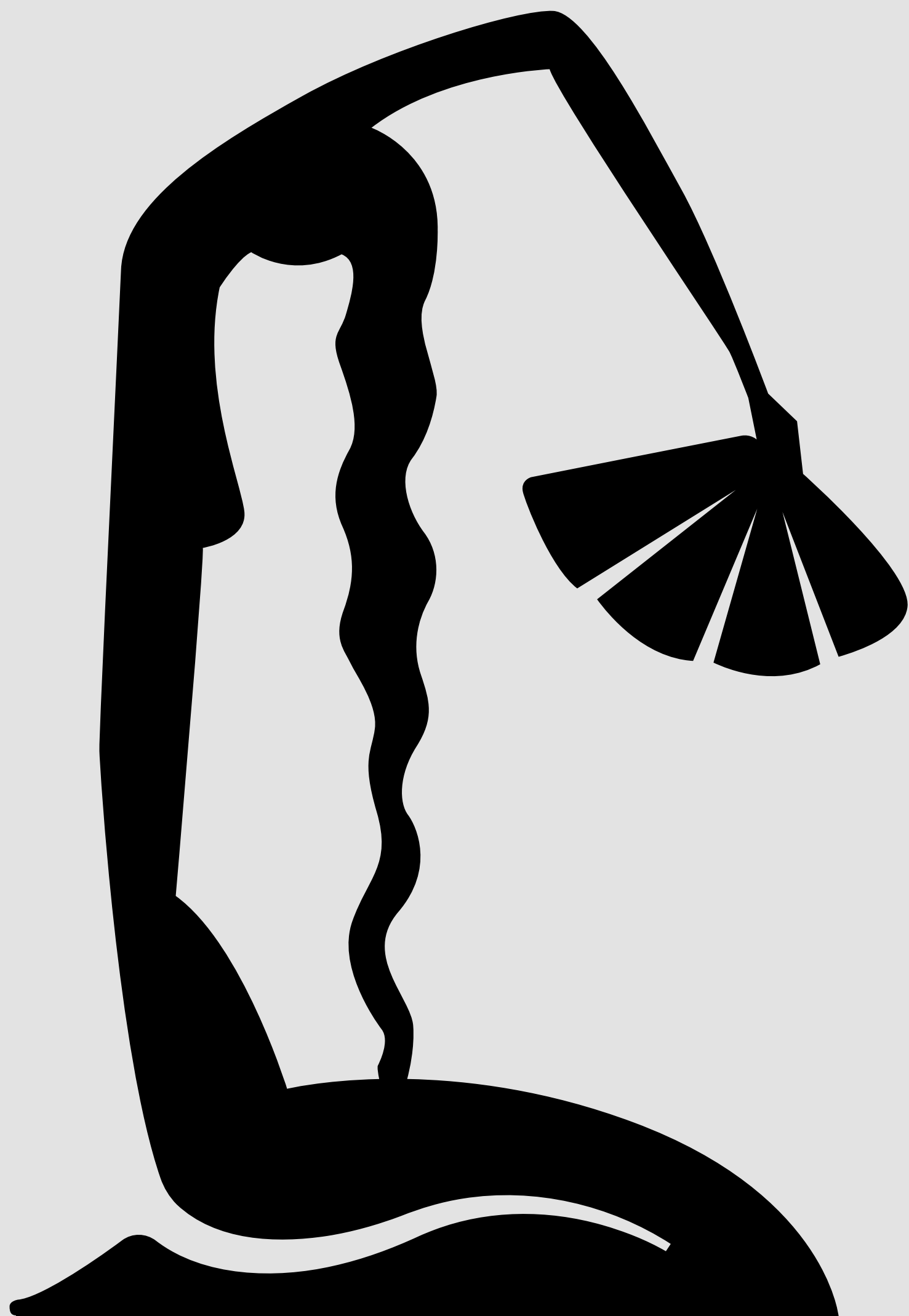

TALENT

Paco Juan

2026
Foguera Sèneca-Autobusos

Paco Juan

TALENT

Foguera Sèneca-Autobusos 2026

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià

Edita
Foguera Sèneca-Autobusos

Dipòsit Legal
A 339-2012

“Talent” és un treball inèdit d’investigació i records.

Direcció i disseny editorial
David Hercha

Col·laboradores i col·laboradors
Fernando Abad, Isabel Niñerola, Lola Alcaraz, Josep Amand Tomás, Fran Martínez, José Manuel Lledó, Miguel Ángel Durá, Adrián Mazón, Teresa Company, Pedro Bellido, Tomás Bordera, Violeta Trives i Andrés Colomina.

Fotografies
Paco Juan Navarro, Israel Galvañ, David Hernández, Tony Díez, arxiu Foguera i Arxiu Històric Municipal Ajuntament d’Alacant.

Traducció
Josep Amand Tomás, Paula Tomás i Adrián Mazón.

Impressió i enquadernació
INGRA Impresores

Imprès en Espanya

Portada
“Talent molt talent”
David Hercha

Versió digital
www.foguerasenecaautobusos.es
www.seneca-autobusos.com

Col·labora la Conselleria d’Educació, Cultura i Universitats de la Generalitat Valenciana.

Gràcies a les persones que han col·laborat en aquest Llibret.

© De l’edició, Foguera Sèneca-Autobusos, 2026.
© Dels textos, els/les autors/es.

Segons la seua definició, talent és la capacitat per a desenvolupar de manera intel·ligent i amb una habilitat especial una activitat en particular i, amb tota seguretat, talent és el que va demostrar Paco Juan durant la seua llarga carrera com a artista de fogueres. La seua facilitat per crear escenes, rematades o ninots de manera única demostraven la seua aptitud per oferir obres d’art efímer que, amb el pas del temps, li van permetre convertir-se en un referent històric entre els artistes de les Fogueres de Sant Joan, no sols per la seua extensa llista de premis, sinó per la gran capacitat de sorprendre.

“Talent” recull la vida d’aquest guardonat artista que va pujar al podium de les Fogueres de manera fugaç i única. Paco Juan és un artista reconegut per tots ja que va saber captivar als alacantins i alacantines amb les seues arriscades rematades i les seues fogueres amb grans volums.

Amb “Talent” podràs descobrir o recordar totes les fogueres que va plantar en la seua vida com a artista i gaudiràs amb cadascuna d’elles. Els seus modelatges en el seu característic fang i el seu estil personal van fer de Paco Juan un artista de prestigi, especialment en l’època dels anys noranta. En aquesta és on es concentren la major part dels seus èxits en categoria especial, anys en què es va forjar un artista que, després del pas del temps, no s’ha oblidat. Les pàgines d’aquesta publicació ajuden a conèixer l’esforç i dedicació de Paco Juan des dels seus orígens fins al seu adéu com artista de fogueres l’any 2022.

És el moment de conèixer el seu treball en tots els districtes que van confiar en ell. Us convidem a viatjar a través de la història d’un artista amb gran talent: Paco Juan Navarro.

07	Paco Juan
09	Paco Juan, el xiquet que somiava amb cremar il·lusions Per Adrián Mazón
23	Els primers passos de Paco Juan: l'origen d'un artista alacantí Per Teresa Company
29	El segell que va deixar Paco Juan Per Fran Martínez, Tomás Bordera, Pedro Bellido, Violeta Trives, Josep Amand Tomàs i Andrés Colomina
51	Paco Juan. La seua producció artística fins a 1989 Per José Manuel Lledó
75	1990-1999, La dècada del seus major èxits Per Lola Alcaraz
109	La dècada dels 2000, idil·li amb Sagrada Família Per Isabel Niñerola
137	Paco Juan; camí al adéu entre disgustos i èxits de qualitat Per Miguel Ángel Durá
163	1990: Des del passat en línea al futur Per Fernando Abad
195	Sèneca
197	Un any de records Per David Hernández
283	Fogueres 2026
303	Guia comercial

Talent únic, figura indiscutible,
art efímer, guardons, risc,
rematades i grans volums, són
la terminologia perfecta per a
definir a Paco Juan Navarro.

PACO JUAN

PACO JUAN, EL XIQUET QUE SOMIAVA AMB CREMAR IL·LUSIONS

La seua trajectòria va començar mentre jugava amb les caixes de fruita del Mercat Central, fins arribar a convertir-se en un dels grans artistes de les Fogueres de Sant Joan

Per Adrián Mazón

Modelatges de Paco Juan, amb tècnica d'escatat i detalls. Arxiu personal Paco Juan.

↑
Paco Juan amb
el seu germà, a
l'escola. *Arxiu
Paco Juan.*

Des que era ben menut, Paco Juan ja sabia que la seua vida estaria lligada al foc, a l'art efímer i a les nits màgiques del mes de juny. No ho sabia amb paraules, però sí amb gestos: amb les mans plenes de cola, retallant papers de colors i construint xicotetes fogueres que després cremava al carrer. Mentre altres xiquets jugaven a la pilota, ell somiava amb alçar obres que només durarien unes hores.

... “Quan ja em vaig aficionar a això, anava al Mercat Central, veia una caixa de fruita que tiraven, l'agafava, la portava a casa, la folrava amb paper de seda de colors... i amb retallables em muntava les meues històries, les meues fogueretes”...

Paco Juan va nèixer al número 13 del carrer Poeta Campos Vasallo d'Alacant, una travessia d'Alfons el Savi. Aquella zona era, i continua sent aleshores, un dels epicentres festius de la ciutat. “El nostre carrer era el més lluït de totes les comissions”, recorda. Els joves el decoraven amb banderetes de serrell i la comissió col·locava bombetes. “Allò era una meravella”.

Eixe ambient va anar calant dins d'ell sense adonar-se'n. “Quan ja em vaig aficionar a això, anava al Mercat Central, veia una caixa de fruita que tiraven, l'agafava, la portava a casa, la folrava amb paper de seda de colors... i amb retallables em muntava les meues històries, les meues fogueretes”. I el més sorprenent, les cremava. “Les treia al carrer i les cremava el mateix dia”, cosa que si “ara ho fas et fiquen a la presó”, bromeja.

Aquells jocs ja eren un presagi del seu destí. Paco Juan estava construint, sense saber-ho, els primers esbossos d'una carrera artística que el portaria al més alt dels escalons de la història de les Fogueres de Sant Joan.

LA FOGUERA QUE EL VA MARCAR PER SEMPRE

Hi ha records que es queden gravats com una cicatriu lluminosa. Un d'ells va ser una foguera al Mercat Central. Desconeixia qui era el seu artista, malgrat que “després m’he assabentat que era de Ramón Marco”, conta. El remat era un elefant que llançava aigua per la trompa. “Hi havia un col·laborador que apretava una perilla i eixia el raig, mentre banyava la gent”. Paco Juan, encara xiquet, mirava fascinat. Allò li semblava màgia.

Els seus pares pertanyien a una penya taurina d’Alacant. Ell era menut i no el deixaven anar sol pel carrer, així que passava les nits de Fogueres pujat a una cadira, mirant com cremaven una darrere l’altra. “Estava mirant d’un costat i de l’altre quina cremaven primer, si Mercat Central o Alfons el Savi”.

L’artista confessa que durant la seua infantesa no tenia amics a qui els agradaren les Fogueres. “Per a coses de Fogueres era un poc solitari. Anava jo pel meu compte”. El seu món era eixe i el cinema.

... Ell era menut i no el deixaven anar sol pel carrer, així que passava les nits de Fogueres pujat a una cadira, mirant com cremaven una darrere l’altra...

←
Infantesa de Paco Juan amb la seua família. Arxiu personal Paco Juan.

→
Paco Juan amb un ninot al taller. Arxiu personal Paco Juan.

EL CINEMA COM A ALTRA PASSIÓ

Les pel·lícules van marcar profundament la seua manera d'entendre l'art. "Estrenaven al Cinema Ideal, que era més car. Després les passaven al Capitol, que era més barat. Jo m'esperava al Monumental, que estava prop de casa", recorda Paco Juan sobre la seua afició al setè art durant la seua joventut. Allí veia sessions dobles... i a vegades les repetia. "Em tirava quatre pel·lícules".

Eixe amor pel cinema acabaria reflectint-se anys després en les seues fogueres, plenes d'escenes narratives, personatges reconeixibles i recorreguts quasi teatrals.

... El amor pel cinema acabaria reflectint-se anys després en les seues fogueres...

↑
Paco Juan amb l'actriu Pepa Flores, Marisol, en un viatge a Màlaga. Arxiu personal Paco Juan.

↓
Paco Juan, foguera 1998 Carolines Altes. Arxiu Paco Juan.

EL TALLER QUE L'HIPNOTITZAVA

De camí al col·legi de ferroviaris, al carrer Belando d'Alacant, Paco Juan passava cada dia per davant del taller de Julio Esplá. Era una casa mig derruïda, amb una porta vella plena d'esquerdes. "M'aguaitava per les esclotxes i veia al fons uns ninots tipus maniquí. Em quedava al·lucinat". Tant, que se li feia tard per a entrar a classe.

"Després, ja de major, vaig conèixer Julio Esplá i li ho vaig contar. Això també se m'ha quedat molt gravat". Aquell xiquet curiós estava observant, sense saber-ho, l'interior del món que tant anhelava.

... "M'aguaitava per les esclotxes i veia al fons uns ninots tipus maniquí. Em quedava al·lucinat"...

↑
Paco Juan amb un ninot al taller. Arxiu personal Paco Juan.

↑
Primers anys de trajectòria de Paco Juan, al taller de Pedro Soriano. Arxiu personal Paco Juan.

«ESTUDIAR O TREBALLAR?»

Sa mare li va donar a triar. “Què vols, estudiar o treballar?”. Paco Juan ho tenia clar. “Jo volia treballar. No m’agradaven molt els estudis”. Així, va començar de recader en una drogueria d’Alfons el Savi. Pujava paquets a pisos sense ascensor carregant caixes de lleixiu. “Faena dura, però honrada”.

Va estar així fins que va arribar el dia decisiu. En una colla del passeig dels Franciscans, parlant de Fogueres, una amiga li va soltar la frase que li canviaria la vida. “El meu germà busca un aprenent”. Era Amparo Soriano, germana de l’artista Pedro Soriano. “Creus que podria anar jo?”, li preguntà Paco Juan i l’endemà ja era al taller.

... En una colla del passeig dels Franciscans, parlant de Fogueres, una amiga li va soltar la frase que li canviaria la vida. “El meu germà busca un aprenent”. Era Amparo Soriano, germana de l’artista Pedro Soriano...

EL SOMNI ES FA REALITAT

Paco Juan tenia 18 anys quan va començar com a aprenent al taller de Pedro Soriano. “Cobrava deu pessetes l’hora, una misèria, però jo hauria pagat per treballar allí. M’apassionava”. Encara recorda la primera foguera en la qual va col·laborar d’aprenent, va ser ni més ni menys que Ciutat d’Assis, de categoria Especial.

Durant aquella etapa, va aprendre des de baix. Escatant, col·locant tires de paper, modelant en cartó. “Abans era tot més rústic. Ara es massilla, abans no”. El treball era dur, artesanal, lent. Però Paco Juan gaudia cada minut.

Al taller va anar creixent fins a convertir-se en encarregat. “Soriano se n’anava i em deixava a mi. Portava el taller quan em deia ‘fes això, fes allò’”. Allò li va donar taules, seguretat i visió de conjunt.

... Al taller va anar creixent fins a convertir-se en encarregat. “Soriano se n’anava i em deixava a mi. Portava el taller quan em deia ‘fes això, fes allò’”...

LA MILI I EL RETORN AL FOC

... “Em vaig estrenar a Benito Pérez Galdós, una foguera de Segona categoria, la qual era com un examen per a entrar al Gremi”...

Durant la mili, Paco Juan va demanar permís per tornar al juny a Alacant. “Per bon comportament em deixaren vindre”. Només arribar va anar directe al taller. Va ajudar a plantar una Especial amb un dimoni i dos àngels lluitant. “No va portar molt premi, però va ser una passada”.

A partir d’ací, la seua carrera va anar en ascens. Fins que en 1983 va decidir fer el salt i posar-se pel seu compte. “Em vaig estrenar a Benito Pérez Galdós, una foguera de Segona categoria”, la qual “era com un examen per a entrar al Gremi”. Paco Juan el va aprovar i va començar una trajectòria fulgurant que el portaria a encadenar premis i reconeixements.

↑
En el taller al costat del president de Carolines Altes, José María Lorente, i la bellea de la Foguera l'any 1997. *Arxiu Paco Juan.*

↗
Paco Juan amb un ninot al taller. *Arxiu personal Paco Juan.*

CAROLINES ALTES, LA SEUA GRAN OPORTUNITAT

... recorda i destaca la foguera 'Puro teatro', amb escenaris on la gent podia pujar a cantar i actuar...

←
Paco Juan amb un ninot al taller. *Arxiu personal Paco Juan.*

Però si hi ha un nom clau en la seua història és el de José María Lorente (president de presidents). “Si soc alguna cosa en les Fogueres és gràcies a José”. Va ser ell qui va confiar en Paco Juan per a plantar en Carolines Altes. “Això em va donar nom, fama”.

Allí arribaren els grans èxits amb quatre primers premis Especials consecutius. Fogueres com 'Cinefilia', on el públic entrava dins de la foguera i recorria un terrorífic fossat fins a eixir a un saló de cinema clàssic. “Vaig posar Hitchcock, Bette Davis, ‘El Gordo i el Flaco’... personatges a mida natural”.

També recorda i destaca la foguera 'Puro teatro', amb escenaris on la gent podia pujar a cantar i actuar. “Hi havia ‘Don Juan Tenorio’, ‘Romeu i Julieta’... i un Sansó tirant columnes”. D'aquesta època d'esplendor, queden les fotografies i els banderins perquè “quatre anys seguits de primer premi, és molt difícil”, recorda amb orgull.

EL XIQUET CONTINUA DINS

Malgrat l'èxit, Paco Juan mai va deixar de ser aquell xiquet que copiava esbossos dels llibrets i feia maquetes amb caixes de mistos. "Amb qualsevol cosa feia una fogueta i la cremava".

Continua pensant que dedicar-se a això és "un verí". "Als joves els dic que no s'hi fiquen, que no es pot viure d'això". També defensa l'estil alacantí, encara que reconeix que s'ha anat perdent. "Ara imiten les Falles de València, però ací no hi ha pressupost".

... defensa l'estil alacantí, encara que reconeix que s'ha anat perdent. "Ara imiten les Falles de València, però ací no hi ha pressupost"...

↑
Paco Juan amb José Gutiérrez, Tomás Valcárcel i Ramón Marco. *Arxiu personal Paco Juan.*

→
Paco Juan amb Tomás Valcárcel i Pedro Soriano. *Arxiu personal Paco Juan.*

UN ARTISTA FORJAT DES DE LA INFANTESA

... cada vegada que una foguera cremava, en algun lloc de la seua memòria tornava a estar aquell xiquet, al carrer Poeta Campos Vasallo...

La seua història és la d'un xiquet que mirava per escletxes, que somiava entre banderetes de colors, que es quedava hipnotitzat davant d'un elefant que llançava aigua. Un xaval que preferia el Monumental a les estrenes de luxe i que carregava caixes per a ajudar a casa. I que, sense saber-ho, estava construint el camí cap al seu destí.

Perquè Paco Juan no va nèixer artista de Fogueres de Sant Joan, sinó que es va anar fent a base d'il·lusió, treball i foc. I cada vegada que una foguera cremava, en algun lloc de la seua memòria tornava a estar aquell xiquet, al carrer Poeta Campos Vasallo, cremant les seues primeres il·lusions de paper.

ELS PRIMERS PASSOS DE PACO JUAN: L'ORIGEN D'UN ARTISTA ALACANTÍ

Per Teresa Company

Paco Juan amb un
ninet al taller l'any
1982. Arxiu personal
Paco Juan.

↑
Pedro Soriano, amb
un motle d'un ninot
de Paco Juan, en
l'actualitat. *Arxiu
Paco Juan.*

Hi ha començaments que no s'anuncien amb baluern. Que sonen en esquinçar del paper de periòdic al so enganxós de la cola del cartó pedra o unes lleugeres tires pegades sobre un caragol gegant. Així recorda Pedro Soriano el primer ninot del seu company d'ofici Paco Juan dins d'un taller de fogueres.

Ningú podia imaginar llavors —en aquell carrer Montero Ríos on Pedro havia heretat el celler del seu pare i l'havia transformada en un taller ple d'olor de cartó humit— que aquell xic tímid, amic de la seua germana al qual va conèixer en una discoteca de la nit alacantina, anava a convertir-se en un dels artistes més fidels a l'ànima de les Fogueres.

Paco va arribar molt jove, “no hauria complit ni els 19”, explica Soriano. El mestre recorda que, en aquell moment, el que es convertiria en un dels grans artistes alacantins, treballava repartint propaganda per les cases mentre somiava amb figures impossibles. Dibuijava fogueres en quaderns que encara conserva: alçava línies de barris sencers, capturava portades, reinventava siluetes.

Aquell primer encàrrec —“posar tiretes, res més”, riu Pedro— va ser l'inici d'una formació que no es donava en acadèmies, sinó en

la paciència dels dies i en la intensitat de les plantades. Pedro, mestre exigent, ordenat, explosiu quan feia falta, li va ensenyar la disciplina del taller: “complir amb el sou, tenir el treball sagrat, mantenir tot en el seu lloc”. I Paco va absorbir cada gest amb devoció. “Diu que tot el que sap ve de mi”, confessa Soriano, “però ell té el seu propi geni”.

En pocs anys, l'aprenent havia crescut. En 1974 o 1975 —Pedro ja mescla dates amb imatges— Paco plantava la seua primera foguera infantil en Foguerer-Carolines, mentre Pedro alçava la major. Era un temps de fang a les mans, de matinades, de riures i enutjos, d'ensenyaments que es donaven sense dir-les. “Hem sigut com a germans”, repeteix Pedro, “en les plantades, en els viatges, en la vida”.

Perquè no tot es quedava entre cartons. S'anaven plegats a Madrid per Nadal, a veure teatre i cinema. Eren allí quan va morir Franco i recorden encara aquell ambient espès de la Gran Via, el silenci que gelava. També van compartir pluges impossibles en Ciutat d'Assis, resguardant peces sota els cotxes de xoc, o estius plantant fogueres a Benidorm, sempre amb Paco modelant infants i Pedro al capdavant de la major.

↑
En el taller de Pedro Soriano realitzant la foguera de Mercat Central de l'any 1975 "El rellotge de la vida". Arxiu personal Pedro Soriano

←
En el taller de Pedro Soriano realitzant la Foguera de Carolines Altes de l'any 1974 "Diablesca". Arxiu personal Pedro Soriano

Paco va créixer de pressa, però sense trencar l'essència d'allò que havia après: l'estil alacantí. Una manera de veure el monument que per a Soriano no es defineix amb paraules, si no que es reconeix per intuïció, per una llum i un gest en la línia. Per a aquest mestre aquest és el seu major orgull: que Paco mantinga viu aquest sabor. "No em copia", insisteix, "però està dins de la meua línia i això és per a mi un orgull".

I les fogueres parlen per ell. En la memòria de Soriano alguns monuments romanen vius: la del cinema —"una preciositat"—, la dels cavalls a l'Ajuntament, la que va guanyar el primer premi en Polígon de Sant Blai, tantes altres que han anat marcant una trajectòria construïda amb esforç, talent i un amor humil per l'ofici. "M'agrada molt el seu treball, i jo sempre l'he aconsellat quan m'ha necessitat 'Sent Pedro, què et sembla això?'". "S'ho mereix tot", diu l'artista. "Ha treballat com ningú".

En un temps en el qual els estils es mesclen i les fronteres entre foguera i falla semblen diluir-se, Soriano troba en Paco un guardià del nostre, un defensor de la identitat alacantina. "És un artista dels quals senten Alacant".

Potser per això aquell jove de quaderns plens de dibuixos, que va començar pegant tiretes de paper, es va convertir en el que és avui: un dels noms imprescindibles de la creació festera. I potser per això, quan Pedro recorda aquells anys, ho fa amb un somriure que reconeix la veritat profunda dels oficis: que s'aprèn de la mà d'un altre, que es camina acompanyat, que un artista també naix de la memòria d'un altre artista.

En la memòria de Pedro, Paco continua sent aquell xic que l'ajudava en les plantades, que reia en el taller, que discutia per pura passió i que mai es pujava a l'alt d'una rematada perquè tenia vertigen. I també és, al mateix temps, l'home que ha conquistat premis, que ha defensat l'estil propi i que ha trobat la seua casa —literal i artística— a base de treball incansable.

"A vegades hem discutit, clar, però sempre hem sigut molt amics", explica sobre picabaralles del passat que atribueix més a la competitivitat i als premis que a problemes personals. "Per a mi és com un germà", diu Soriano. I en aquesta frase cap tota una vida.

EL SEGELL QUE VA DEIXAR PACO JUAN

Per Fran Martínez, Tomás Bordera,
Pedro Bellido, Josep Amand Tomàs,
Violeta Trives i Andrés Colomina

Detall part superior
foguera Plaça de
Santa Maria, 1991.
Arxiu Paco Juan.

La llarga trajectoria de Paco Juan li ha permès deixar empremta en molts foguerers i foguereres que l'han conegut personalment, que han compartit amb ell alguna foguera on va plantar o simplement aquells que han pogut gaudir del seu art efímer als carrers d'Alacant durant tants anys.

Aquests records i vivències són els que s'arreglen en les següents pàgines agrupats dins de l'article "El segell que va deixar Paco Juan", en el qual alguns foguerers i foguereres han volgut explicar què ha suposat per a ells les fogueres d'aquest artista. Des d'anècdotes totalment personals a sentiments que brollen amb la seua obra. Alguns des del seu mateix taller compartint hores de treball i aprenentatge, alegries compartides en els seus meravellosos i exitosos anys a Carolines Altes, les seues primeres infantils en els inicis dels anys 80 en Calvo Sotelo i altres que han compartit junts la primera foguera flotant de la història. Sens dubte, anècdotes que fan de cadascuna de les següents línies un recorregut únic en el qual es contagia la seua visió personal sobre Paco Juan, especialment en la seua època més daurada. Però Paco Juan és molt més que anys de premis a Carolines Altes en els anys 90 on tots recorden les seues grans fogueres, especialment aquella rematada de 1996 on la Cabaretera ocupava per complet les cantonades del carrer el Pinós. Paco Juan va més enllà de tots aquests anys: en 1984

va debutar amb una foguera adulta i, només dos anys més tard, en 1986, ja va debutar en la Categoria Especial. Pocs seran els artistes que puguem presumir d'una cosa així: en tan poc temps el seu estil i talent va ser triat per a crear la foguera de Carolines Altes, on pocs anys més tard, en 1989 aconseguí ja el seu primer premi. En 5 anys Paco Juan va passar de plantar la seua primera foguera en Benito Pérez Galdós, corresponent al seu examen en el gremi, a guanyar el primer premi en la màxima categoria.

Anys arrere ja havia aconseguit premis en la màxima categoria infantil en Foguerer Carolines i en Barrio José Antonio. El seu aprenentatge en el taller del reconegut Pedro Soriano va ser espremut per Paco Juan per a crear fogueres que van quedar marcades en la història de les Fogueres. Va ser un dels artistes amb més guardons en la màxima categoria que, sumats als seus triomfs en primera categoria, on també va aconseguir alçar-se amb primers premis en Sagrada Família i Alfonso el Savi, i els seus triomfs en categoria especial infantil, fan de Paco Juan un artista d'èxit i renom.

Cada record i cada paraula escrita en les següents pàgines crea una biografia artística de Paco Juan contada des de l'experiència dels propis foguerers i foguereres. Sens dubte, una experiència única per a conèixer els detalls de les seues fogueres, del seu estil i el seu talent.

↑
Paco Juan treballant
al taller. Foguera
Carolines Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

RECORDS AL VOLTANT DE LA SEUA FIRMA

Per Fran Martínez

Per a mi, pensar en Paco Juan és pensar en descobriment. En aquella etapa en què la ciutat començava a fer-se gran i, al mateix temps, començava a ser meua.

Paco Juan forma part dels meus primers records conscients dins del món de les Fogueres. Va ser un dels noms que començaren a repetir-se quan jo iniciava els meus recorreguts per Alacant amb aquella barreja de prudència i determinació que només té un xiquet a qui els pares comencen a concedir-li una mica més de llibertat. Arribar a Luceros tot sol era una fita. Creuar el “semàfor del Peret” camí de la plaça de Santa Maria, quasi una expedició. I en moltes d'aquelles rutes d'iniciació apareixia la seua firma. Al Port d'Alacant ho vaig viure tot des de dins.

Recorde les visites al taller quan plantava per a nosaltres. En una d'aquelles ocasions hi estava també la figura central que havia sigut el nostre remat l'any 1991 i que posteriorment viatjaria a l'Expo de Sevilla. Jo la mirava amb una sensació estranya: en el meu cap ja s'havia cremat. Per a mi, la cremà era una pèrdua real, difícil d'assumir. Tornar a veure aquella figura va ser com retrobar alguna cosa que creies convertida definitivament en cendra. Una il·lusió inesperada. Una menuda victòria contra la naturalesa efímera de la festa.

L'any 1992 arribà el primer premi de Primera Categoria al Port d'Alacant. Jo no entenia de categories ni de jurats, però sí que entenia l'emoció dels majors. Recorde la barqueta envoltant la foguera —plantàvem a l'aigua— i la sensació d'orgull mirant-la des de baix, conscient que allò havia aconseguit alguna cosa important. No sabia exactament què significava guanyar, però intuïa que era gran. I sabia que era de Paco Juan.

En 1994, aquell gran animal verd ens va regalar hores interminables d'imaginació. Li vam posar nom, veu i caràcter. Asseguts a

les escales de la Reina, durant les nits de racó, inventàvem diàlegs com si formara part de la comissió. Érem molt de foguera. Aquelles peces no eren només cartró i pintura; eren escenaris on cabia tot allò que la nostra imaginació volguera construir.

El colp d'impacte més conscient arribà en 1993. El meu primer llibre de Fogueres va ser el d'aquell any. La meua iaia, que sabia la il·lusió que em feia, el convertí en regal fix cada juny “per les notes”. Encara conserve aquell primer exemplar, gastat de tant fullejar-lo.

El primer esbós que hi apareixia era “Retales, chapuzas y parches”, per a Polígon de Sant Blai. Darrere venien altres grans noms, però la meua mirada sempre tornava a aquella primera pàgina. El mirava i el remirava, buscant detalls nous cada vegada. El dia que vaig baixar de l'autobús amb els companys del Port i em vaig plantar davant d'aquella foguera a l'esplanada de Sant Blai, vaig sentir una emoció difícil d'explicar. Era com veure materialitzat allò que ja havia construït moltes vegades en la meua imaginació. Impressionant, immensa, majestuosa des dels ulls d'un xiquet que ja l'havia idealitzada abans fins i tot de veure-la plantada.

↑
Foguera Port
d'Alacant, 1987.
Arxiu Paco Juan.

... pensar en Paco Juan és pensar en admiració i respecte per una trajectòria que forma part de la història de les Fogueres...

↑
Foguera Expo
d'Alacant, 1991.
Arxiu Paco Juan.

↑
Foguera Expo
Sevilla, 1992.
Arxiu Paco Juan.

Després arribà l'etapa de Carolines Altes. Aquelles quatre cantonades eren, per a mi, el temple de la festa. Ja no era només fasciació infantil; era admiració conscient. Marcava en el calendari la visita al carrer Pinoso. Sabia que allí m'esperava una foguera de Paco Juan, fent tàndem amb les infantils de Paco López. Ja podia valorar millor la composició, el risc i la personalitat artística. Però l'emoció continuava intacta.

Amb el pas dels anys, la vida em va donar l'oportunitat d'entrevistar-lo com a artista d'Hernán Cortés. I en aquell moment, mentre conversàvem amb naturalitat, vaig pensar en el xiquet que passava pàgines i pàgines d'aquell llibre del 93 fins quasi desgastar-lo. Vaig pensar en les visites al taller, en la barqueta envoltant el monument, en l'animal verd amb veu pròpia. En tot allò que la seua obra havia construït en la meua memòria sense que ell ho sabera.

Per a mi, pensar en Paco Juan és pensar en admiració i respecte per una trajectòria que forma part de la història de les Fogueres, però sobretot és pensar en gratitud: per haver sigut, sense saber-ho, artesà de molts dels meus records més feliços al voltant d'una foguera. Història col·lectiva per a Alacant. Història personal per a aquell xiquet del Port que va començar a descobrir la ciutat seguint la pista de la seua firma.

LES MEUES FOGUERES INFANTILS DE PACO JUAN

Per Tomás Bordera

Després d'uns anys, la segona dècada dels 70, en la foguera infantil de Sèneca Autobusos, en la qual a penes vaig participar de manera activa, ja que llavors els meus germans i jo érem xicotets i els meus pares no ens deixaven participar, vam estar col·laborant com a veïns amb la Foguera, ja que per a nosaltres era una senya d'identitat del barri. Llavors les fogueres infantils anaven al compàs de la foguera adulta i no hi havia tantes activitats per a xiquets com existeixen en l'actualitat.

En els primers anys dels 80, com ens ocorre amb tot, com els meus amics del col·legi estaven en la Foguera de Calvo Sotelo vaig entrar a formar part de la foguera infantil, era l'any 1982, com a banderí infantil. La meua bellea infantil era Carolina Morató, que va morir anys després en un accident i que recorde amb afecte. Tinc una anècdota d'aquell any, recorde que en l'Elecció de la Bellea del Foc infantil, vaig eixir de banderí de la Foguera Alfons El Savi, ja que el banderí infantil estava indisposat i no es va presentar a l'acte. Va donar la casualitat que Fanny Sala, la seua bellea, va ser triada Bellea del Foc Infantil, una alegria i una experiència que vaig compartir amb la Foguera i que vaig sentir com a meua.

Paco Juan portava dos anys fent la foguera infantil de Calvo Sotelo. En 1980, "El món de la música", que no es va emportar premi, i sobre una base única i circular es desenvolupaven les diferents escenes, presidides en el seu cos central per uns instruments musicals sobre els que hi havia unes 'majorettes', envoltades d'estreles i que era un cant a la relació dels xiquets amb la música, des dels contes infantils com el flautista d'Hamelin, fins a les escoles de música.

... recorde amb especial afecte —la foguera de 1982—, "la Dolça Infantesa", que es va emportar el segon premi de la primera categoria. Era una foguera per a haver-la indultat sencera...

L'any 1981 realitzaria en categoria especial la foguera, "el Circ", que va costar 130.000 pessetes i que tampoc va ser premiada. No tinc fotografies d'aquesta foguera però sí de l'esbós, en el que es notava la mà del seu mestre Pedro Soriano. Seguint l'esquema de les fogueres infantils, sobre una base es representava el món del circ amb animals, pallasos, malabaristes i rematada per uns cavalls decorats a la manera circense.

Arribem a 1982, la meua primera foguera infantil de Paco Juan com a tal. Una foguera que recorde amb especial afecte, "la Dolça Infantesa", es va emportar el segon premi de la primera categoria. Era una foguera per a haver-la indultat sencera. Sobre un coixí principesc un cigne del qual sorgien unes flors i entre ella una gran margarida que tenia entorn d'ella tres angelets que representaven als xiquets de València, Alacant i Castelló. Era un cant a la innocència infantil. Van ser unes fogueres les del 82 que recorde com molt feliços a excepció de la caiguda de la rematada de la foguera adulta, obra de Pedro Soriano i una de les seues millors fogueres que va cedir, a causa del fort vent.

↑
Foguera infantil
Calvo Sotelo, 1980.
Arxiu Tomás Bordera.

↗
Foguera infantil
Calvo Sotelo, 1983.
Arxiu Tomás Bordera.

... Paco Juan va començar la seua marxa en el món de les fogueres en 1972 de la mà de Pedro Soriano, del qual va ser aprenent...

L'any 1983, altres Fogueres molt especials perquè la meua germana, María José, va eixir de Dama d'honor infantil. La foguera, "Foc", era un cant a les festes populars especialment a les de la nostra comunitat. Entorn d'un gran cap d'una gitana amb una gran pinta, que representava la "typical spanish", parlava de la importància del foc en totes les nostres festes, destacant l'agermanament entre les Falles, la Magdalena i les Fogueres, la pólvora i sobretot la cremà.

L'any 1984 vaig ser el banderí de la Foguera adulta, mentre que vaig cedir l'infantil al meu germà Alfonso. La foguera, amb el lema 'Aniversari', no es va emportar premi tampoc. Celebràvem el desè aniversari de la Foguera Infantil amb un homenatge a l'escriptor Carlos Arniches. La foguera trenca-va l'esquema habitual seguit per Paco Juan

aquests anys, i representava un gran pastís coronat amb dues veles humanitzades amb el número deu de l'aniversari, recordant a l'escriptor amb un bust d'ell en el centre sortint de la foguera infantil.

L'any 1985, últim any de Paco Juan en la foguera Infantil de Calvo Sotelo, amb el lema "fantasia Infantil", va ser un homenatge als contes infantils. Paco Juan tornava a l'esquema que havia seguit en les diferents fogueres anteriors. No va ser premiada i va concursar en la primera categoria.

Paco Juan va començar la seua marxa en el món de les fogueres en 1972 de la mà de Pedro Soriano, del qual va ser aprenent i després col·laborador important. La seua faceta com a artista de fogueres infantils va ser prolífica debutant en 1976 i aconseguint nombrosos premis especialment per a la comissió infantil de Foguerer Carolines, on va realitzar autèntiques joies. Les seues fogueres infantils es van destacar pel gran colorit, per l'acabat dels ninots i sobretot la dolçor i innocència que expressaven. Va anar evolucionant en l'estètica però sense perdre mai als qui estaven dirigits: els xiquets.

PACO JUAN, L'ARTISTA DELS NORANTA

Per Pedro Bellido

Paco Juan inicia el seu treball com a aprenent en el taller de Pedro Soriano. L'any 1981 realitza en el districte de Foguerer-Carolines una foguera infantil que obté el segon premi de categoria especial i l'any següent en el mateix districte conquista per primera vegada el primer premi de la màxima categoria infantil.

L'any 1984, Paco Juan s'independitza del taller de Pedro Soriano i comença a treballar en solitari. La seua alternativa en el món de les fogueres adultes es produirà en Benito Pérez Galdós amb una foguera enclavada en la segona categoria.

Serà la comissió de Carolines Altes la que confiarà en un jove artista que acaba d'iniciar-se en el món de la realització de fogueres adultes i, d'aquesta manera, al juny de 1986 es produeix el debut de Paco Juan en la categoria especial amb una foguera que tenia com a lema "Les belles arts". No obstant això, aquest debut en la categoria reina deixaria en Paco Juan un sabor amarg, ja que la seua obra va ser desqualificada pel jurat.

A causa del mal glop viscut en la seua primera experiència en la categoria especial, l'any 1987 Paco Juan decideix deixar de costat la tensió de la màxima categoria i assumeix el repte de plantar la que seria la primera foguera per al districte de Port d'Alacant. Aquesta modesta foguera enclavada en la tercera categoria i titulada "Mare Nostrum", tenia la singular característica de trobar-se plantada en una plataforma flotant fondejada al costat del desaparegut edifici de la Comandància de Marina.

L'any 1988 Paco Juan retorna a la categoria especial en el districte de Carolines Altes amb una foguera titulada "Alacant, una festa". Encara que era una foguera molt homogènia i amb un destacable acabat en els baixos, tan sols va obtenir el tercer premi.

←
Foguera Carolines Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

→
Foguera Polígon de Sant Blai, 1993. Arxiu Històric Municipal. Ajuntament d'Alacant.

... En la seua tercera participació en la màxima categoria amb el districte de Carolines Altes, va aconseguir el guardó més preuat per tots els artistes, el primer premi de categoria especial...

Malgrat la seua notòria trajectòria fins a aquest moment, el meu primer record d'una foguera de Paco Juan es remunta a l'any 1989 i, a més, no és un record massa grat per a mi. En aquesta època jo formava part de la comissió d'Hernán Cortés i per a realitzar la foguera d'aquest any es va contractar a Pedro Soriano, triomfador en les dues edicions anteriors, i se li va proporcionar un pressupost rècord de 5 milions de pessetes. Amb aquests condicionants, el triomf semblava assegurat. No obstant això, Paco Juan es va interposar en el nostre camí. En la seua tercera participació en la màxima categoria amb el districte de Carolines Altes, va aconseguir el guardó més preuat per tots els artistes, el primer premi de categoria especial. Amb aquest triomf, Paco Juan aconseguia imposar-se al seu mestre, Pedro Soriano, i així ho reflectia el Diari Informació en la seua portada del dia 23 de juny amb un titular molt significatiu: "L'alumne va arrabassar el premi al mestre".

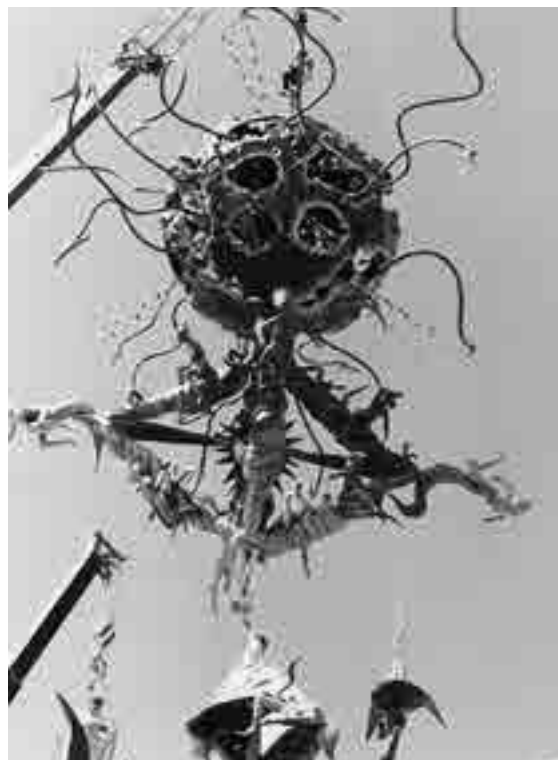

D'aquella foguera cridava poderosament la meua atenció la figura femenina que formava el cos central i, que destacava per la seua estilització i simplicitat i per estar tota ella pintada en plata. A més, als peus d'aquesta figura central es trobava una escena que també resultava molt impactant i efectista en la qual un monstruós personatge tocava l'òrgan, recordant aquella famosa escena de "El fantasma de l'òpera".

... Després de tres anys sense competir en la màxima categoria, l'any 1993 Paco Juan decideix retornar a la categoria especial de la mà del districte Polígon de Sant Blai. Així, quatre anys després del seu primer triomf a Carolines Altes, Paco Juan tornarà a aconseguir el primer premi de categoria especial amb una foguera que va comptar amb el major pressupost fins al moment, la xifra rècord de 6 milions de pessetes...

Després del seu triomf en la categoria especial en 1989, Paco Juan rep l'encàrrec de l'Ajuntament de realitzar la Foguera Oficial de l'any 1990. Coincidint amb el cinquè centenari de la ciutat, Paco Juan realitzarà una obra titulada precisament "V Centenari". En un any en què els premis de la categoria especial quedarien deserts, la Foguera Oficial realitzada per Paco Juan aconseguiria una gran significació pel seu perfecte acabat i l'estilització de les seues figures, que la dotaven d'aquest inconfusible estil alacantí que Paco Juan imprimia a les seues obres.

Després de tres anys sense competir en la màxima categoria, l'any 1993 Paco Juan decideix retornar a la categoria especial de la mà del districte Polígon de Sant Blai. Així, quatre anys després del seu primer triomf a Carolines Altes, Paco Juan tornarà a aconseguir el primer premi de categoria especial amb una foguera que va comptar amb el major pressupost fins al moment, la xifra rècord de 6 milions de pessetes. Però no acabaran ací els triomfs de Paco Juan, ja que enguany aconseguirà un doblat en guanyar també el màxim guardó de la categoria infantil en el districte de Foguerer-Carolines. D'aquesta manera, Paco Juan es converteix en el primer artista en la història de Les Fogueres que aconsegueix guanyar en un mateix any el primer premi de categoria especial de fogueres adultes i d'infantils.

En 1995, Paco Juan torna als seus orígens i sis anys després tornarà a plantar una foguera de categoria especial en el districte de Carolines Altes, iniciant així una nova etapa de col·laboració amb aquesta comissió, que li portarà a aconseguir en quatre ocasions consecutives el màxim guardó de Les Fogueres.

Amb l'obra titulada "El forat", Paco Juan s'alçarà de nou amb el primer premi de la màxima categoria. Aquesta obra és, sens dubte, la foguera més aconseguida en tota la carrera artística de Paco Juan. Una foguera de grans dimensions, amb una gran homogeneïtat en el tractament dels baixos i amb la resta de les característiques que han marcat la producció artística de Paco Juan: un acabat quasi perfecte, cromatisme molt estudiat i estilització de les figures. Tot això es conjugava de manera extraordinària per a produir com a resultat, al meu judici, l'obra mestra de Paco Juan.

La foguera de 1996, també a Carolines Altes, porta per títol "Cinefília" i, en ella Paco Juan posa de manifest la seua gran passió pel setè art. Des del punt de vista artístic, Paco Juan sacrifica la línia de senzillesa reeixida amb la foguera de l'any anterior, per a optar per uns baixos molt voluminosos, carregats de figures i amb una rematada no menys espectacular.

En aquesta mateixa línia s'emmarcarà en les fogueres plantades en 1997 i 1998, que portaven per títol respectivament "Pur teatre" i "Ni veure, ni sentir, ni parlar". Totes dues obres serien també mereixedores del primer premi de totes les categories.

Sens dubte, Paco Juan s'ha guanyat per mèrits propis el dret a ocupar un lloc d'honor en la història de Les Fogueres, ja que pocs artistes poden presumir de tenir un currículum com el seu. Des del seu debut en 1984, ha aconseguit en sis ocasions el primer premi en la màxima categoria, en tres ocasions es va alçar amb el guardó en la màxima categoria de fogueres infantils, per dues vegades va aconseguir que un dels seus ninots fora indultat del foc i, en tres ocasions va ser designat per l'Ajuntament per a realitzar la Foguera Oficial de la ciutat.

Per a finalitzar, i a mode de resum de la trajectòria artística de Paco Juan, destacaria la seua poderosa personalitat que es reflecteix en unes obres molt originals, de línia alacantina, on l'estilització i el modelatge de les figures és portat als últims extrems, aconseguint una sensació de verticalitat en les seues fogueres. Destaca també el cuidat cromatisme de les seues obres, amb combinacions de colors suaus i brillants i l'harmonia i elegància aconseguida en totes les seues fogueres amb l'encertada col·locació d'elements decoratius.

↖
Foguera Carolines
Altes, 1995.
Arxiu Paco Juan.

↑
Foguera Benito Pérez
Galdós, 1984.
Arxiu Paco Juan.

→
Foguera Carolines
Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

QUATRE GAVINES SOBRE EL MAR

Per Josep Amand Tomàs

De totes les fogueres plantades per Paco Juan hi ha quatre amb una peculiaritat que les fa diferents: són les úniques plantades sobre una plataforma flotant a la dàrsena del port.

La Foguera del Port la van fundar el 1987 un grapat de persones il·lusionades, entre les que em trobava jo, que coincidien en un mateix tema, fer història i plantar la primera foguera flotant. Rafael Quereda, el primer president i treballador del port, va realitzar tots els tràmits, que no van ser pocs, i la foguera va flotar.

Havia que buscar un artista valent per a plantar el mig de la dàrsena amb el risc que suposava el moviment de les ones i el vent que sols bufar. El primer que vam pensar va ser Paco Juan, que va ser l'encarregat de donar vida a les il·lusions de la comissió, amb un projecte modern en blanc i blau que eixia des de les flames i semblava les veles d'un vaixell singular i diferent. La foguera es reflectia cada dia al mar i es va convertir en una erupció de foc la nit de la cremà. Sempre podem dir que Paco Juan va trencar la tradició de plantar una foguera al carrer per a dur-la fins al Mediterrani.

'Mare nostrum' va ser la més visitada per la seua ubicació i la seua singularitat. Paco va plantar una composició de l'estil alacantí de l'època. Va canviar els ninots per medallons al·legòrics al mar, va dissenyar figures estilitzades que semblaven el vol de les gavines i la va rematar amb una estrela, que anava de costat a costat amb el vaivé de les ones. En el moment de la cremà milers de persones van omplir el passeig del port i l'Esplanada per gaudir amb una flama que naixia de les aigües. Va ser una gran experiència que aquell grup de fundadors i fundadores mai em oblidat i Paco Juan es va convertir en l'artista de la primera foguera flotant de la història.

... tots els anys, quan arribava el jurat, sempre ens deien que no podien fer les valoracions correctes perquè no podien donar la volta i que la part de darrere podia estar en pitjors condicions...

L'any 1991 vaig agafar la presidència de la comissió amb un objectiu, que Paco tornara a plantar sobre una plataforma, ja renovada i amb millors condicions que el primer any. 'Depredador' va ser un projecte totalment diferent a la primera foguera: va canviar el disseny amb un grapat de ninots més realistes i una rematada molt més clàssica. La rematada va inspirar la foguera que Paco va plantar en la EXPO de Sevilla el 1992. Tots els anys, quan arribava el jurat, sempre ens deien que no podien fer les valoracions correctes perquè no podien donar la volta i que la part de darrere podia estar en pitjors condicions. Eixe any ens vam proposar que tenien que buscar alguna solució... i l'any següent ho vam arreglar.

El 1992 vaig tornar a ser president i, superades algunes dificultats econòmiques, vaig convèncer a la comissió d'encarregar a Paco un projecte de primera categoria. 'Eclipse' es va plantar en un moll interior sobre la plataforma flotant i, tirat per una barca, va creuar la dàrsena fins a les escaletes de la Reina. El trajecte va ser una gran experiència, i veure aparèixer la foguera apropant-se al moll, un moment de gran alegria però també de tensió perquè la rematada anava de costat a costat amb la por de que es poguera partir.

↑
Foguera Port d'Alacant, 1991.
Arxiu Paco Juan.

↑
Foguera Port d'Alacant, 1992.
Arxiu Paco Juan.

... El 1994 va ser la última vegada que Paco Juan va plantar una foguera flotant, 'Corpus crisis'. El president de la comissió va tornar a ser Rafael Quereda i, com no, va tornar a confiar amb Paco, que precisament havia guanyat el Primer premi de categoria especial l'any anterior...

Era un gran projecte amb un disseny modern rematat per mitja cara amb arracades que es movien amb les ones. Eixe any ho tenien tot disposat per al jurat. Quan van arribar tenien preparada una barqueta de remes. Es van muntar tots menys el regidor de festes que els acompanyava i que va preferir quedar-se a terra. José Compañy, germà de Miguelo, va ser

↑
Foguera Port d'Alacant, 1987.
Arxiu Paco Juan.

l'encarregat de donar el passeig. Ja no tenien l'excusa, van veure tota la foguera i segur que els va agradar molt perquè ens van atorgar el primer premi. Per la nit, ho vam celebrar en la Barraca 'Canyaeta peixet' amb la visita de l'alcalde, Àngel Luna, la Comissió Gestora de les Fogueres, presidida per Conrado Albadalejo i la nostra Bellea, Toñi Martín-Zarco, que havia segut elegida Dama d'Honor de la Bellea del Foc.

El 1994 va ser la última vegada que Paco Juan va plantar una foguera flotant, 'Corpus crisis'. El president de la comissió va tornar a ser Rafael Quereda i, com no, va tornar a confiar amb Paco, que precisament havia guanyat el Primer premi de categoria especial l'any anterior en Polígon de Sant Blai.

La primera comissió del Port i Paco Juan van mantenir un idil·li fester i la història sempre dirà que quatre fogueres van ser com quatre gavines sobre el mar per a mostrar l'art efímer des de la dàrsena del port.

PACO JUAN, EL FANG COM A TRANSMISSOR

Reflexions d'un adolescent en el taller de Paco Juan a la fi de la dècada dels vuitanta

Per Andrés Colomina

Acabava l'estiu de 1987 i vaig començar a visitar el taller de Paco Juan en la pedania de Tàngel. Vaig descobrir aquest taller quasi per casualitat ja que molt a prop, vivien uns amics dels meus pares als quals visitàvem amb freqüència. Un dia vaig tocar a la porta, em vaig presentar amb la desimboltura que em caracteritza i li vaig demanar si podia ensenyar-me el taller. Paco Juan va accedir molt amablement i vaig poder observar les peces que tenia per a una falla d'Elda. Per a mi era (i continua sent) una experiència quasi màgica visitar un taller de fogueres.

Quan vaig començar l'institut li vaig demanar poder acudir a tirar una mà els divendres al matí, ja que aquest dia de la setmana únicament tenia classe a les vesprades. Paco Juan va accedir però només durant unes setmanes, ja que estava començant a modelar la foguera de Carolines Altes de 1988 en categoria especial i volia que fora un complet secret... Em va causar una gran alegria poder acudir al taller d'un dels artistes més grans de la nostra ciutat i estava decidit a aprofitar cadascun dels divendres següents.

Em va causar un gran impacte veure la quantitat de fang que havia emmagatzemat en el taller i com el preparaven per a modelar les figures i els sota relleus que posteriorment apareixerien en la foguera de Carolines Altes. Cares de tota mena, figures estilitzades que m'hipnotitzaven, adorns i sanefes... tot això alternat amb figuretes infantils, tan importants dins de la carrera artística de Paco Juan.

Durant els divendres que vaig acudir, sempre estava en el taller un jove emprat que a posteriori es convertiria en un magnífic artista de fogueres com és Andrés Europa. Em van ensenyar a tallar el cartó, preparar-lo i seleccionar-lo, preparar l'estopa per a realitzar els

...Em va causar un gran impacte veure la quantitat de fang que havia emmagatzemat en el taller i com el preparaven per a modelar les figures i els sota relleus que posteriorment apareixerien en la foguera de Carolines Altes...

motles d'escaiola i fins i tot a "massillar" figures de cartó per a recuperar el seu volum inicial quan van ser modelades en fang.

Cada divendres en entrar al taller, cercava amb gran curiositat els nous elements modelats que brollaven pel taller, era una experiència fantàstica, quasi un joc... dies després va començar el procés de "tirar de cartó" els motles d'escaiola que s'havien elaborat sobre els elements que s'havien modelat en fang. Quan va començar el procés de fusteria i els grans volums van començar a aparèixer, vaig deixar d'acudir al taller i va concloure aquesta magnífica experiència. Quan va arribar juny, vaig poder observar el resultat final de la foguera Carolines Altes. Una obra espectacular que crec que amb el pas dels anys ha anat guanyant en importància, dins del gran catàleg d'obres del mestre Paco Juan.

Ara, des de la distància que fa el pas dels anys, crec que vaig ser un privilegiat per haver pogut "gaudir" in situ, d'aquest aprenentatge, ja que vaig començar a valorar molt més aquest meravellós univers artístic i la complexitat que comportava realitzar tot el procés d'elaboració d'una foguera.

↑
Foguera Carolines Altes, 1988.
Arxiu Paco Juan.

↗
Detalls Ninots foguera Carolines Altes, 1988.
Arxiu Paco Juan.

↗
Plantà Carolines Altes, 1988.
Arxiu Paco Juan.

→
1988, foguera Carolines Altes en fase de marqueteria al taller. Arxiu Paco Juan.

ABANS DE LA GLÒRIA VA HAVER-HI UN SOMNI

Per Violeta Trives

Diuen que les millors històries són les més reals i així va ser la que va unir per sempre a Paco Juan amb la Foguera Carolines Altes.

M'agradaria abans posar-los en context, Carolines Altes és una Foguera pràcticament fundadora de la festa perquè, si bé l'any 1928 es va plantar foguera en el barri, oficialment va començar la seua marxa en 1929. Un barri la història del qual ja és "per se" singular i que marca des del seu nom portat des de l'arxipèlag filipí "les illes Carolines" el caràcter dels seus habitants; forts, perseverants i independents.

José María Lorente Satoca, José "el de Carolines", és la peça central d'aquest puzzle ja que, sense ell, res del que vinc avui a explicar-los tindria cap sentit. Aquest xiquet nascut en Torremendo que va venir amb poc més de deu anys de visita amb la seua mare a Alacant en plenes festes de Fogueres es va quedar totalment fascinat amb elles, tant, que quan va haver de tornar al seu poble natal, en el cotxe, tancava els ulls i anava imaginant que estaria succeint en aquest barri de Carolines en la nit de la Cremà.

Aquest xiquet que va tornar a Carolines per a no marxar mai, primer com a banderí per a més tard, fer-se amb les regnes de la comissió com a president i que gràcies al seu esforç i enginy va aconseguir convèncer durant dècades a aquests grups de fusters que han passat per les seues mans al llarg dels anys. Tenia dues obsessions, la primera, la foguera infantil i la segona aconseguir obtenir algun dia el primer premi de categoria especial. Per a això, durant anys ho van intentar sense èxit. Segons i tercers premis van començar a omplir les vitrines del racó però es resistia aquesta medalla d'or que tant s'anhelava. I ací és on entra el protagonista del dia i d'aquesta història, el mestre Paco Juan. Un alumne especial del mestre Pedro Soriano que plasma el seu art en cartó pedra, amb temàtiques arriscades, rematades impossibles i colorits

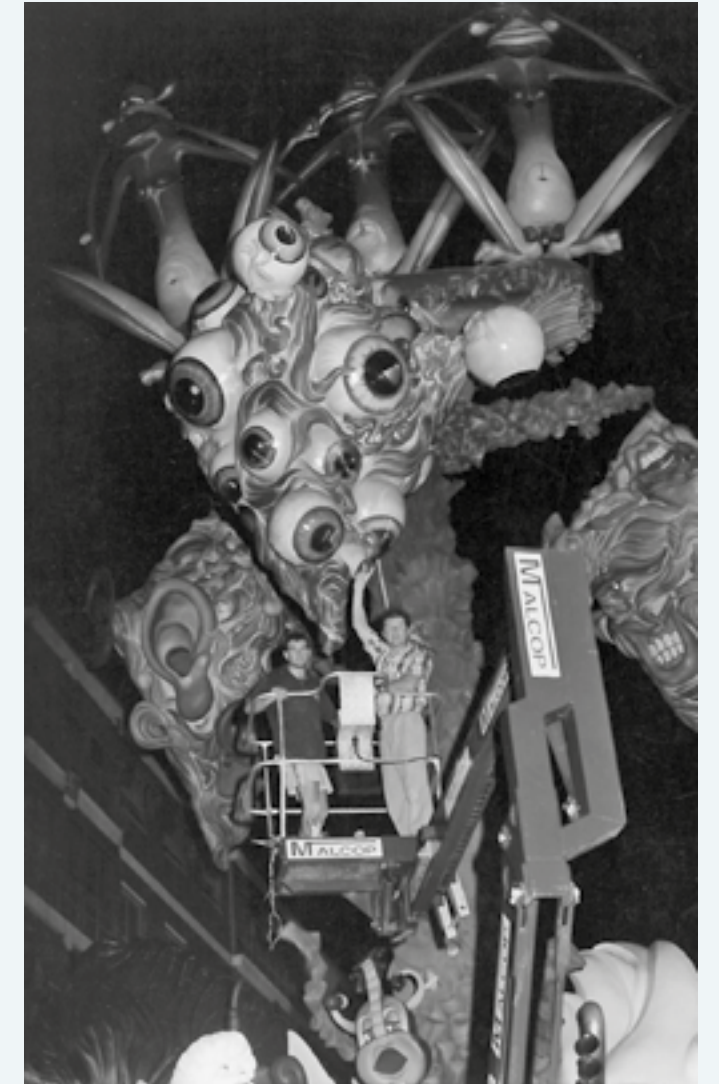
... "Cinema Alacant- cinefília" va trencar motles no sols estètics sinó socials ja que, va ser la foguera visitable amb major recaptació en la història per les seues visites interiors a un fossat del terror...

que sorprenien al visitant. Una jove promesa que va arribar per a triomfar a Carolines Altes i que, després d'anys de sequera per fi, en 1989, satisfia les aspiracions de tots amb aquesta imperial Foguera plantada al carrer el Pinós "Apocalipsi".

El somni personal de Lorente, Paco Juan i de tot un barri es va aconseguir en aquell exercici, però ara venia el segon repte, el més costós i el que implicava triplicar esforços ja que ningú valorava tornar al punt de partida, existia anhel de victòries consecutives, la meta era convertir-se en llegenda. Cinc exercicis més van haver de transcórrer perquè aquesta segona etapa triomfal a Carolines Altes juntament amb Paco Juan tornara al barri donant-li el triomf de la màxima categoria en els anys 1995, 1996, 1997 i 1998.

En 1995, va tornar el triomf amb "El forat", una foguera totalment avançada a la seua època ja que la crítica sexual explícita era una mica mai vist als carrers de la ciutat, que no sols va tenir bona acceptació per part del jurat sinó pel públic en general.

En 1996, la seua icònica "Cinema Alacant- cinefília" amb la qual es va trencar motles no sols estètics sinó socials ja que, va ser la foguera visitable amb major recaptació en la història per les seues visites interiors a un fossat del terror que se situava en el centre interior a més de diversos 'photocalles' exteriors que et feien sentir per un moment que et trobaves en un plató de Hollywood.

... Si tanquem els ulls, encara podem fer olor aquesta pintura impregnant cada racó del carrer el Pinós, el soroll del cruixir de les fustes i la perforadora treballant al mil per cent...

En 1997, es va revalidar el títol amb una aposta anomenada "Pur Teatre", una foguera l'eix de gravetat de la qual es trobava totalment traslladat i aquest risc al costat de l'estètica, els colors, la crítica i el marcat volum amb el qual comptava li va tornar a donar el triomf a Paco Juan al carrer el Pinós.

En 1998, l'artista va omplir l'encreuament de camins amb una majestuosa foguera el lema de la qual resava "Ni veure, ni sentir, ni parlar". Una obra amb tres micos en la rematada que eren visibles des de la llunyania i, a més, contenia una crítica voraç sobre la societat alacantina poques vegades vista en una categoria com l'especial. Una valentia que va ser premiada i que es va emportar el rècord de primers premis en aquell exercici. I com tot el

bell de la vida té un començament, però també té una fi, en els anys 1999 plantant una foguera molt resolutiva obtenint el segon premi, l'any 2000 quedant desqualificada per una caiguda en la nit de la plantà i el 2001 feien presagiar que el final d'aquest binomi Paco Juan - Carolines Altes arribava a la seua fi.

Va tenir un final no sé si denominar-lo dramàtic o no amistós, però sí controvertit, encara que amb el temps, com succeeix amb els grans amors, al final, després de les crisis, només et queden els records bonics, els entranyables...

Si tanquem els ulls, encara podem fer olor aquesta pintura impregnant cada racó del carrer el Pinós, el soroll del cruixir de les fustes i la perforadora treballant al mil per cent. Podem sentir els crits i els riures d'aquell equip d'artistes en els quals, per cert, tenia integrada a dues dones, una cosa inusual en els anys 90. Mestre que va arribar sent pràcticament un xiquet a Carolines Altes i va marxar sent llegenda. Perquè sí, volgut Paco, així et considerem i amb aquest títol passaràs sempre a la història de les Fogueres.

Foguera Carolines Altes, 1999.
Arxiu Paco Juan.

Foguera Carolines Altes, 1998.
Arxiu Paco Juan.

AMB ESTIL PROPI

Per un foguerer i barraquer

Mil nou-cents noranta-sis. Aquella matinalada de juny al carrer el Pinós es va fer el silenci. I no perquè estiguera buida sent l'hora que era. Nombrós públic expectant dirigia les seues mirades fins el cel alacantí. Paco Juan alçava una de les rematades més espectaculars de la història de la festa de fogueres.

L'artista, format en els tallers de Pedro Soriano, rememorava en aquell moment al seu mentor i a Ramón Marco Marco. En un encreuament complicat, amb vents traïdorencs, "Cinefília" alçava el vol cap a les estrelles. La foguera anava a ser la més cara de la història fins al moment (deu milions de les antigues pessetes, aproximadament seixanta mil euros perquè es facen una idea els més joves). Sempre present el setè art, una de les grans passions de Paco. Desafiant a la força de la gravetat, tres impressionants molinets sostenien a una airosa cabaretera. Mig Alacant va passar a visitar-la. Espectacle cinematogràfic, amb visita interior inclosa.

Lluny quedava l'etapa en el taller de Pedro Soriano en el qual compaginava el seu aprenentatge i la col·laboració amb la realització de fogueres infantils en les quals aconseguiria per primera vegada el primer premi d'especial amb Foguerer Carolines. Aquest any, concretament el divuit de juny, Maradona enlluernava amb la selecció argentina en el Rico Pérez contra la selecció hongaresa durant la celebració del Mundial de Futbol. Dos anys més tard, aconseguiria un altre primer premi d'especial infantil en el barri de José Antonio.

"Psicosi nuclear" suposaria en 1984, el debut en solitari en categoria adulta per al districte de Benito Pérez Galdós. Aquella obra, enclavada en segona categoria, suposaria la seua foguera d'examen en el recentment creat Gremi de Fogueres d'Alacant. Una magnífica primera foguera adulta situada on el mestre Gastón havia deixat la seua empremta mig segle abans.

En 1985 debutaria en primera categoria en el districte d'Hernán Cortés encara plantant en la Plaça Nova.

Dos anys d'experiència en solitari li van bastar a l'artista per a fer el salt a categoria especial. I seria de la mà de José Lorente Satoca en el seu feu de Carolines Altes. Dos noms que quedarien units per a la història de la festa.

... "Psicosi nuclear" suposaria en 1984, el debut en solitari en categoria adulta per al districte de Benito Pérez Galdós. Aquella obra, enclavada en segona categoria, suposaria la seua foguera d'examen en el recentment creat Gremi de Fogueres d'Alacant...

Estil perfectament recognoscible que ha deixat una petjada en l'art efímer: Estilització, modelatge, acabats perfectes, verticalitat elegant, colors brillants i suaus...

La seua història va començar en 1972. Aquell adolescent de divuit anys, amic de la germana de Pedro Soriano, es va assabentar que aquest cercava ajudants per a l'elaboració de la foguera de Ciutat d'Assis, "la invencible", en categoria especial. "La bona i mala casta" portava per lema.

Arrere queda "Mare Nostrum". L'estilització portada a l'extrem en la primera foguera flotant de la història en 1987 per al Port. O la seua primera oficial en 1990 amb "V Centenari", amb motiu de la commemoració dels cinc-cents anys del nomenament de la ciutat d'Alacant per part de Fernando el Catòlic en 1490, elevat-la de vila a ciutat.

↑
Foguera Carolines Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

...no tot són especials i magnífiques fogueres oficials. En les nostres retines perduren les magnífiques obres per a Plaza de Santa María. Fogueres de xicoteta grandària amb un tractament exquisit i meticulós...

Sevilla 1992. Paco Juan i el seu art, va convertir a l'artista en el millor ambaixador de l'art efímer de la festa de fogueres amb motiu de l'Exposició Universal de Sevilla en 1992. L'artista va plantar i va cremar "Món, dimoni i carn", una foguera alacantina, al costat del Llac d'Espanya en la Cartuja. En 1993, va fer l'impossible, ocupar un espai difícil d'omplir: el descampat de Polígon de Sant Blai, amb l'ariscada, tant en el pla estètic com el temàtic, "Retalls, nyaps i pegats".

Si en el pla estètic Paco ha destacat, poc es parla de la seua particular mordacitat i crítica. Aquesta va poder aconseguir el seu zenit amb la foguera oficial de 1994. Amb "Alacant de dia, Alacant de nit", l'artista va

↑
Foguera Polígon de Sant Blai, 1993.
Arxiu Paco Juan.

↑
Foguera Alfons el Savi, 2013.
Arxiu Paco Juan.

aconseguir la màxima sàtira possible, precisament a l'Ajuntament, una plaça molt poc donada per al sarcasme.

L'avinguda d'Alfons el Savi també ha contemplat les millors obres de l'autor. Servisca d'exemple la majestuosa "Visionaris". Un crit esquinçador amb la representació corpora del Guernica en la cúspide setanta-set anys després que Picasso el creara. Totes les comissions vam desfilars l'any 2013 sota uns cavalls que levitaven a cinc metres del sòl i semblaven voler escapar del cor de la foguera.

La plaça Manila també ha tingut la sort d'albergar obres de l'autor. Recordarem la mirada i els bigots de Dalí en "Surrealisme" (Sagrada Família, 2004). Les arts plàstiques i els seus referents sempre presents en la trajectòria artística de Paco.

Però no tot són especials i magnífiques fogueres oficials. En les nostres retines perduren les magnífiques obres per a Plaza de Santa María. Fogueres de xicoteta grandària amb un tractament exquisit i meticulós.

Servisca aquest llibret d'homenatge a la figura de Paco Juan Navarro. Un artista amb estil propi.

Dedicació, modelatge, fang,
obres carismàtiques i amb
molta crítica, motles i estilisme,
característiques de cadascuna
de les fogueres de Paco Juan.

Paco Juan al taller
l'any 1984.
Arxiu Paco Juan.

PACO JUAN. LA SEUA PRODUCCIÓ ARTÍSTICA FINS A 1989

Per José Manuel Lledó

Part central
foguera Carolines
Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

↑
1978 foguera infantil Foguerer Carolines, "Amb bombo i platerets" 1a Categoria, sense premi. *Arxiu Foguerer Carolines.*

↗
1979 foguera infantil Foguerer Carolines, "De flor en flor" 2n premi de 1a Categoria. *Arxiu Foguerer Carolines.*

Nascut a Alacant en 1952, es tracta de l'autor que, a excepció feta de Pedro Soriano, tal vegada millor haja arreplegat el llegat artístic de Gastón Castelló, portant-lo fins a les seues últimes conseqüències tant conceptuals com estilístiques.

Ja des dels seus inicis, Paco Juan definirà el seu estil en portar al grau màxim l'estilització tan pròpia de la plàstica local, destacant poderosament per l'estudiada utilització del color i el brillant domini del modelatge en el seu vessant clàssic, caricaturesc o figuratiu, combinant adequadament el recurs de les

superfícies daurades o platejades. La gran bellesa formal i l'estilització, entesa com una cerca de la verticalitat imaginària, donaran lloc a unes fogueres d'enorme excel·lència i finor on l'abundància d'escenes figuratives i motius decoratius de molt variat tractament estètic i cromàtic, concediran al conjunt una sensació de fragilitat estructural, molt característica de la concepció imaginària de la foguera alacantina. Un altre aspecte fonamental de la creació del nostre artista serà l'exquisit acabat de les seues fogueres portat a vegades fins a cotes insospitades, així com la gran harmonia estètica en els seus monuments que vindria a incorporar-se a la aportació de propostes estètiques de línia moderna i avantguardista sorgides del "Sorianisme".

Va començar allà per 1972 en el terreny de les Fogueres Infantils. Va aprendre en el taller del seu mestre, Pedro Soriano, amb qui va compartir la magnífica etapa creativa compresa entre finals dels anys 70 i els primers 80.

... La gran bellesa formal i l'estilització, entesa com una cerca de la verticalitat imaginària, donaran lloc a unes fogueres d'enorme excel·lència i finor...

←
1981 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"Que no naufrague"
2n premi de Categoria
Especial. *Arxiu*
Foguerer Carolines.

→
1982 foguera infantil
Plaça de Ruperto
Chapí, "L' hora de la
imaginació" 1r premi
de 1a categoria.
Arxiu David Gerona,
Fogueres 1991

En 1982 aconseguí el Primer Premi de
Categoria Especial Infantil amb la foguera titu-
lada "Carrossa d'Il·lusions" realitzada per a la
comissió de Foguerer-Carolines.

←
1982 foguera infantil
Calvo Sotelo, "La
dolça infantesa"
2r premi de 1a
categoria. Arxiu
David Gerona,
Fogueres 1991

→
1982 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"Carrosses
d'il·lusions" 1r
premi de Categoria
Especial. Arxiu David
Gerona, Festa 1983

1983 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"Musicalment"
Categoria Especial,
sense premi. *Arxiu
Foguerer Carolines.*

1983 foguera infantil
Calvo Sotelo, "Foc".
Arxiu Calvo Sotelo.

1984 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"Els llibres" 3r
premi de Categoria
Especial. *Arxiu
Foguerer Carolines.*

1984 foguera infantil
Barri José Antonio, "
Els espectacles" 1r
premi de Categoria
Especial. *Arxiu
Històric Municipal.
Ajuntament d'Alacant.*

En 1984 repeteix guardó i categoria amb una foguera Infantil plantada en el Barri de José Antonio. Aquest mateix any realitza el seu primer monument adult en solitari. Es tracta de l'obra titulada "Psicosi Nuclear" per al districte de Benito Pérez Galdós. En ell va desenvolupar una temàtica certament compromesa, integrada en un disseny senzill però eficaç.

↖
Foguera 1984 Benito
Pérez Galdós al taller.
Arxiu Paco Juan.

↑
Part posterior
foguera Benito Pérez
Galdós, 1984. *Arxiu
Paco Juan.*

←
Escena Benito Pérez
Galdós, 1984. *Arxiu
Paco Juan.*

→
1984 Benito Pérez
Galdós, "Psicosi
Nuclear". *Arxiu
personal Paco Juan.*

1985 Hernán Cortés, "Paisatges Alacantins". Arxiu Paco Juan.

Detall foguera Hernán Cortés, 1985. Arxiu Paco Juan.

Foguera infantil Barri José Antonio, 1985. Arxiu David Gerona.

Rematada foguera Hernán Cortés, 1985, al taller. Arxiu Paco Juan.

Posteriorment, en 1985, va realitzar la foguera amb lema "Paisatges Alacantins" per a la Foguera Hernán Cortés, molt més ambiciós que l'anterior.

... la foguera realitzada per al districte de Carolines Altes, va patir la caiguda d'un dels seus alerons pel que va resultar desqualificada pel jurat...

En 1986 la foguera "Les Belles Arts", "Les Bones Arts", "L'Art" o "Les Arts", segons les fonts, va ser el seu debut en la màxima categoria, realitzada per al districte de Carolines Altes, va patir la caiguda d'un dels seus alerons pel que va resultar desqualificada pel jurat. Aquest fet li va fer abandonar momentàniament la Categoria Especial. Es va tractar d'un conjunt meritori, tal vegada una cosa erràtica i descompensada en la seua composició degut probablement a la seua falta d'experiència en aquesta autèntica elit festera. En ell analitzava el conjunt de les arts ressaltant els seus valors i criticant, al seu torn, la seua part negativa.

↖
Foguera Carolines Altes, 1986. Arxiu Paco Juan.

↑
Plantà foguera Carolines Altes, 1986. Arxiu Paco Juan.

←
Detall foguera Carolines Altes, 1986. Arxiu Paco Juan.

→
1986 Carolines Altes, "Les Belles Arts" de Categoria Especial. Desqualificada pel jurat Arxiu Paco Juan.

1987 Port d'Alacant,
"Mare Nostrum".
Arxiu Paco Juan.

... "Mare Nostrum" va representar la primera foguera aquàtica de la història de la nostra Festa perquè va ser plantada sobre una plataforma en el Moll de Llevant...

En 1987 realitza els dos monuments per a la Foguera Port d'Alacant. L'infantil va tenir com a títol "Sense Lema", mentre que l'adult amb lema "Mare Nostrum" va representar la primera foguera aquàtica de la història de la nostra Festa perquè va ser plantada sobre una plataforma en el Moll de Llevant, concretament enfront de la Junta d'Obres del Port. Aquest monument es va caracteritzar per l'estilització obsessiva de les formes humanes, disposades com a motius decoratius o en relleus sobre superfícies planes, i per l'ús d'una paleta de colors vibrant i lluminosa.

1987 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"Petita història de
Foguerer Carolines"
2n premi de
Categoria Especial.
Arxiu Foguera
Foguerer Carolines.

Detall foguera
Port d'Alacant al
taller, 1987. Arxiu
Paco Juan.

Foguera Port
d'Alacant 1987.
Preparant la Foguera
per al seu transport.
Arxiu Paco Juan.

... La concessió del Tercer Premi suposaria poca recompensa per a aquesta obra...

En 1988 retorna a la Categoria Especial de nou en el Districte de Carolines Altes i el fa amb el Monument "Alacant, una Festa", un conjunt molt més voluminós que els anteriors que demostrava un ple domini d'aquest art, amb gran proliferació d'elements decoratius, en una composició de línia autènticament alacantina i cuidada amb verdadera manyaga en tots els seus matisos. La concessió del Tercer Premi suposaria poca recompensa per a aquesta obra, si bé és cert que parlem d'un any d'altíssima competència, en el qual van quedar per davant excel·lents monuments tant de Pedro Soriano com de Ramón Marco. En ell va representar les quatre celebracions més significatives de la ciutat com són les Fogueres, la Setmana Santa, els Moros i Cristians i el Carnestoltes, atenent els seus aspectes positius i altres no tant.

↖
1988, plantà foguera
Carolines Altes. Arxiu
Paco Juan.

↑
Foguera infantil
Foguera Carolines,
1988. Arxiu Foguera
Foguera Carolines.

←
1988, plantà foguera
Carolines Altes. Arxiu
Paco Juan.

→
1988 foguera
Carolines Altes,
"Alacant, una
Festa", 3r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

... Una foguera en la qual el cromatisme aconseguiria la seua màxima esplendor...

En 1989 aconsegueix per primera vegada el màxim guardó, no exempt de polèmica, en la Categoria Especial amb el Monument de lema "Apocalipsi" per a la Foguera Carolines Altes. Igualment, el jurat decideix indultar el seu ninot "Família veient la televisió", que formava part d'aquesta obra. Una foguera en la qual, contrarestant una limitada rematada, desenvoluparà en les seues bases una autèntica mostra dels millors trets del seu estil amb una variada escenografia. Una foguera en la qual el cromatisme aconseguiria la seua màxima esplendor, i on l'estilització de formes es veuria incrementada fins a l'infinit. Tota la part superior se sustentava en un únic punt, elevat fora del centre de gravetat una rematada composta per una enginyosa combinació de signes zodiacals que coronava l'obra de manera realment espectacular. En ell criticava els aspectes negatius de la societat a l'espera que el lema del títol revertira la situació.

↑
1989, part central
foguera Carolines
Altes al taller.
Arxiu Paco Juan.

←
Foguera infantil
Foguerer Carolines,
1989. Arxiu Foguera
Foguerer Carolines.

→
1989 Carolines
Altes, "Apocalipsi",
1r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

↖
1989, detall foguera
Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

↑
Part posterior
foguera Carolines
Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

←
Ninots, foguera
Carolines Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

↑
1989, parts de la
foguera Carolines
Altes al taller.
Arxiu Paco Juan.

→
Rematada foguera
Carolines Altes, 1989.
Arxiu Paco Juan.

La consecució d'aquest guardó li va portar a realitzar la Foguera Oficial de 1990 per la construcció de la qual va abandonar de nou la Categoria Especial.

Per a finalitzar, podem dir que els seus somnis nets, volàtils i estilitzats, i un cromatisme senzill i impactant, van definir una de les trajectòries més sòlides desenvolupades a Alacant des dels llunyans anys 80, recompensada amb els més variats guardons.

Bibliografia

"Un Lloc en el Foc", VV.AA. Almar Edicions, Alacant, 1996. Capítol VI. "Retrobament en Democràcia (1980-1992)", Andrés Llorens Fuster i Juan Carlos Vizcaíno Martínez. Pàgines 199 a 266.

"Alacantins i...Especials", Luis Miguel Sánchez Moreno. Diputació d'Alacant. Alacant, 2018. Article "Paco Juan: sis primers premis en tretze especials". Pàgines 61 a 68.

"Memòria d'una Festa 1928-2018". Comissió Gestora dels Fogueres de Sant Joan. Coordinació: Juan Carlos Vizcaíno Martínez. Alacant, 2019. Article "La delicadesa formal de Paco Juan", Rebeca i Carlos Tomillo Pérez. Pàgines 293 a 297.

1990-1999, LA DÈCADA DELS SEUS MAJORS ÈXITS

Per Lola Alcaraz

Foguera Polígon
de Sant Blai, 1993,
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

... la Plaça de l'Ajuntament va obtenir l'atenció de tota la ciutat en els dies grans de les nostres festes. La Foguera, de 20 metres d'altura, commemorava el V Centenari d'Alacant...

↑
1990, plantà Foguera Oficial, Plaça de l'Ajuntament.
Arxiu Paco Juan.

↗
Foguera Oficial, 1990, "V Centenari d'Alacant".
Arxiu Paco Juan.

Els anys noranta són coneguts com la dècada daurada de Paco Juan, la seua “època bona, bona” com ell mateix diu.

Després d'uns anys huitanta d'iniciació, va plantar la Foguera Oficial en 1990 en haver guanyat el Primer Premi de Categoria Especial l'any anterior. Enguany, que va donar inici a una nova dècada, el premi de Categoria Especial va ser declarat desert pel jurat, ja que els seus membres van considerar que la qualitat de les obres era inferior a l'adequada. Per això, la Plaça de l'Ajuntament va obtenir l'atenció de tota la ciutat en els dies grans de les nostres festes. La Foguera, de 20 metres d'altura, commemorava el V Centenari d'Alacant. Apareixia un antic tramvia de mules i diferents passatges alacantins. Personatges locals de l'època com a Fina de Granada, Paquito Hernández, Flores i gent molt vinculada a les Fogueres dels anys 30-40 formaven part de les seues escenes. “Tot estava dedicat a les Fogueres i a la joventut que venia forta per a realitzar fogueres”.

1990 foguera infantil Benalúa, "Seixanta aniversari" 3r premi 1a Categoria. *Arxiu David Gerona, Fotografia llibre Fogueres 1991.*

1990 foguera infantil Foguerer Carolines "Un llibre el teu millor amic". 3r premi Categoria Especial. *Arxiu David Gerona, Fotografia llibre Fogueres 1991.*

Ninot Foguera Oficial, Plaça de l'Ajuntament, 1990. *Arxiu Paco Juan.*

1990 Foguera Oficial "V Centenari d'Alacant". *Arxiu Paco Juan.*

←
1991 Port d'Alacant,
"Depredador".
Arxiu Paco Juan.

↑
1991 Plaça de Santa
Maria, "Ofrena"
2n premi de 4a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

↗
Detall part superior
foguera Plaça de
Santa Maria, 1991.
Arxiu Paco Juan.

→
Plantà foguera Port
d'Alacant, 1991.
Arxiu Paco Juan.

... "Estaves plantant en la plataforma, de sobte, passava una barqueta xicoteta a trenta o quaranta metres i començaven a créixer i créixer les ones fins que arribaven movent tota la foguera"...

En 1991 va tornar a treballar per a les comissions de Port d'Alacant en Segona Categoria i Santa Maria en Quarta Categoria. Plantar en l'aigua la foguera "Depredador" no va ser una tasca gens senzilla com compta el mateix Paco: "Estaves plantant en la plataforma, de sobte, passava una barqueta xicoteta a trenta o quaranta metres i començaven a créixer i créixer les ones fins que arribaven movent tota la foguera". Això complicava tant les hores de plantà com el temps que la foguera havia de mantenir-se damunt de la plataforma.

↑
Plantà foguera Port
d'Alacant, 1992.
Arxiu Paco Juan.

←
199 foguera infantil
Foguerer Carolines,
1992, "Des que
naixes" 1r premi
Categoria Especial
Arxiu Paco Juan.

↗
1991 Plaça de Santa
Maria, "Els dimonis
de la història"
1r premi de 5a
Categoria. *Arxiu
Paco Juan.*

↗
1992 Port d'Alacant,
"Eclipsi" 1r premi de
1a Categoria. *Arxiu
Paco Juan.*

→
Plantà foguera Port
d'Alacant, 1992.
Arxiu Paco Juan.

A l'any següent va repetir amb les mateixes dues comissions, destacant el primer premi de Primera Categoria que va obtenir en Port d'Alacant amb "Eclipsi", obra molt avantguardista per a l'època de la qual el propi artista ressalta la part central. Paco li agraeix molt a Rafael Quereda, component de la comissió, que gestionara els hangars del port per a treballar, perquè això va facilitar molt el seu ofici.

"En aquests anys el primer premi sempre estava entre cinc o sis artistes amb estil molt diferenciat, per això cada any intentava fer una cosa diferent. Trobava defectes en totes les meues fogueres perquè això és el que feia intentar millorar sempre i superar-me cada any".

En 1992 va tenir ocasió de viure una experiència diferent plantant una foguera en l'Exposició Universal de Sevilla enfront del pavelló de la Comunitat Valenciana, la qual tenia una grandària aproximada d'una obra de Tercera Categoria.

1993, detall foguera
Polígon de Sant Blai.
Arxiu Paco Juan.

1993 foguera
infantil Foguerer
Carolines, "Salvar
la naturalesa" 1r
premi de Categoria
Especial. Arxiu
Paco Juan.

1993, plantà foguera
Polígon de Sant Blai.
Arxiu Paco Juan.

En 1993 va tornar a la Categoria Especial amb la Foguera Polígon de Sant Blai, amb la qual va obtenir el primer premi. "Retalls, nyaps i pegats" deu el seu lema a una cançó del conegut cantautor Luis Eduardo Aute. Va ser la foguera amb major pressupost fins a la data, l'any que també es va batre el rècord de fogueres plantades amb 80 obres. Comptava amb 20 metres d'altura. Paco va quedar molt satisfet amb aquesta obra que reflectia una dura crítica a tota la societat. Era una foguera de gran grandària amb una espectacular rematada.

... Va ser la foguera amb major pressupost fins a la data, l'any que també es va batre el rècord de fogueres plantades amb 80 obres...

1993 Polígon de Sant
Blai, "Retalls, nyaps i
pegats" 1r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

←
Foguera Polígon
de Sant Blai, 1993.
"Retalls, nyaps i
pegats" primer premi
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

↑
1993, part posterior
foguera Polígon
de Sant Blai. Arxiu
Paco Juan.

↗ →
Ninots i detalls
foguera Polígon de
Sant Blai 1993.
Arxiu Paco Juan.

1994 va ser un any molt fructífer per a Paco. A més de plantar "A flor de pell" per a la Foguera Santa Maria en Quarta Categoria i "Corpus crisi" per a Port d'Alacant en Primera Categoria, va tornar a la Plaça de l'Ajuntament amb la foguera "Alacant de dia, Alacant de nit". La meitat diürna representava una família de madrilenys que venia de vacances a la nostra ciutat en un sis-cents replet de coses. Paco Juan va fer el motle del vehicle amb un sis-cents de veritat i encara continua mantenint-lo pel que fa broma que podria produir-lo en sèrie quan volguera. En la part nocturna, apareixien 'sex shops', espectacles de 'vedettes', clubs... tots els llocs en els quals hi havia activitat durant la nit alacantina. A Paco li agradava que

les persones que anaven a visitar les seues fogueres pogueren participar en elles, que d'una manera o una altra pogueren formar part de les seues obres. En aquest cas, hi havia un forat per a mirar dins i es podia veure una bacora i un plàtan, la qual cosa provocava algun riure entre els quals treien el cap a mirar.

... A Paco li agradava que les persones que anaven a visitar les seues fogueres pogueren participar en elles, que d'una manera o una altra pogueren formar part de les seues obres...

←
1994 Port d'Alacant,
"Corpus crisi", 1a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

→
1994 Santa Maria,
"A flor de pell" 4a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

1994 Foguera Oficial Ajuntament, "Alacant de dia, Alacant de nit". Arxiu Paco Juan.

Detall Foguera Oficial Ajuntament, 1994. Arxiu Paco Juan.

Cremà Foguera Oficial, 1994. Arxiu Paco Juan.

1995 Santa Maria, "Roses i Espines" 4a Categoria. Arxiu Paco Juan.

1995 Alfons El Savi, "Utopia" 3r premi de 1a Categoria. Arxiu Paco Juan.

Detall foguera Alfons El Savi, 1995. Arxiu Paco Juan.

... plantar la foguera "Utopia", amb la qual va obtenir el tercer premi, per a la comissió d'Alfons El Savi l'any 1995 va suposar una cosa gran per a ell...

Paco Juan va nèixer al carrer alacantí Campos Vasallos. Des de molt xicotet acudia sempre a veure la plantà de la Foguera Alfons El Savi, que antigament estava situada més pròxima a la Plaça dels Estels, i la Foguera Mercat Central. Per això, plantar la foguera "Utopia" de Primera Categoria, amb la qual va obtenir el tercer premi, per a la comissió d'Alfons El Savi l'any 1995 va suposar una cosa gran per a ell. Sumant també per a Paco que en aquest districte havien plantat grans artistes. Aquest moment de plantà el va viure "com una cosa entranyable perquè li recordava a la seua infantesa", a aquestes estones emocionants que va viure sent xiquet.

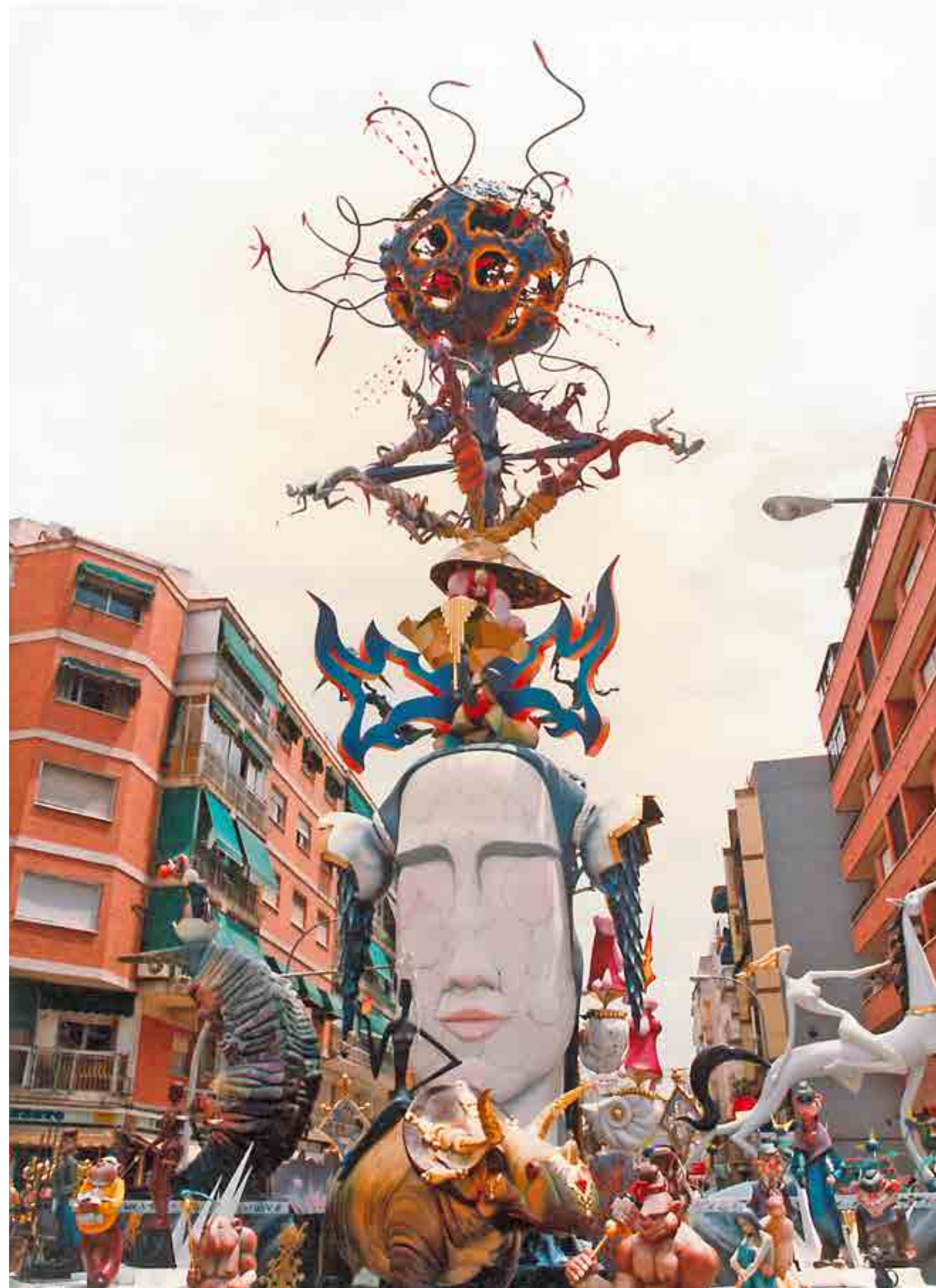
↑
Ninot foguera
Carolines Altes,
1995. *Arxiu personal*
Paco Juan.

←
Detall foguera
Carolines Altes, 1995.
Arxiu Paco Juan.

→
1995 Carolines Altes,
"El forar", 1r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

Aquest mateix any va plantar la foguera de Carolines Altes en Categoria Especial. La bola que rematava un eix central espectacular format per diferents parts molt diferenciades va caure a terra. Estava situada a 24 metres d'altura, "bogeries que es fan quan eres jove". Paco recorda que "els fogueres van estar una setmana plantades i tots els dies feia molt de vent. Al carrer el Pinós hi ha sempre un corrent que al migdia va ser molt fort durant aquests dies, ha tirat més d'una foguera". Malgrat això, "El forar", que representava les coses fosques de la vida, va aconseguir el Primer Premi de la màxima categoria i es diu que és la seua obra mestra.

... "Al carrer el Pinós hi ha sempre un corrent que al migdia va ser molt fort durant aquests dies, ha tirat més d'una foguera"...

1996 Carolines Altes,
"Cinefília" 1r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

Part posterior
foguera Carolines
Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

Detalls foguera
Carolines Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

... En la part posterior de la foguera s'escenificava un saló de cinema antic amb grans estrelles del cinema clàssic...

En 1996 planta de nou a Carolines Altes, aconseguint també el màxim guardó de Categoria Especial amb la foguera "Cinefília" que comptava amb una altura de 20 metres. Pagant una entrada s'accedia dins de la seua obra pel passadís del terror on esperaven Dràcula, l'Home Llop i la Xiqueta de l'Exorcista. Paco conta que els xavals de la comissió es ficaven per darrere i movien els caps espan-

tant als visitants i provocant els seus crits la qual cosa animava a entrar a les persones que els escoltaven des de fora. En la part davantera destacava un gran King Kong. En la part posterior de la foguera s'escenificava un saló de cinema antic amb grans estrelles del cinema clàssic com James Dean, el Gros i el Flac, Marilyn Monroe i Charles Chaplin. Cabaret es representava en la rematada.

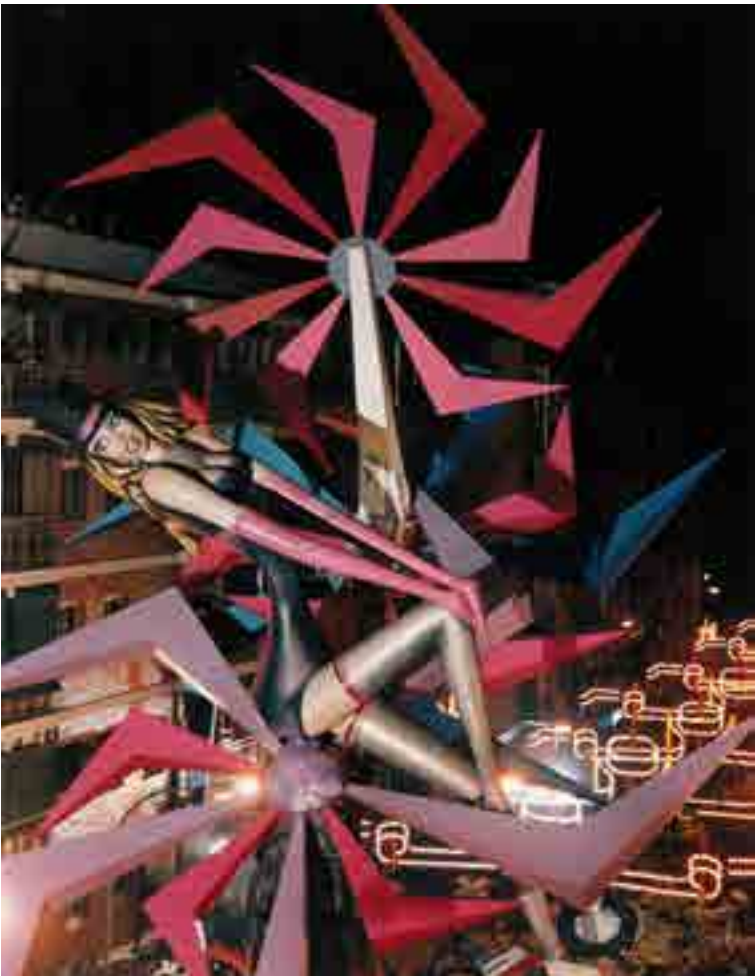
La foguera incloïa una escena de la pel·lícula Escola de sirenes amb un tauró esperant dins de la piscina amb la boca oberta. Representava als centres comercials que, en aquella època, ja estaven menjant-se al xicotet comerç de la ciutat.

→
Escena foguera
Carolines Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

↓
Part posterior
foguera Carolines
Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

↙
Ninot foguera
Carolines Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

↑
Grup de Ninots
foguera Carolines
Altes, 1996. *Arxiu
Paco Juan.*

←
Rematada foguera
Carolines Altes, 1996.
Arxiu Paco Juan.

↖
Part central foguera
Carolines Altes, 1997.
Arxiu Paco Juan.

↑
1997 Doctor
Bergez, "Societat
contaminada", 2a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

←
Escena foguera
Carolines Altes, 1997.
Arxiu Paco Juan.

Seguint amb les arts escèniques, l'any 1997, va plantar la foguera "Pur teatre" a Carolines Altes guanyant de nou el Primer Premi de Categoria Especial. Comptava amb una gran rematada, habitual en les obres de Paco, i tres escenaris. En un d'ells la gent eixia a cantar. Paco recorda com la seua fillola, que tenia deu anys, va eixir a actuar en nombroses ocasions. Un altre escenari representava l'obra "Romeo i Julieta" i el tercer mostrava l'obra "don Juan Tenorio". També apareixia Sansón destruint el Teatre Principal d'Alacant criticant la pèrdua de cultura que s'estava produint en aquella època.

Aquest mateix any, continuant amb la seua crítica característica, va plantar "Societat contaminada" en Segona Categoria per a la comissió de Doctor Bergez i "Cutrefacto" de Tercera Categoria per a la comissió de Calvo Sotelo. Aquesta foguera tractava un altre tema que continua sent actual. Apareixia la gent bevent al carrer i deixant la ciutat plena de brutícia, criticant aquesta pràctica del 'botelló'.

→
1997 Calvo Sotelo,
"Cutrefacto", 3a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

1997 Carolines Altes,
"Pur teatre" 1r premi
de Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

Part posterior
foguera Carolines
Altes, 1997. *Arxiu
Paco Juan.*

Rematada foguera
Carolines Altes, 1997.
Arxiu Paco Juan.

Ninot foguera
Carolines Altes, 1997.
Arxiu Paco Juan.

L'any 1998 va tornar a plantar, en el seu volgut Alfons El Savi, la foguera "Atracció Fatal" en Primera Categoria que representava l'atracció que tenen les persones cap al mal.

El més important d'enguany va ser aconseguir el quart Primer Premi consecutiu en Categoria Especial, una cosa històrica que va aconseguir en el districte de Carolines Altes amb l'obra "Ni veure, ni sentir, ni parlar", dedicada als mitjans de comunicació i fent referència a la televisió, la ràdio i la premsa respectivament. En ella apareixien ulls, orelles i llavis i la gran rematada estava compost pels tres micos savis. Davant es va representar una foguera antiga. Apareixia un carrer amb les seues cases i allí estaven persones quotidianes de l'època, per exemple, la bolillera i el venedor d'arrop.

1998 Carolines Altes,
"Ni veure, ni sentir, ni
parlar" 1r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

... va ser aconseguir el quart Primer Premi consecutiu en Categoria Especial, una cosa històrica que va aconseguir en el districte de Carolines Altes amb l'obra "Ni veure, ni sentir, ni parlar"...

1998 foguera infantil
Foguerer Carolines,
"A través del
temps" 3r premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

Rematada foguera
Carolines Altes 1998.
Arxiu Paco Juan.

↖
Detall foguera
Carolines Altas,
1998. *Arxiu personal
Paco Juan.*

↑
1998 Alfons El Savi,
"Atracció Fatal"
2 premi de 1a
Categoria. *Arxiu
Paco Juan.*

←
Part Posterior foguera
Carolines Altas, 1998.
Arxiu Paco Juan.

↑
1999 Carrer Sant
Vicent, "Fins que la
mort ens separe"
3a Categoria. *Arxiu
Paco Juan.*

↗
1999 Doctor Bergez,
"El art de..." 5è premi
de 3a Categoria .
Arxiu Paco Juan.

... L'any 1999 va plantar en Tercera Categoria la foguera de Carrer Sant Vicent amb el lema "Fins que la mort ens separe". Ressaltava un pastís nupcial partida en dues meitats...

Entre especial i especial, Paco Juan habitualment feia fogueres de categories inferiors, a vegades per compromisos personals que tenia amb algunes comissions. L'any 1999 va plantar en Tercera Categoria la foguera de Carrer Sant Vicent amb el lema "Fins que la mort ens separe". Ressaltava un pastís nupcial partida en dues meitats i parlava dels diferents tipus de matrimonis que existeixen en la nostra societat (per amor, per conveniència, per diners...). Paco conta que per la grandària d'aquesta va haver d'escortar-la la policia durant el seu transport, ja que per la seua amplària no cabia en el camió i se sobreixia pels laterals.

Aquest mateix any, va repetir de nou a Carolines Altas. Va plantar en Categoria Especial la foguera "L'arca del 2000", obtenint el segon premi, en contra de l'opinió popular. Les seues grans dimensions van fer que un robot i un arbre representats en un lateral es ficaren quasi en la coneguda gelateria del barri.

←
1999 Carolines Altes, "L'arca del 2000" 2n premi de Categoria Especial. Arxiu Paco Juan.

↑
Part posterior foguera Carolines Altes, 1999. Arxiu Paco Juan.

↑
Escena foguera Carolines Altes, 1999. Arxiu Paco Juan.

Durant tota la dècada dels anys 90 Paco, que era poc inclinat a treballar amb suro, va emprar el fang per a modelar, a pesar que suposava molta més faena, i el cartó. En moltes de les seues fogueres s'aprecien característiques que reflecteixen tot el que va conèixer en el taller de Pedro Soriano en els seus dotze anys d'aprenent amb el qual va començar elaborant fogueres infantils. Igualment es perceben trets de Lladró i Gastón Castelló en l'estil de les seues obres.

Analitzant aquests anys amb ell podem afirmar que existeixen tres grans etapes en la seua vida professional en tres importants comissions per a ell: Carolines Altes, Sagrada Família i Alfons El Savi. Durant la dècada dels 90 va gaudir de la millor etapa gràcies als quatre premis consecutius que va obtenir en Categoria Especial en la Foguera Carolines Altes. Agraeix profundament, al qual fora president d'aquesta comissió durant diverses dècades, José María Lorente, tristament mort, que confiara en aquell moment en un novençà com ell, ja que les obres que va plantar allí van ser les que li van donar nom dins de l'àmbit de Fogueres i van llançar la seua carrera. Paco, va obtenir uns altres primers premis en la màxima categoria, però aquesta fita aconseguida per molt pocs artistes, com el tàndem format per José Gallego i Manolo Algarra en la Foguera Sèneca Autobusos, li va encimbellar.

Diversos dels seus més importants guardons els va aconseguir amb fogueres dedicades al món de les arts escèniques, a través de les quals mostrava el seu amor gran passió pel cinema reflectint escenes completes amb tots els detalls, sobretot el seu gust pels musicals i, sempre, amb una altura de vint metres, de la qual diu que no baixava en la màxima categoria. En aquella època també li donava importància al fet que els visitants pogueren interactuar amb les seues obres i sempre posava algun element per a això, cosa que li caracteritzava i que actualment ja no es veu en fogueres.

LA DÈCADA DELS 2000, IDIL·LI AMB SAGRADA FAMÍLIA

Per Isabel Niñerola

Part central foguera
Carolines Altes, 2001.
Arxiu Paco Juan.

Durant la dècada dels anys 2000 Paco Juan centra la seua activitat en els districtes de Carolines i Sagrada Família, però guardant sempre un lloc a la Foguera Monges Santa Faç, de la qual diu que, 'sempre m'han tractat molt bé'. A més, és el responsable de la foguera oficial i de la foguera oficial infantil diversos anys.

Sempre fidel al seu estil i al seu gust pel cinema i la crítica social, durant aquesta dècada, l'artista plena de surrealisme, color i figures intricades, les places més emblemàtiques de la nostra ciutat.

L'any 2000, continua la seua relació amb la foguera Carolines Altes, i parla amb molt d'afecte del seu president, José María Lorente. Allí planta la foguera 'Ciutat de cinema', en la qual mostra el seu amor pel setè art amb una foguera coronada per un colossal vaixell Titànic, que 'en lloc de portar al DiCaprio i a Kate, portava a Zaplana i Rita Barberá'. Paco reconeix que la foguera li va caure, que era més alta però poques fotos van poder captar el moment en el qual la rematada original estava a dalt.

Una de les escenes que recorda amb més il·lusió és 'la cabina dels germans Marx, en blanc i negre', en la qual s'anaven amuntegant els personatges en un xicotet espai. La foguera tractava els temes de la corrupció i el cinema, alguna cosa que a l'artista li agrada reflectir en les seues fogueres.

En Doctor Bergez Carolines planta 'Si jo fora alcalde' de tercera categoria, amb la qual va obtenir el segon premi. La crítica d'aquesta foguera se centrava en la política local, on vam poder veure un ninot de l'alcalde d'aquest moment, Luis Díaz Alperi, el qual dominava la ciutat. I sobre ell una figura dansaire subjectava la rematada geomètrica. Per als materials d'aquesta foguera va continuar utilitzant cartó, com a ell li agrada, 'vaig aprofitar un motle de 'Pur teatre' que tenia, reutilitzava els motles de les Especials perquè ja us tenia fets'. Compta Paco que els motles els ha destruïts tots, que els ha anat fent, que ara compta amb una fresadora per a treballar el suro 'si vull fer alguna cosa la use, però jo ja estic retirat'.

Part posterior foguera Doctor Bergez Carolines, 2000. Arxiu Àngel Romero.

2000 Doctor Bergez Carolines, "Si jo fora alcalde" 2n premi de 3a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

↑
Detall foguera
Carolines Altes, 2000.
Arxiu Paco Juan.

←
Plantà foguera
Carolines Altes, 2000.
Arxiu Paco Juan.

→
2000 Carolines Altes,
"Ciutat de cinema"
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

2001 Carolines
Altes, "Metamorfosi"
2n premi de
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

... Paco Juan relata que Lorente es va anar de la seua casa plorant i ell ho va lamentar moltíssim, però 'tenia moltes coses personals i jo volia descansar'...

Escena foguera
Carolines Altes, 2001.
Arxiu Paco Juan.

Part posterior
foguera Carolines
Altes, 2001. Arxiu
Paco Juan.

L'any 2001 va suposar el comiat de la seua volguda Carolines Altes amb la foguera de categoria Especial: 'Metamorfosi'. Paco va agrair moltíssim a José, el seu president, 'que em tornara a donar l'oportunitat de plantar, després que em va caure la foguera l'any anterior.' Fins i tot se li va tornar a oferir l'opció de plantar en el 2002, però l'artista va decidir descansar 'per salut física i mental'. Relata que Lorente es va anar de la seua casa plorant i ell ho va lamentar moltíssim, però 'tenia moltes coses personals i jo volia descansar'.

En el frontal de la foguera es podia veure la font dels Estels 'amb els cavalls estilitzats' i en la posterior una gran dona sorgint del foc. La rematada estava composta per una cúpula amb motius florals i al·legòrics de les fogueres. L'estil de l'artista estava molt present en aquesta foguera, unint formes geomètriques, estilitzades i anguloses amb altres més arrodonides.

... En la base es podia admirar un cap de King Kong que sustentava una càmera de cinema i uns rotllos de pel·lícula que completaven la rematada...

Aquest any també va plantar en el cèntric districte de Maisonnave la foguera 'Mites' dedicada al cinema. En la base es podia admirar un cap de King Kong que sustentava una càmera de cinema i uns rotllos de pel·lícula que completaven la rematada. Als costats, sustentats pels pilars del setè art, eren recognoscibles figures icòniques del cinema clàssic com Marilyn Monroe o Charlot entre altres.

↑
Part central foguera
Maisonnave, 2001.
Arxiu Paco Juan.

←
Rematada foguera
Maisonnave, 2001.
Arxiu Paco Juan.

→
2001 Maisonnave,
'Mites' 4a Categoria.
Arxiu Paco Juan.

... La característica més destacada d'aquest any era la seua gran altura, el mateix artista reconeix que 'li sobraven dos metres, fixa't que brut'. Estava prop dels 20 metres i Paco reconeix que es va passar amb l'altura i que va passar por...

Arriba l'any 2002, i amb ell, el desembarcament de Paco Juan en la demarcació de Sagrada Família. Planta la foguera 'Depredadors' de Primera categoria amb la qual va obtenir el 4t premi. La característica més destacada d'aquest any era la seua gran altura, el mateix artista reconeix que 'li sobraven dos metres, fixa't que brut'. Estava prop dels 20 metres i Paco reconeix que es va passar amb l'altura i que va passar por. 'Aquests anys estàvem mig bojos els que començàvem. Jo he après de Soriano'. Aquest estil 'sorianista' també és reconeixible és aquesta foguera, plena de formes geomètriques, ús del pa d'or i rematades arriscades que es despleguen en l'aire.

2002 Sagrada Família, "Depredadors" 4t premi de 1a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

Part posterior foguera Sagrada Família, 2002. Arxiu Àngel Romero.

←
2003 Sagrada Família, "L'esport es vida" 1r premi de 1a Categoria. Arxiu Paco Juan.

... Comenta entre riures que sempre calia ficar un ninot de canal Nou, que acaparava bastant espai en els baixos de la foguera...

↑
Part posterior foguera Sagrada Família, 2003. Arxiu Paco Juan.

↗
2003 Monges Santa Faç, "Mega Tronat" 5è premi de 2a Categoria. Arxiu Paco Juan.

L'any següent, 2003, i després del bon resultat, torna a plantar en Sagrada Família la foguera 'L'esport de la vida', que s'alça amb el primer premi de primera categoria. La temàtica era l'esport relacionat amb la nostra manera de viure, de manera satírica. 'La barra fixa, i es veia a un borratxo en la barra del bar. Bíceps, es veia a un lladre traient els bitllets del

banc'. Unes figures masculines completament blanques sostenen una rematada que s'obri en forma de foc, com la torxa olímpica. Comenta entre riures que sempre calia ficar un ninot de canal Nou, que acaparava bastant espai en els baixos de la foguera.

Aquest mateix any comença la seua relació amb la foguera Monges Santa Faç, plantant 'Mega Tronat', en la qual feia una crítica feroc al tracte cap als artistes 'ens donaven poc temps per a plantar, el passàvem malament'. La figura central era el cos d'una dona modificant el motlle de 'Metamorfosi' de Carolines Altes, que sorgia d'un calder en flames. 'Plantar en Monges és una meravella, l'espai és molt estret i el que poses, destaca molt'. Amb aquesta foguera va aconseguir el cinquè premi de 2a categoria.

→
2004 foguera
Monges Santa
Faç, 'L'ull del pany'
2n premi de 2a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

←
2004 Sagrada Família,
'Surrealisme' 2n
premi de 1a Categoria.
Arxiu Paco Juan.

↓
Part posterior
foguera Sagrada
Família, 2004.
Arxiu Paco Juan.

L'any 2004 i per a celebrar el centenari de Dalí, planta en Sagrada Família 'Surrealisme', amb la qual va aconseguir el segon premi de primera categoria. 'Era diferent, em va encantar' En primer pla, es podia observar un retrat de Dalí, però només dels seus grans ulls i el seu bigot tan peculiar i característic. El cos de la foguera estava format per dues columnes que, al seu torn eren fonts, i s'unien en la part superior de la foguera. I enmig d'aquestes dues estructures emergia un monòlit coronat per una gran estrella. Era una foguera tan gran que els que la veien li preguntaven a Paco si era de categoria especial. 'És que soc ximple, sempre fique treball de més' diu l'artista entre riures.

En Monges Santa Faç planta 'L'ull del pany' 'podies veure la privacitat de les persones, la qual cosa feien a les seues cases...' Amb ella aconsegueix el segon premi de segona categoria. La base era un tríode que sustentava la rematada, format per una columna d'ulls i que es desplegava en forma d'estrela en la seua part superior. En aquesta dècada, l'aspecte interactiu, de les fogueres es va prohibir 'en caure'ls les fogueres, era perillós per als quals les veien ficar-se davall'.

... 'Plantar amb Paco, el president d'aquella època, era una meravella perquè em volia pagar la foguera de colp al principi. I després plantant ens posaven una taula que era una bacanal de menjar'...

←
2005 Monges Santa Faç, "Mar de Fons"
2a Categoria.
Arxiu Paco Juan.

↑
2005 Hernán Cortés, "Faràndula"
Categoria Especial.
Arxiu Paco Juan.

↗
2005 Foguera Oficial infantil, "Màgia".
Arxiu Paco Juan.

La volta de Paco Juan a la plaça de l'Ajuntament arriba en 2005, amb la foguera infantil, 'Màgia' que tractava de la màgia amb trucs de cartes i personatges de fantasia. Un castell encantat, princeses, bruixes i fantasmes formaven el cos d'aquesta foguera. 'Jo vaig començar fent fogueres infantils, quan vaig començar amb Soriano, en el meu temps lliure feia fogueretes infantils en un xalet que hi havia al costat de la nau. Als matins estava amb Pedro i a les vesprades feia les meues'. 'Les infantils d'ara no tenen res a veure amb les que feia jo, així estilitzades, ara és amuntegament'.

Va plantar aquest mateix any 'Faràndula' en Hernán Cortés, però no va aconseguir cap premi, 'els baixos eren molt bonics, però no sé si és que la rematada no va agradar'. El tema era el món de la fama d'aquest any i tots els personatges que es recorrien els platons de televisió. La part de baix era l'estructura d'una foguera en flames que s'obria i de la qual sorgia una elaborada peça central la qual sustentava una rematada oberta i colorida que contrastava amb les figures banques dels baixos d'estil 'gastonià'. De la rematada penjaven unes cordes amb caragols de mar que arribaven fins al sòl i que connectaven la rematada amb tota la foguera.

En Monges Santa Faç planta en segona categoria, 'Mar de Fons', una foguera amb un cos central que simulava el fons de la mar, el qual estava coronat per la cara d'una sirena de cabellera al vent. 'Plantar amb Paco, el president d'aquella època, era una meravella perquè em volia pagar la foguera de colp al principi. I després plantant ens posaven una taula que era una bacanal de menjar'

↖
2006 Monges Santa Faç, "Ni et cases, ni t'embarques" 5è premi de 2a Categoria. Arxiu Paco Juan.

↑
2006 Foguera Oficial infantil, "Cinelandia". Arxiu Paco Juan.

L'any 2006 torna a plantar la foguera oficial infantil, 'Cinelandia'. Dedicada al món del cinema, començava amb una base a mode d'arbre que s'obria en diferents branques, les quals sustentaven càmeres de cinema i personatges mítics com Superman, els robots de la Guerra de les galàxies... Paco torna a mostrar el seu amor pel setè art acostant-lo als xiquets de la ciutat. Remata la foguera la famosa lluna de la pel·lícula de Georges Méliès.

Torna a Sagrada Família, després de l'aturada de l'any anterior, amb la foguera de primera categoria 'Bloqueig', amb la qual aconsegueix el tercer premi. 'Obria molt, tenia molta feina amb aquests canelobres als costats. La gent pensava que era d'Especial' En la base de la foguera es veia la cara d'un elefant que sustentava dos braços de canelobre i aquests, al seu torn, servien de base per a la dona de quatre braços, que s'alçava com a cos central. Rematant la foguera es podia admirar l'elaborat tocat de la dama, que s'obria com una palmera de focs artificials.

... Torna a Sagrada Família, després de l'aturada de l'any anterior, amb la foguera de primera categoria 'Bloqueig', amb la qual aconsegueix el tercer premi. 'La gent pensava que era d'Especial'...

'Ni et cases, ni t'embarques' va ser la foguera de Monges Santa Faç aquest any, 2006 i amb la qual va aconseguir un cinquè premi de segona categoria. Fent referència al refrany 'els dimarts, ni et cases, ni t'embarques' tractava el tema dels matrimonis. Amb uns motlles d'estil Lladró d'uns nuvis 'que m'encantaven i vaig utilitzar en els anys 90' va formar el cos central d'una foguera estilitzada i que afegia un mig arc per a completar el cos i sustentar la rematada de la foguera que era una campana, de noces, és clar.

→
2006 Sagrada Família, "Bloqueig" 3r premi de 1a Categoria. Arxiu Paco Juan.

... Amb una gran altura, sorgia de les flames la figura 'gastoniana' d'una dona...

2007 Sagrada Família, "Artelandia"
3r premi de 1a Categoria. Arxiu Paco Juan.

Escena Sagrada Família, 2007.
Arxiu Paco Juan.

Ninot Sagrada Família, 2007.
Arxiu Paco Juan.

L'any 2007 va portar a Paco a plantar la foguera Oficial 'Fènix', dos grans octaedres als costats escorten una base fosca, per a donar més sensació que l'estructura és molt airejada i envoltada de blanca espuma que puja cap a una espectacular rematada amb forma d'uns cavalls trotant sobre les ones de la mar. Les fogueres oficials de Paco, segons compte ell, 'mai han baixat de 20 metres'. L'artista recorda 'a la gent li agrada molt veure la plantà i veure patir a l'artista per a acoblar totes les peces i em preguntaven que quan anava a plantar. Jo els deia que demà i en una nit me la vaig carregar sencera. Al matí següent la gent estava cabrejada perquè no estava davant quan ficava la grua i patia'. No li agrada que hi haja gent davall quan està plantant les seues fogueres 'se't cola una senyora amb el carret del xiquet i et pots cercar un desastre'.

Aquest mateix any, en Sagrada Família, la foguera 'Artelandia' va obtenir el tercer premi de Primera categoria. Amb una gran altura i un cos central format per diferents peces artístiques de diversos estils, sorgia de les flames la figura 'gastoniana' d'una dona. Per a l'artista és una de les fogueres més 'Pacojuaneres', que són aquelles en les quals pot desplegar tot el seu art i imaginació, sense restriccions.

↑
Rematada Foguera
Oficial, 2007.
Arxiu Paco Juan.

←
Detall foguera Oficial
Ajuntament, 2007.
Arxiu Paco Juan.

→
2007 Foguera Oficial
Ajuntament, "Fénix".
Arxiu Paco Juan.

←
2008 Doctor Bergez
Carolines, "El retaule
de la història"
3a Categoria.
Arxiu Paco Juan.

→
2008 Sagrada
Família, "La fauna
urbana" 5è premi de
1a Categoria. Arxiu
Paco Juan.

En 2008 planta de nou en Sagrada Família la foguera 'La fauna urbana' de primera categoria i amb la qual va obtenir el cinquè premi. Sobre una base en forma d'estructura metàl·lica i angulosa, creix una columna de la qual ixen dues grans figures humanes de color porcellana i que desafien a la gravetat. I com a rematada podem veure una lluna d'aspecte surrealista i colors en contrast amb la resta de la foguera, de la qual sorgeixen uns braços cap al cel. Per a Paco aquesta foguera 'va passar sense pena ni glòria'.

... Per a Paco aquesta foguera 'va passar sense pena ni glòria'...

En Doctor Bergez Carolines la foguera 'El retaule de la història' de tercera categoria tractava el tema de les civilitzacions al llarg de la història. La foguera té forma d'absis d'església i mescla elements de la cultura grega, egípcia i occidental. Paco reconeix que aquesta foguera era alta per a la seua categoria i valorava els ninots.

... Avui dia afirma que totes les fogueres de la categoria estan molt ben acabades, perquè si no la gent se'ls tira damunt i els miren amb lupa. Lloa també la professionalitat dels equips d'artistes valencians i sent pena perquè a Alacant no hi haja 'gent' així...

←
2009 Sagrada Família, "Corpus crisi" 5è premi de 1a Categoria. Arxiu Paco Juan.

↑
Detall Sagrada Família, 2009. Arxiu Paco Juan.

Per a acabar la dècada i confirmar la seua bona relació amb la comissió de la plaça Manila, en 2009 planta 'Corpus crisi' en Sagrada Família premiada amb un cinquè lloc en primera categoria. El cos principal de la foguera tenia forma d'ona de colors i sorgia des del lateral, se sustentava en una 'xicoteta torre, no serem tramposos', la qual, acabava en el rostre d'una dona poderosa, sobre la corona del qual s'alçava una lluna que rematava tot el conjunt. 'Cercar formes noves i mesclar estils, és el que m'agrada fer' diu Paco.

Per a acabar amb aquest repàs a la dècada dels 2000, Paco conta que la seua dècada favorita van ser els 90, amb els quatre premis de categoria especial. Va ser molt feliç, però s'alegra de no seguir en la màxima categoria ja que reconeix que la competència és terrible. Avui dia afirma que totes les fogueres de la categoria estan molt ben acabades, perquè si no la gent se'ls tira damunt i els miren amb lupa. Lloa també la professionalitat dels equips d'artistes valencians i sent pena perquè a Alacant no hi haja 'gent' així. 'També hi ha pressupostos enormes a València i ací no n'hi ha. La gent del carrer això no ho sap.' 'Les fogueres són per a veure-les des de lluny i quedar-te impactat'

PACO JUAN; CAMÍ AL ADÉU ENTRE DISGUSTOS I ÈXITS DE QUALITAT

Per Miguel Ángel Durá

Detall Foguera
Hernán Cortés 2015.
Arxiu Àngel Romero.

↑
Part Posterior
foguera Plaça de
la Vinya, 2019.
Arxiu Paco Juan.

↗
Rematada foguera
Alfons El Savi, 2013.
Arxiu Àngel Romero

→
Escena foguera
Alfons El Savi, 2012.
Arxiu Àngel Romero

Després de la primera dècada del segle XXI , Paco Juan encara el final de la seua trajectòria sent ja un artista famós i amb aplom, sabent perfectament el treball que pot abastar el seu taller sense necessitat de passar sofriments per a arribar amb el temps suficient als dies de plantà, sense les presses finals i sense les carreres dels aclaparaments d'última hora. A més, sense perdre la seua essència té tanta experiència adquirida per a poder experimentar en els projectes que li van sorgint o tornar als seus orígens

recreant-se en temàtiques que ja havia tractat amb anterioritat però fent-li un volt i presentant propostes que en algun cas podrien resultar arriscades.

L'any 2009 tanca un periple important en el districte de Sagrada Família on durant diversos anys porta el seu bon a fer a la Plaça Manila, sempre en la primera categoria, que si bé és veritat no aconsegueix un primer premi aconsegueix deixar una empremta que es recorda perquè les seues obres no passen desapercibudes.

COMENÇA UNA NOVA ETAPA EN EL CENTRE D'ALACANT

L'any 2010 Paco Juan aterra en un dels districtes amb més solera i més història de la ciutat com és la Foguera d'Alfons El Savi, una plaça que no passa desapercibuda tant per la trajectòria dels seus monuments, com pel seu emplaçament ja que totes les desfilades oficials passen pel seu costat i és una de les cantonades més pròximes al cor de la mascletà. És, probablement, al costat de la foguera del Mercat Central les que reben un major nombre de visitants sense pertànyer a la categoria especial pel que sempre ha sigut un aparador cotitzat per a artistes que comencen a despuntar o que volen una nova oportunitat per a rellançar les seues carreres, però en aquesta ocasió no és el cas, ja que Paco Juan ja té més que una reputació

aconseguida, la qual no necessita reforçar i el districte té una trajectòria més que consolidada, que cerca un artista de fama contrastada per a rellançar la foguera cercant els llores perduts en dècades anteriors.

Enguany es presenta en la foguera d'Alfons El Savi amb una foguera amb reminiscències de monument infantil portat a la temàtica dels adults. "Tot està en els llibres" és la proposta que realitza en la que destaca la gran figura de dona estilitzada en blanc, asseguda en un banc llegint un llibre. Per darrere, un gran fanal arquejat i humanitzada que contrasta amb la figura que té davant. En aquest ressorgir de la comissió aconsegueix el tercer premi de la segona categoria, aconseguint un pòdium que se li venia resistint.

↖
Detall foguera
Diputació Renfe, 2010.
Arxiu David Gerona,
Fogueres 2011

↑
2010 Diputació
Renfe, "Resplendeix"
5è premi de 1a
Categoria. Arxiu
Paco Juan.

↑
2010 Alfons El Savi,
"Tot està en els
llibres" 3r premi
de 2a Categoria.
Arxiu David Gerona,
Fogueres 2011

Aquest mateix any conquista l'altre costat de la Plaça dels Estels perquè treballa per al districte de Diputació-RENFE, plantant el seu monument en una de les portes laterals del Palau de la Diputació alacantina aconseguint el cinquè premi de primera categoria amb "Resplendeix", en la qual Paco Juan realitza una composició en la utilitza tots elements clàssics del seu iconografia en la qual la torre principal

està amb recoberta amb dos troncs de piràmides contraposats. A més trobem caragols de mar, cares planes de dona, flames i vaixells de sal, com sol ser habitual, destaca una gran figura de dona blanca sense cap mena de trets, estilitzada, de formes sinuoses. En la seua paleta de pintura destaquen els blancs i daurats que contrasten amb els liles i morats que prevalen en el cos central.

... Presenta una foguera treballada sota un esbós de l'artista, també alacantí, Pedro Abad...

realitza dos laterals importants, d'una banda un braç amb la mà oberta i d'altra banda un marc d'un teatre acabat en una corona.

No és l'única foguera que realitza el nostre autor enguany, el seu art es desplaça fins al districte d'Altell Sud, en aquells dies fins i tot amb el cognom de Les Places. Presenta una foguera treballada sota un esbós de l'artista, també alacantí, Pedro Abad però portada a l'estil estilitzat i de línies netes i pures de Paco Juan, per la qual cosa torna a experimentar a la recerca de realitzar coses diferents i fora de la seua iconografia clàssica. "Alacant, mar de foc" és una d'elles en les quals realitza tres llengües de mar acabades en una dona nua cadascuna d'elles amb els pèls realitzats en foc, formant una composició en escala. En els baixos tornen a aparèixer les figures blanques estilitzades, la foguera es va enquadrar en la tercera categoria però no va tenir el beneplàcit del jurat.

En aquest procés de camí cap a la seua jubilació encara té ganes de participar del món de les falles, és pel que realitza el cadafal per a la falla En Plom-Guillén de Castro amb el lema "Parelles" on destaca l'estirament de la parella de figures centrals sota un arc estilitzat, decorat amb cors, puntes, rocaïlles i dues aus del paradís, mentre que la columna que tanca l'arc està rematada per un elegant cigne. Com sol ser habitual combina una paleta de colors pastissos, en moltes ocasions plans, amb els seus blancs i ors tan característics. És molt difícil que una falla de Paco Juan es quedara sense premi i aquesta tampoc va ser l'excepció perquè en la concorreguda cinquena categoria en la seua secció "A" aconseguí un lloable sisè lloc.

Però no és l'única falla que realitza el nostre mestre perquè per a setembre podem veure un dels seus treballs als carrers d'Elda, en el barri de Fraternitat, on aconseguí un meritori cinquè premi amb "El tresor d'Elda", on apareixen peces de la seua iconografia clàssica, un gran cofre com a cos central, sobre l'un bust d'una dona pla i tot això rematat amb el marc d'un enorme espill. A més trobem les figures estilitzades, el marc del teatre i els ninots de base redons i rotunds. En aquesta obra apareix la paleta de pintura que està utilitzant en aquesta etapa en la qual destaquen els morats, liles i blaus que donen unitat al conjunt de l'obra.

... L'any 2011 hi ha canvis en l'esdevenir del treball de Paco Juan, deixa de treballar per a la comissió que planta en l'avinguda de l'Estació i en la comissió d'Alfons El Savi presenta "Glamur"...

L'any 2011 hi ha canvis en l'esdevenir del treball de Paco Juan, deixa de treballar per a la comissió que planta en l'avinguda de l'Estació i en la comissió d'Alfons El Savi presenta "Glamur", una de les temàtiques en les quals Paco Juan millor es desembolica, amb un cos central abstracte, rematat per un bust de dona excessivament estilitzat i que contrasta de color amb el cos central. Aquest bust acaba en un barret del qual salen cors i una novament una figura clàssica, estilitzada, en blanc i or, però aquesta vegada asseguda. Per a donar-li major rotunditat a l'obra,

←
2011 Alfons El Savi,
"Glamur" 3r premi de
2a Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

↑
2011 Altell Sud,
"Alacant, mar de foc"
3a Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

2012 Alfons El Savi, "La cara i la creu" 3r premi de 1a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

Part posterior foguera Alfons El Savi, 2012. Arxiu Àngel Romero.

Detall foguera Alfons El Savi, 2012. Arxiu Àngel Romero.

ALFONS EL SAVI I PACO JUAN TORNEN A L'ESCALÓ DE PLATA DE LES FOGUERES

La comissió d'Alfons El Savi decideix fer un gran pas i augmenta la seua participació econòmica, ascendint a la primera categoria amb un import per a competir amb solvència en la categoria de plata. Per a això continuen comptant amb l'inefable Paco Juan, sempre adequat a moure's en aquestes altures, per a l'ocasió crea el projecte "La cara i la creu", desenvolupant un dels temes on millor es desembolica com és la festa de Fogueres. Aquesta vegada tria una cosa tan tradicional alacantina com una palmera redona per a crear el cos central les fulles

del qual formen una cúpula en la qual estan asseguts una bellea i un saragüells, com sempre amb l'estilització que li caracteritza a les seues figures de rematada. La cúspide de l'obra és una explosió d'aspes amb baix relleus relacionats amb formes i figures de la festa. Aquesta vegada canvia per complet la paleta de colors que gasta i crea una foguera molt acolorida, combinant perfectament el color. En les escenes crea quatre grans figures humanitzades que recorden a les roques, donant al conjunt una rotunditat que li porta a aconseguir el tercer premi.

Abans de plantar a Alacant torna a realitzar la falla d'En Plom-Guillén de Castro amb el lema "L'esport de la vida" on recrea un pebeter del qual ix una dona nua envoltada de flames. En la part posterior apareixen dues aspes amb relleus de figures humanes que representen diferents esports. Als dos costats del pebeter, dues grans figures humanes en actitud de córrer que recreen el bronze, tot això subjectat damunt d'un capitell quadrat sobre un pilar piramidal en blanc. En les bases destaca la realització d'una torxa quadrada i a l'altre costat un temple que recrea els inicis dels jocs olímpics. Per a les bases utilitza diferents esports per a recrear crítiques relacionades amb l'actualitat. Novament aconsegueix un premi considerable com és el setè de la 5 categoria en la seua secció "A".

Paco Juan està en un moment de la seua carrera en el qual no rebutja fer treballs menors que complementen el pressupost del seu taller mentre que aquestes comissions cerquen en aquest artista un que siga de reconegut prestigi i que els de totes les garanties necessàries per a tenir una obra al carrer amb una qualitat especial. Això és el que succeeix amb la falla L'Hort d'Elda, fent sentir a aquestes comissions especials, almenys, per un any. En aquest setembre crea "Els Colors de l'Amor" en la qual la seua peça principal és un bust de dona rematat per un joc de cors i els caps d'uns angelets, potser per posar-li alguna pega, l'excés de tonalitats blaves en el seu conjunt. Va tenir la mala sort de competir en un any de gran qualitat en les falles d'Elda i amb un dels pressupostos menors, desplaçant-la el jurat fins a l'última posició.

L'any 2013 arriba carregat d'inspiració per al nostre protagonista, treballant tan sols per a dues comissions d'Alacant. Continua amb el seu idil·li amb el districte d'Alfons El Savi per al qual realitza una de les millors fogueres de l'any i una de les més importants de Paco Juan fora de la categoria especial, el cadafal obtindria un més que merescut primer premi de primera categoria. "Visionaris" és una gran foguera amb un tronc piramidal en tons blaus que pràcticament no es veu perquè no té rellevància per al que l'artista vol expressar, acabant en la mínima expressió que subjecta una rematada plana, amb alguns relleus que representa el quadre del "Guernica" de Picasso en els seus mateixos colors, no obstant això les formes més importants de la foguera estan a mitjana altura on crea una gran circumferència que l'envolta amb la repetició successiva de formes, en aquesta ocasió una espècie de dolls d'aigua que es repeteix, eixint la figura d'un cavall blanc estilitzat amb decoracions en or de cadascun d'ells, la qual cosa li dona al cadafal

una enorme envergadura. Les escenes estan treballades de manera excel·lent amb una crítica mordaç a totes aquelles situacions en les quals es pretén avançar el futur.

Aquest mateix any treballa per a una comissió alacantina que havia patit grans vaivens econòmics i que començava a recuperar-se després d'una greu crisi financera així com de foguerers en les seues files però Portuàris-Pla del Bon Repós té la sort si es fes amb els serveis de Paco Juan per a una foguera de cinquena categoria que acabarà per emportar-se el segon premi. Sota el lema "A bon port" fa un cant ecològic i social del moment que es viu, intentant donar solucions a aquests problemes, en ella no falten les sirenes estilitzades en blanc i or, com a figures més rotundes que donen varietat a l'obra. El cos central és un coral que acaba amb una successió d'elements superposats i en el que amb ells també se celebra el cinquantenari de la comissió.

↑
2013 Portuàris-Pla del Bon Repós, "A bon port" 2n premi de 5a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

→
2013 Alfons El Savi, "Visionaris" 1r premi de 1a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

... Amb la temàtica de la religió fa un repàs al món actual, des de la guerra, la fam i el poder per a criticar a les nacions que s'imposen a unes altres i els deliris de grandesa d'alguns governants que volen dominar el món...

←
2014 Alfons El Savi,
"Spectrum" 1r premi
de 1a Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

↑
2014 Óscar Esplá,
"Els Colors de
l'Amor" 3r premi de
5a Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

↗
2014 foguera infantil
Óscar Esplá, "Un
dia de Camp" 5a
Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

A l'any següent, 2014, Paco Juan ens presenta "Spectrum", un món oníric delirant en el qual torna a utilitzar les vísceres com a element principal de la rematada de la foguera, una composició de quatre grans cervells foradats culminen l'obra, creats a força d'entrellaçar cossos humans, davall d'ells un temple i tot això sobre les portes de l'infern. Amb la temàtica de la religió fa un repàs al món actual, des de la guerra, la fam i el poder per a criticar a les nacions que s'imposen a unes altres i els deliris de grandesa d'alguns governants que volen dominar el món. Novament aquesta gran faena li reporta l'alegria d'aconseguir el primer premi de la primera categoria.

No és l'únic treball d'enguany perquè fa un altre cadafal menor per a la foguera d'Óscar Esplá en la qual recrea un treball similar al realitzat anys anteriors en la falla eldense de l'Hort perquè tènien l'espina clavada amb aquesta obra que tan sols va obtenir el novè premi en aquesta ciutat però al qual Paco Juan li aconsegueix fer un volt, millorant els possibles errors de concepció i així d'aquesta manera aconsegueix deixar a la comissió en el tercer lloc de cinquena categoria. "Els Colors de l'Amor". Sobre unes roses s'alça el bust d'una dona amb pamela i sobre ella un conjunt d'àngels i cors que rematen la foguera. Entre les figures que tracten sobre l'amor destaquen el templet amb una parella de joves en el seu interior i de manera oposada una columna truncada, als seus peus un trobador i sobre ella la seua estimada. Potser, com a única pega, seria la falta d'una paleta de color més rica ja que l'obra ho demanava, quedant-se tot el conjunt un poc apagat per a un tema tan acolorit.

D'HERNÁN CORTÉS A LA PLAÇA DE LA VINYA

←
2015 Hernán Cortés,
"Brots" 8è premi de
Categoria Especial.
Arxiu Àngel Romero.

↓
2015 Alfons El Savi,
"Mater Natura"
2n premi de 1a
Categoria. Arxiu
Àngel Romero.

L'any 2015 li sorgeix una nova oportunitat de realitzar una foguera en categoria especial, després dels bons resultats obtinguts en el cèntric districte d'Alfons El Savi, la foguera veïna d'Hernán Cortés torna a posar els seus ulls sobre ell. Paco Juan sap que és un repte perquè la competència en aquesta categoria és màxima ja que són onze comissions les que lluiten per guanyar però que parteix en el furgó de cua quant al pressupost global per a realitzar l'obra. Amb tot això posa tota la seua enorme experiència per a crear una gran obra, però si que és veritat que lluny de la importància dels seus treballs a Carolines Altes en la dècada dels noranta del segle passat. La foguera perd en risc i lleugeresa però gana en rotunditat.

Un gran arbre és el cos central de la foguera, pintat en tons marrons i violacis per a acabar dos enormes cercles perforats que es creuen en la base i en la part superior, quedant només les arestes que vistes de perfil donen la sensació de cors. Aquests cercles venen decorats amb branques on brollen fulles i flors. Potser novament l'obra manca de potència de color ja que entre blancs i verds tènues culminen la rematada. El tronc està decorat amb dues grans flors planes que tapen el tronc però creen la impressió d'un cos central més important. En les escenes hi ha una profusió de ninots de diferents grandàries, sempre cercant una crítica àcida i mordaç. Cal destacar que hi ha dos contra rematades en les quals dos troncs menors es converteixen d'una banda en una parella d'ancians abraçats i per una altra en una parella jove en la mateixa posició. Malgrat l'intent de Paco Juan de crear un monument amb opcions, el jurat no el va considerar així i el va relegar a la part baixa de la taula classificatòria, aconseguint finalment el vuitè lloc.

Però enguany i després de molts sense que el seu taller tinguera tant de treball per a les fogueres, no sols realitza el cadafal d'Hernán Cortés si no que continua treballant per a la comissió d'Alfons El Savi en la primera categoria i defensant títol. En aquesta ocasió crea una foguera amb molt de volum però en lloc de fer-lo en la rematada, el fa en la base de l'obra amb un gran planeta Terra dividit en quatre grillons i del qual sorgeix la mare naturalesa, una gran figura femenina blanca i hieràtica, amb ombres en tons verdosos, donant-li el color en el pèl, els ulls i els llavis, tot en tonalitats blava plom. Aquest cant ecologista l'acompanya amb tres arbres d'estructura plana, de diferents altures, rematats amb una cúpula i un ocell en cadascun d'ells, ressenyable també en aquests arbres és que la part superior aquesta acabada en fusta vista. "Mater Natura" es va quedar amb la mel en els llavis, no podent revalidar el primer premi però si aconseguint un meritori segon lloc.

Des de la seua etapa gloriosa en la foguera de Les Acàcies en els anys noranta, Paco Juan s'ha deixat veure en comptades ocasions a Sant Vicent del Raspeig, però l'obsinació i la il·lusió de la foguera Carrer Major fan que el nostre artista es decidisca a realitzar-los la foguera, fins i tot amb un pressupost menor com és en aquesta ocasió. Un monument molt estilitzat, amb una figura central que representa una dona, amb ella simbolitza la cremà d'una foguera i d'ací les seues tonalitats en roig, culminada amb una estrela desigual a la seua esquena, d'ella cauen una successió d'estrelles cap a les bases. El cos central el completen l'escut de la ciutat i l'església principal de Sant Vicent, a banda i banda dues figures assegudes, figuratives que ja ha utilitzat en altres ocasions i que amb elles dona un major volum a l'obra. Les escenes estan dedicades a fer un repàs a les festes de la ciutat, malgrat la gran qualitat de la foguera "Units per la festa" no va aconseguir cap dels premis que havien en lliça.

Amb l'arribada de l'exercici 2016 Paco Juan torna al seu estat natural dels últims anys, és a dir, treballar per al districte d'Alfons El Savi i trobar una altra comissió menor que complete el pressupost del taller. Aquesta vegada és el districte Avinguda Costablanca-Entreplayas qui posa els ulls en el nostre artista, qui debuta en aquesta demarcació per a realitzar la seua foguera adulta però no així en infantils que dues dècades abans ja ho havia fet amb diferents obres infantils, arribant fins i tot a la categoria especial. "La deessa fortuna" està enclavada en la quarta categoria però el lema de la mateixa no es compleix i es queden sense l'anhelat premi. El cos central comença d'un tronc de con per a convertir-se en una columna decorada, als costats assegudes dues figures humanes estilitzades en blava marí que contrasten amb el color iveri del centre de la foguera. Com a rematada presenta un cap femení, clàssica en la iconografia de Paco Juan, de la qual salen una successió d'aspes cap avall en colors plans. En les escenes tracta qualsevol tipus de fortuna que es pot tenir, en el joc, en l'amor, en les festes del foc etc.

Per al districte d'Alfons el Savi torna a deixar volar la seua imaginació i crea "Màquina del temps", continuant en primera categoria però aquesta vegada es queda sense premi. Potser de totes les obres que realitza per a aquest cèntric districte siga la més diferent i la que visualment siga menys atractiva però no per això deixa de tenir la qualitat exquisida que sempre tenen les obres del nostre autor. El cos central és un cap, tapada per les escenes, que la part posterior es transforma en una nau espacial, d'ací sorgeix un rellotge d'arena humanitzat que simbolitza el pas del temps amb les cares del futur i el passat per a rematar en

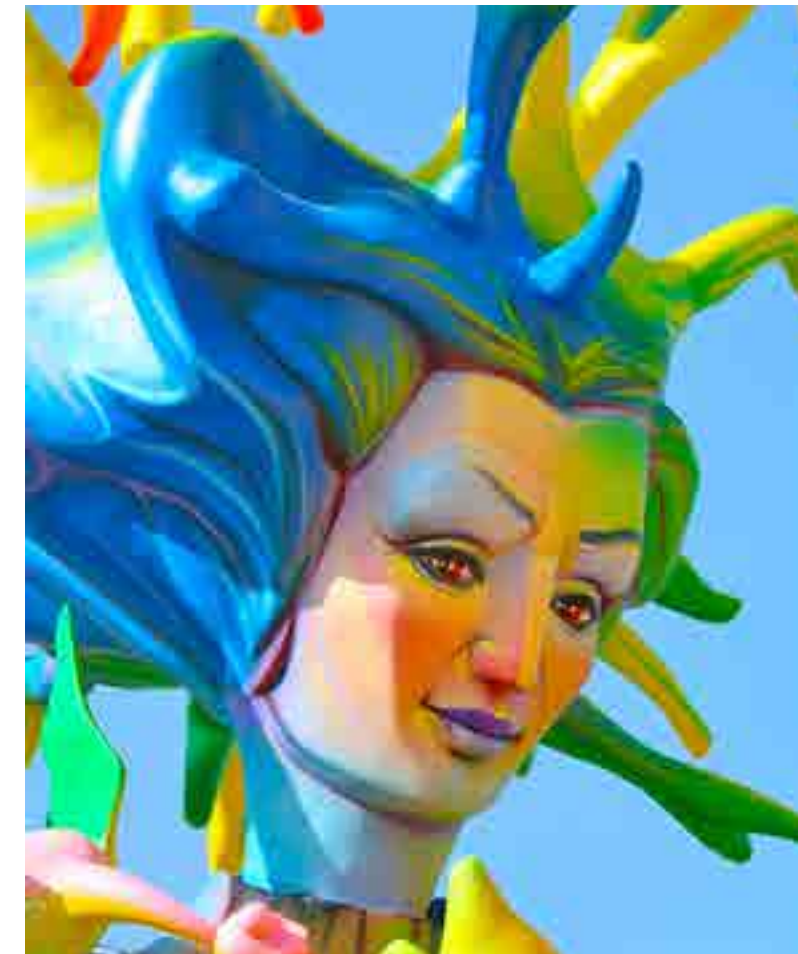
... En la gran quantitat d'escenes presenta una crítica divertida del pas del temps en diferents facetes socials i polítiques...

una gran màquina amb una sèrie de potes en l'aire que apunten cap al sol, aconseguint un gran volum en la rematada. En la gran quantitat d'escenes presenta una crítica divertida del pas del temps en diferents facetes socials i polítiques, no cal deixar d'esmentar que si bé en la paleta de colors del cos central destaquen els colors neutres i pàl·lids, les bases destaquen per tot el contrari, on destaca el contrast de color. En elles es veuen tots els temes preferits de Paco Juan, des d'Egipte fins al cinema, destacant sobretot una dedicada a la immigració sense cap mena de subtilitat. Una gran foguera en un any realment de molta qualitat en la primera categoria.

↑
2016 Avinguda Costablanca-Entreplayas, "La deessa fortuna" 4a Categoria.
Arxiu Àngel Romero.

→
2016 Alfons el Savi, "Màquina del temps" 1a Categoria.
Arxiu Àngel Romero.

↑
Detall foguera
Florida-Plaça de la
Vinya, 2019. Arxiu
Àngel Romero.

←
2017 Alfons el Savi,
"Ull" 1a Catetoria,
sense premi. Arxiu
Àngel Romero.

L'any 2017 porta un respir de treball en el que al nostre artista es refereix ja que tan sols accepta l'encàrrec de la foguera d'Alfons el Savi, novament en primera categoria i novament sense premi el que pesarà per a continuar la relació contractual, sent aquesta l'última vegada que plantarà en tan cèntrica avinguda. Per a l'ocasió crea un calaix negre del qual ix un ram de flors i sobre ells una gran figura de dona en la qual predomina el blanc però amb llums en morat i groc que combinen perfectament, els peus es transformen en un gran pétal roig que cau cap a les figures de les bases. Amb el lema d'Ull! Intenta endolcir el monument ja que en anys anteriors crea elements que són difícils de plantejar-li'ls com a figures principals d'una foguera com pugen ser cervells o una màquina del temps. L'obra la remata amb una gran rosassa acolorida en tons plans com si fora un mandala, alguna cosa que li dona rellevància a la rematada que aquesta suportat per una torre obliqua al punt de gravetat, cosa que li dona un cert moviment i risc al conjunt. Per a les bases torna a fer una miscel·lània de temes socials, polítics i festius, sempre amb aquest punt àcid que tant caracteritza al nostre artista, encara que si és veritat que en línies generals aquesta foguera perd volum respecte a les seues obres anteriors, per no per això perd un àpex de qualitat.

Tres mesos abans es diverteix creant una senzilla falla d'un pressupost molt elevat per a la turística ciutat de Benidorm, tres són les falles que omplien de festa la ciutat i Paco Juan treballarà per a la més allunyada del centre anomenada "Rincón de Loix". Per a la comissió realitza un cadafal amb un cos central piramidal, bastant estret però donant-li una altura important, sobre ella una planeta del qual ix un cos d'una esvelta dona, en tonalitats ataronjades amb llums verdoses, acabant l'obra en unes senzilles aspes roges que ixen del cap. En la unió de la torre i la dona obri l'obra creant quatre vares acabades en un planeta humanitzat cadascuna d'elles, aconseguint dotar de major volum la falla. Com sol ser habitual, presenta unes bases profusament treballades, amb gran quantitat de ninots en els quals es critica l'evolució de la humanitat.

L'any 2018 tan sols fa un treball, repetint el seu bon fer per a la falla benidormí Rincón de Loix, aquesta vegada dedicada a temes marins. Un gran coral en tons fúcsia és el cos central del cadafal al qual li acompanyen diferents animals marins i peixos, rematat per una estilitzada sirena, asseguda sobre ella mateixa que alça la seua cua cap al cel. Com contra rematada una ona redona de la qual salen unes sirenes i sobre ella una barca amb un pescador cantant les bondats de la Mar Mediterrània. En l'altre costat altre contra rematada clàssica de Paco Juan, un enorme caragol de mar amb un cap de dona, tot això dona un volum important a aquesta falla. Les escenes estan dedicades a la pròpia falla, a la coneguda María Jesús i el seu acordió, a la cantant Martiri que ens presenta l'edifici "Il Tempo" com una de les seues pintes, a les obres que pateix la ciutat i a la rica gastronomia que presenta Benidorm.

Després de prendre's un any quasi sabàtic torna amb forces renovades l'any 2019 en el qual tancarà un cicle, participant per última vegada en la categoria especial. Sobre la taula una proposta d'una foguera que en la seua història en la màxima categoria mai ha tingut sort amb els premis i per això ho intenta una vegada més amb l'artista alacantí més llorejat a la fi de segle passat. Possiblement partia amb un dels pressupostos més baixos de l'any però això no es notarà en el volum de l'obra per la gran quantitat de treball realitzat pel que crea una foguera especial molt digna que es veurà relegada a la novena posició, sent l'últim dels participants, si bé és cert que podria haver escalat algunes posicions perquè la mal anomenada categoria especial "B" va presentar un any molt parell. Amb "L'arbre de la vida" per a la foguera Florida-Plaça de la Vinya tancarà una llarga història unida als escalafons més alts de la nostra festa.

Un enorme tronc d'arbre és el cos central del cadafal que a mitjana altura es divideix en dues grans branques, una transformant-se en una figura masculina i l'altra en una figura femenina, que es miren entre elles i subjecten a un bebè que simbolitza la vida. Potser a un cos central tan poderós li va faltar una rematada una mica superior perquè les branques del final es queden una mica escasses per a crear un final més cridaner que haguera entrat pels ulls. On si es produeix una gran evolució i una aposta diferent és en la paleta de colors que utilitza perquè crea grans contrastos entre l'home i la dona. En la gran quantitat de ninots que realitza combina perfectament l'estilització d'alguns d'ells, amb el realisme d'uns altres i la caricatura en alguns més, però sense deixar de realitzar una profunda crítica al món social en el qual vivim, on es torna a tractar l'horror que pateixen els immigrants en creuar el Mediterrani. Destaca el grup escultòric d'homes i dones sobre el cap d'un llop que des de tons ocres i blaus foscos acaba amb colors realistes creant la sensació d'evolució.

En aquest any del seu retorn va decidir realitzar una altra obra menor i portar el seu art al districte de Verge del Remei La Creu, participant en la sisena categoria en el seu grup "A"

... En la gran quantitat de ninots que realitza combina perfectament l'estilització d'alguns d'ells, amb el realisme d'uns altres i la caricatura en alguns més...

però que sorprenentment es quedarà sense premi ja que només per volum i qualitat s'ho mereixia. "El monument" és la foguera que presenta i que sobre un xicotet calaix crea una nebulosa, decorada amb aspes blanques, calades, amb un cap femení, clàssica en la seua iconografia, en les quals les proporcions s'allarguen pel que creen una sensació d'estilització. Sobre el cap un arc blau de grans proporcions que apunta cap al sol, decorat amb xicotets ulls de bou en roig, acabat tot això en una successió de fustes cilíndriques que en bufar la brisa es mouen creant sons. En la cúspide una xicoteta explosió en roig i unes xicotetes ones daurades. Per la seua part des del calaix sorgeixen don quarts d'arc cap amunt en el qual s'assenten dues figures femenines, una en cada secció. En aquesta ocasió la crítica no és tan mordaç, referint-se tan sols a diferents formes de monuments.

2019 Verge del Remei la Creu, "El monument" 6a Categoria A. Arxiu Àngel Romero.

Rematada foguera Florida-Plaça de la Vinya, 2019. Arxiu Àngel Romero.

2019 Florida-Plaça de la Vinya, "L'arbre de la vida" 9è premi de Categoria Especial. Arxiu Àngel Romero.

L'EPÍLEG D'UNA LONGEVA CARRERA

2022 Verge del Remei La Creu, "Natalitat en perill" 6a Categoria. Arxiu Àngel Romero.

Part Posterior foguera Verge del Remei La Creu, 2022. Arxiu Àngel Romero.

Els dos anys de pandèmia fan replantejar-se el treball al nostre protagonista, ja no té aquesta necessitat de competir ni la de mantenir un taller perquè té la vida solucionada i tot el que tènien que demostrar en aquest món d'art efímer ja l'ha realitzat sense necessitat de fer res més. Malgrat això sempre hi haurà l'oportunitat per a realitzar una foguera més acomiadant-se del seu volgut Alacant l'any 2022 en el districte de Verge del Remei La Creu amb un treball menor, enclavat en la sisena categoria i que no obtindrà el beneplàcit del jurat però sí que tindrà el plaer de signar-la

amb el seu company de taller i deixeble seu Andrés Europa. "Natalitat en perill" serà el punt final a una llarga trajectòria als carrers alacantins, per a això crea un senzill monument el cos central del qual és un gran núvol i sobre ella, assegut, un enorme bebè, rematat per una au del paradís. En les bases tracta els diferents problemes que provoca la natalitat en l'actualitat, tota ella pintada amb una suau paleta de colors.

Una vegada acabada la seua trajectòria a Alacant es decideix per treballar per al poble de Sant Joan i per a aquest poble realitzarà una sèrie de fogueres d'un pressupost limitat però que no ha de competir en cap categoria ja que en Sant Joan tan sols hi ha dos monuments que s'alcen el dia 20 de juny però els dos pertanyen a la mateixa comissió secundats per l'ajuntament de la població.

En aquest 2026 ha tornat a realitzar un cadafal, en aquesta ocasió una falla infantil a València, novament per a la comissió En plom-Guillén de Castro però, potser, l'única falla que no haguera volgut realitzar mai. A poc més d'un mes per a la plantà de les falles mor el seu cosí, l'enyorat Juan Alberto Navarro, i un dels seus majors col·laboradors i deixeble avantatjat del mateix Paco Juan. Amb aquestes la falla estava encara per realitzar-se i és el nostre artista qui decideix fer un pas al capdavant i fer-se cague de l'obra, arribant a un acord amb la comissió fallera perquè el cadafal infantil siga el que de temps a fer, sense cenyir-se a l'esbós presentat per Juan Alberto, transformant tota la falleta en un homenatge al propi artista mort amb la qual se li agraeix tota la trajectòria de l'artista alacantí amb la falla. Potser no haja sigut el final desitjat però ningú millor que Paco Juan per a realitzar aquest homenatge.

Podríem dir que el seu camí final no és una etapa de declivi si no més prompte d'experimentació on cerca no sols agradar a les comissions per a les quals treballa i al públic en general si no a agradar-se a si mateix, amb projectes i idees que tan sols una ment privilegiada com la de Paco Juan els podria realitzar sense perdre la qualitat que sempre han tingut les seues obres. Pot ser que en el futur arribe una nova foguera o falla des del seu taller però fins a la data ací arriba el punt final de la seua vida entre cartó, suro, paper, fustes i pintura.

Tradició, cultura, cinema, política, art, societat, llibres, mar... Una infinitat de temàtiques diverses han format part dels fogueres de Paco Juan durant la seua llarga trajectòria. Llegat, patrimoni cultural i gran referent en la història de Les Fogueres de Sant Joan.

Paco Juan, Polígon de Sant Blai, 1993.
Arxiu Paco Juan.

1990:DES DEL PASSAT EN LÍNIA AL FUTUR

Per Fernando Abad

1990 Foguera
Oficial "V Centenari
d'Alacant".
Arxiu Paco Juan.

1990 Paco Juan presentant la maqueta de la Foguera Oficial a l'Ajuntament. Arxiu Paco Juan.

En 1990, Alacant celebrava el seu V Aniversari. A la ciutat brollaven anècdotes i històries particulars i el món no parava d'avançar: cinema, política, esports, cultura... Mentrestant, Paco Juan realitzava en el seu taller la seua primera Foguera Oficial per a la plaça de l'Ajuntament. Aquest esdevenir de la història és el nexa d'unió d'aquest article en el qual s'uneix el què succeïa en el món i a Alacant mentre Paco Juan realitzava i plantava la Foguera Oficial que feia al·lusió en el seu propi lema al "V Aniversari" de la ciutat. Alacant, Paco Juan i cultura entrelaçats entre records i imatges.

Només un any abans, havia obtingut el primer premi per 'Apocalipsi', per a Carolines Altes. La crítica, que en això de les Fogueres també existeix, havia lloat els baixos del monument, que havien qualificat de 'extraordinaris', però la resta no li anava a la saga, ni molt menys. Amb aquells volums estilitzats. Com una amenaça contra la Humanitat concretada, això sí, en formes belles.

Així que ara, amb l'encàrrec de la foguera oficial, Francisco Juan Navarro, Paco Juan per a la nostra història artística, nascut el 24 d'abril de 1952 en el cèntric carrer alacantí Poeta Campos Vasallo, a quatre passos, com qui diu, del Mercat Central... perquè això, com que li la jugava... una altra vegada. Però a Paco Juan,

des d'abans de ficar-se en això, fascinat per les Fogueres de Sant Joan des de xaval, això del carrusel del més difícil encara com que li anava.

I en veritat era aquest 1990 un any especial, molt especial: Alacant celebrava el seu V Centenari. No és que no existira abans la ciutat, que havia nascut, com qui diu, en l'Albufera, on avui, paradoxalment, comença la part més 'moderna' en general, l'orientada a la costa fins a la platja de Sant Joan. És que va ser el 24 de juliol de 1490 quan al rei Ferran II d'Aragó, és a dir, Ferran el Catòlic (1452-1516), se li va ocórrer elevar a Alacant al rang de 'ciutat'. És a dir que enguany, com a artista foguerer, ens la jugàvem, com tots els anys, però, això sí, una miqueta, bastant, més.

←
1990 procés de fusteria de la Foguera Oficial de l'Ajuntament.
Arxiu Paco Juan.

LA DÈCADA PRODIGIOSA

Veníem ja d'una dècada bastant avançada, la del primer ordinador personal, el d'IBM en 1981, amb l'entrada definitiva de la informàtica a les nostres cases i en les nostres vides, per exemple quan Microsoft treia en 1985 el Windows 1.0. Arrapàvem més, damunt, els cels, en llançar en 1981 el transbordador 'Columbia'. Però també la tecnologia, al cap ciència aplicada, ens anava a donar tragèdies. Per exemple, dos ben grosses en un mateix any, en 1986.

Comencem amb la més suau, la del 'Challenger', que es desintegrava, el 28 de gener a només 73 segons de vol, emportant-se la vida dels seus set tripulants, incloent-hi la primera civil en aquests tràfecs, la mestra Christa McAuliffe. La segona catàstrofe, el 26 d'abril, va acabar amb més vides: 31 directes, però, posteriorment, entre 4.000 i 200.000 per efecte de la radiació. Parlem de l'explosió del reactor nuclear de Txernòbil, en Pripiat, Ucraïna (no guanyaria fins al 24 d'agost de 1991 la seua independència de Rússia, llavors la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques o Unió Soviètica, URSS, fins al 26 de desembre d'aquest mateix any).

... Segurament que Paco Juan va somriure, va pensar, va cavil·lar i va començar a esbossar. Havia sigut una dècada nodrida, i aquell 1990, després de tot, també anava a marcar un bon any per esdeveniments...

En fi, havia sigut una dècada en què l'Estat militar argentí tractava de perpetuar-se a través d'una cruenta guerra (649 militars argentins, la majoria xicalla d'institut; 255 militars britànics, sobretot professionals contractats, mercenaris; i tres civils del lloc, que no tenien a on anar davant alguna cosa que ni van demanar ni els va agradar), la de les illes Malvines, per a l'Argentina, o Falkland, per al Regne Unit. Del 2 abril de 1982 al 14 juny de 1982, el món va tenir un mal de cap més del que ocupar-se gràcies als nostres estimats líders.

↑
1990 ninot tocant el tabal al taller.
Arxiu Paco Juan.

↗
Figura modelada d'una dona amb un cànter, 1990.
Arxiu Paco Juan.

I va haver-hi més, com la brutal repressió (quasi tres mil morts) contra les protestes a la Xina, el 4 de juny de 1989. La coneguda com a matança de la plaça de Tiananmen, que anava a prologar d'una manera tan dramàticament peculiar, més paradoxes del viure, la foguera d'aquest any de Paco Juan.

Almenys, ens diuen avui historiadors i analistes polítics, allò va servir per a un progressiu oberturisme vivencial, domèstic, a la Xina. Però què fer amb altres successos, com l'assassinat en 1980 de John Lennon, ex-beatle, filòsof per a bona part dels seus fans, espòs de l'artista 'conceptual' Yoko Ono, la dels crits en inaugurar les seues instal·lacions?

Bé, també va tenir els seus punts. Si en 1981, ací, el 23 de febrer, 23-F per a les cròniques, ens va regalar amb un colp d'estat que, i de nou aquestes paradoxes, anava a consolidar la nostra democràcia, aquesta temporada, l'anterior dècada a 1990, ens portava sota

el braç la Moguda, que en els vuitanta anava a expandir-se, irradiada des de Madrid, des del barri de Malasaña i estesa inicialment a les zones, també de la capital, de Chamberí, Chueca i Moncloa.

Per aquestes costes, va animar molt el que el moviment 'clubbing', això és, de club en club o, si volen, de timba en timba, el substrat de la futura ruta 'destroy' o 'del bakalao', s'havia gestat i desenvolupat quasi paral·lelament des de València i la seua zona metropolitana, per a triomfar també des d'aquesta província: a Alacant capital i poblacions circumdants, a la Vega Baixa del Segura, al costat de part de la vall del Vinalopó, o allà per les altures, a Alcoi, Muro d'Alcoi...

Sí, segurament que Paco Juan va somriure, va pensar, va cavil·lar i va començar a esbossar. Havia sigut una dècada nodrida, i aquell 1990, després de tot, també anava a marcar un bon any per esdeveniments.

HISTÒRIES AUTÒCTONES

El que a Paco Juan li tocava aquest any la foguera oficial que anaven a cridar 'del V Centenari' s'abonava a unes dates en què s'anaven a succeir les activitats dedicades a això, com prèviament ho havien fet, amb vista a aquest V Centenari, tant els encàrrecs com les iniciatives presentades i finalment aprovades.

Per exemple, hi havia treball del periodista i escriptor alacantí Enrique Cerdán Tato (1930-2013), cronista oficial de la ciutat d'Alacant des de 1987 (i rebria el premi de les Lletres Valencianes en 1991, però això no tenia per què saber-ho Paco Juan; si ens apurem, ni el mateix Cerdán Tato). Ni més ni menys que la història de la ciutat d'Alacant en un format una mica més accessible per a tots.

Editat per l'Ajuntament a través del patronat del V Centenari, amb la col·laboració de l'asseguradora Mapfre Llevant, es va comercialitzar un molt amè llibre, 'Alacant, la ciutat comptada als xics', el text dels quals abastava des de l'Edat de Pedra (des de fa uns 2,59 milions d'anys setmana més, minut menys, és a dir, el Paleolític per les nostres costes) fins a la mateixa contemporaneïtat del tom.

Curiosament, el ja internacional escriptor (havia sigut, fins i tot, nomenat en 1985 doctor honoris causa per la Universitat d'Arizona) ens parla en aquest volum divulgatiu, que compagina la crònica històrica amb aquesta ficcionada, de la suposada història de la família Altet a través de les centúries. Interessant apunt perquè Ignacio Altet va ser el seu pseudònim recurrent, per exemple en la seua etapa en Grup Zeta, quan va exercir de corresponsal de 'El Periòdic de Catalunya', de 'Interviú' o de 'Lib'.

Per a il·lustrar-ho, un altre nom internacional, nascut al Pilar de la Foradada, en 1944, però forjat vitalment a Alacant ciutat. Els traços de Demetrio Sánchez, 'Demetrio', ja eren habituals a totes dues ribes de l'Atlàntic (fins i tot va ser un dels il·lustradors 'oficials' de les aventures de Tarzán), al mateix temps que no descurava els seus treballs per a aquesta 'pàtria xica', amb abundants dibuixos per a l'avui finida Caixa d'Estalvis del Mediterrani (CAM), i les seues classes, ací, a futurs il·lustradors o artistes plàstics en general.

Va haver-hi més projectes, lògicament, aquell 1990, per a proporcionar-li llustre cultural al V Centenari d'Alacant. Tenim, així, a

l'historiador Francisco Moreno Sáez (1942) coordinant, ja purament llibre històric, la 'Bibliografia de la ciutat d'Alacant', al mateix temps que també exerciria d'editor d'una altra 'Història d'Alacant', en dos toms, que coeditava el diari 'Informació' (que, a l'any següent, li encarregarà a Moreno Sáez el llibre-crònica del seu 50 aniversari). A més, també es va responsabilitzar d'una 'Història de la ciutat d'Alacant' en quatre volums. I va dirigir també una 'Memòria gràfica de la ciutat d'Alacant' que va caldre ampliar, més tard, amb un altre tom.

Altres veus hi haurà, això sí: amb senegles publicacions de Matilde Alonso ('Alacant, V segles d'arquitectura'), Juan Calduch ('La ciutat nova: la construcció de la ciutat d'Alacant en la primera meitat del segle XIX'), Daniel Climent i Carles Martín ('Les formacions vegetals de la ciutat d'Alacant'), Pablo Rosser ('Origen i evolució de les muralles d'Alacant') o Salvador Forner i Mariano García ('Cuneros i cacics', al costat de Mariano García).

↑
Foguera Oficial al taller, 1990.
Arxiu Paco Juan.

→
1990 Foguera Oficial "V Centenari d'Alacant".
Arxiu Paco Juan.

1990, Foguera Oficial Ajuntament moments abans de la cremà.
Arxiu Paco Juan.

Baixos part posterior Foguera Oficial, 1990.
Arxiu Paco Juan.

Rematada Foguera Oficial, 1990, al taller.
Arxiu Paco Juan.

COSES D'ALACANT

I el món de les Fogueres de Sant Joan, el de Paco Juan? Perquè ací tenim al tàndem dels periodistes Joan-Vicent Hernández i Adrián López (1944-2007) per a coordinar el llibre, que també editava 'Informació', anomenat simplement 'Fogueres'. La quantitat d'autors és aclaparadora, però assenyalem que entre ells podem veure noms com el de l'avui plorat Conrado Albaladejo (1947-1999), en aquell temps president de la Gestora (avui, Federació), des de l'exercici de 1987 (ix triat en 26 de juliol de 1986) fins a 1992. En 1993, el tàndem Hernández-López s'unirà a Gaspar Macià i a Tomás Ramírez (morirà en 2016 als 63 anys) per a elaborar la 'Guia d'Alacant' que va traure el desaparegut segell editorial El País-Aguilar.

I hi ha cinema. Que a tots agrada. Fins a Paco Juan, que aconseguirà l'exitosa foguera 'Cinema Alacant' (1996, Carolines Altes), primer premi especialment; o 'Alacant, ciutat de cinema', també per a Carolines Altes, però en el 2000; o la foguera especial infantil de 2006 'Cinelandia', o la falla de 2007 'Cinema per a tots', del districte Sant Ignasi de Loyola-Jesús i María. Bé, perquè la cosa anava de cinema alacantí. 'Cinema d'ací, deu anys de cinema alacantí' era un 'paquet' cultural a propòsit del setè art, i audiovisual en general, practicat a la nostra província però sobretot a la nostra ciutat.

Ho assumia la Caixa d'Estalvis Provincial d'Alacant (Cajalicante a peu de carrer, que desapareixerà absorbida per l'esvaïda CAM), la Comissió V Centenari i ACADA, l'Associació de Cinema d'Alacant (inicialment Associació de Cinema Amateur d'Alacant, però l'Amateur, que no la lletra, va quedar en el camí per a ampliar mires i sobretot integrants), que obria portes en 1980, i a l'oficial el 26 de maig de 1982, com a filial de la Càtedra de Cinema de la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia (nascuda en 1975 a partir de la del Sud-est, creada en 1940, i convertida des de 1988 fins a 2012 en la ja citada CAM).

El cúmul d'activitats incloïa una exposició (que anys després va ser absorbida en part per una altra, aquesta a càrrec de l'exhibidor Paco Huesca), un llibre-catàleg (coordinat per un tal Fernando Abad, periodista per més dades, però també amb textos del citat Paco Huesca i d'Abad, més Vicente Sala Recio, Luis Laguna i Antonio Dopazo, 1949-2024, amb portada i pòster interior de la pintora, dibuixant

i dissenyadora Marina Iborra), un espai dedicat a les bandes sonores alacantines (a càrrec de Luis Ivars, compositor de bandes sonores anys ha part important del grup Mediterrani, 'Número u en usá', segons el seu disc), més projeccions i taules redones, en les quals arribaria a participar fins al mateix Luis García Berlanga (1921-2010).

Com a ànima, un contingut que ens retrotreia fins a 1932, data clau en el cel·luloide signat per l'advocat i cineasta autòcton (encara que exiliat a Madrid després de la Guerra Civil, 1936-1939) José Ramón Clemente (1912-2012), qui va crear i va dirigir l'Aula de Cinema de l'Institut d'Estudis Alacantins (1953-1984), després Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, i va participar activament en el naixement d'ACADA, al costat de Vicente Sala Recio (qui va ser coordinador d'Activitats Culturals de la CAM), a més de, a Madrid, l'AICA (Associació Independent de Cineastes Amateurs, des de la qual van començar a despuntar noms com Alejandro Amenábar o Pedro Almodóvar).

En fi, que en 1932 Clement implicava els seus amics Daniel Bañuls (1905-1947, com guionista) i Gastón Castelló (1903-1986, pintor, gravador i considerat com a 'pare' de les Fogueres quant a obres artístiques) per a rodar la que constitueix la primera pel·lícula d'argument alacantina conservada, 'L'home que va pescar el seu somni' (1932), on un jove castelló perseguirà, en l'eternitat seqüencial, un volander somni per l'Albufera.

Una recuperació en vídeo de la pel·lícula, a instàncies de l'avui també diluït Cinema-Club Mediterrani, va incloure, aquest mateix 1990, la cinta 'Alacant 1932-34', també 'Alacant en festes'. Entre els ' convidats' que desfilen per les seues imatges, polítics del moment, comissions festeres, gent alacantina i, clar, artistes foguerers com, naturalment, el mateix Gastón Castelló.

DES DE LES NOSTRES PANTALLES

Perquè en això del cinema, com anàvem? Vull dir, què esdevenia en aquest 1990? Per a la xicalla, tant adolescents com preadolescents, hi ha on triar. La crítica rondina, gruny o directament s'esquinça les vestidures denunciant que Hollywood ha descobert a aquest segment (o segments) de públic, i que està destruint el cinema. I bo, supose que estavelles com James Dean (1931-1955) o Natalie Wood (1938-1981) havien sigut expulsats de les seues ments, i que, en això de les continuacions, ja no recordaven la saga de la Universal sobre el monstre creat pel doctor Frankenstein, o la de l'Amèrica Internacional de 'Jo vaig ser un [ací la criatura fantàstica que toc] adolescent'.

El cas és que aquest va ser l'any del triomf per a quatre tortugues antropomòrfiques, gegants, expertes en arts marçials, addictes a les pizzes en versió estatunidenca, educades per una rata gegant que parla, i es diu Estella o Espina (Splinter), i que té una orella tallada; i els guerrers, amb noms de creadors plàstics del Renaixement (Leonardo, Rafael, Michelàngelo i Donatello). Els ninots, que llavors es tractava de 'imatge real', sorgien de la fàbrica d'éssers (com el mateix loda) del estatunidenc Jim Henson (sí, el creador dels 'muppets' o 'teleñecos' o de meravelles com la pel·lícula 'Cristall fosc', 'The Dark Crystal', 1982, o la sèrie 'Els Fràguel', 'Fraggle Rock', 1983-1987).

I ací teníem la cinta en qüestió, 'Tortugues Ninja' ('Teenage Mutant Ninja Turtles'), la primera d'una sèrie d'elles, totes produïdes per la Golden Harvest del productor, exhibidor i distribuïdor Raymond Chow (1927-2018) per a l'estudi New Line Cinema (creat en 1967 i des de 2008 una divisió més de la veterana Warner Bros). Dirigia el llavors prometedor cineasta britànic Steven Barron, procedent del món del videoclip i avui exitós productor i realitzador de televisió.

No obstant això, no constituïen el principal èxit de l'any. Per a ser exactes, estaven en el lloc novè, de deu, en un 'rànquing' mundial que encapçalava 'Ghost', un romanç sobrenatural de l'equip ZAZ (Jim Abrahams i els germans David i Jerry Zucker, a vegades amb les col·laboracions de Pat Proft i Neal Israel), els de les sagues iniciades amb 'Aterra com pugues' ('Airplane!'),

1980), 'Agarra-ho com pugues' ('The Naked Gun: From the Files of Police Squad!', 1988) i 'Scary Movie' (2000).

Bé, ací es posaven seriosos (bé que la direcció la signava un només de l'equip, Jerry, encara que sembla que estava tot el nucli dur de l'equip darrere), amb diners de la veterana Paramount, i s'aliaven a l'empresa d'efectes especials Industrial Light & Magic, llavors de George Lucas que els ZAZ portarien al seu terreny, traient-se de la mànega un personatge còmic, el de la falsa endevina i simpàtica estafadora a la qual donava vida Whoopi Goldberg.

També serà, això sí, l'any de 'Home Alone' ('Només a casa'), producció per a la 20th Century Fox (avui 20th Century Studios en la seua nova etapa com a filial de la Disney) del guionista, productor i realitzador John Hughes (1950-2009), especialista en històries d'adolescents i preadolescents amb rerefons més o menys còmic, que ací va posar la direcció en mans del guionista (i més tard productor, i director al començament, en la saga d'Harry Potter) Chris Columbus (sí, Cristòfor Colom, i la seua productora, des de 1994 fins a 2023, es va dir 1492). Va haver-hi dos més, la tercera un telefilm de luxe.

Seguia 'Pretty Woman', un romanç produït per la Disney, a través del seu segell familiar, però més 'adult', Touchstone Pictures. Aquesta versió de Ventafocs restaurada (on la protagonista es mutava en una prostituta que s'enamora d'un milionari que acaba, també, bevent els vents per ella), melodrama romàntic amb final Disney, s'anava a convertir en el gran èxit popular del guionista del guionista Jonathan Frederick Lawton, especialitzat, fins i tot com a director, al cinema d'acció, bé que el seu llibret va estar tamisat per la producció i el cineasta que signa el llarg, el veterà Garry Marshall (1934-2016).

Amb 'Ballant amb llops' ('Dances with Wolves'), per a l'ara renascuda Orion Pictures (com a marca subsidiària de la Metre-Goldwyn-Mayer Amazon Studios), es rellançava el cinema de l'Oest, i l'actor Kevin Costner (l'últim papà adoptiu de Superman) s'estrenava com a director i espantava a un indi amb un nu integral (d'esquena, això sí, que es tracta de cinema visible per al màxim de públic possible).

→
Baixos part
davantera Foguera
Oficial, 1990. Arxiu
Paco Juan.

TIRS I FANTASIA

Arnold Schwarzenegger internacionalitza més el seu impronunciable cognom amb 'Desafiament total' ('Total Recall'), fantasia futurista de la TriStar (subsidiària de les Columbia Pictures Industries, avui Sony Pictures) basada en una història de l'escriptor Philip K. Dick (1928-1982; l'autor de 'Somien els androides amb ovelles elèctriques?', 1968, base de les pel·lícules 'Blade Runner', 1982, i 'Blade Runner 2049', 2017). Amb aquest film el realitzador cinematogràfic, i prestigiós director teatral, holandès Paul Verhoeven assentarà encara més el seu lloc a Hollywood, al qual després va abandonar pel seu retorn a les taules.

Steven Spielberg, com a productor, i Robert Zemeckis, com a director i guionista, més els veteraníssims estudis Universal (els més veterans al costat de la Paramount: tots dos es van fundar en 1912), culminaven a l'esplendorós una taquillera trilogia amb 'Retorn al futur III' ('Back to the Future Part III'), amb homenatge a aquell ja clàssic italo-hispà-alemany, amb distribució internacional de la United Artists (ara integrada en el conglomerat MGM Amazon), dirigit per Sergio Leone (1929-1989) i titulat 'Per un grapat de dòlars' ('Per un pugno di dollari' / 'Für eine Handvoll Dollar' / 'A Fistful of Dollars').

La 20th Century Fox llançava el segon lliurament del que anava a ser una pentalogia (cinc lliuraments!), 'La jungla 2: alerta roja' ('Die Hard 2'). Ara dirigia un dels grans especialistes hollywoodians en cinema d'acció, el finlandès Renny Harlin. Però, una vegada més, i així seria en els restants lliuraments, el greument malalt, al moment d'escriure aquestes línies, Bruce Willis encapçalava el repartiment. Un altre ídol d'acció, Harrison Ford, es ficava, per a la Warner Bros, en el 'thriller' judicial amb 'Presumpte innocent' ('Presumed Innocent'), a partir de la novel·la de l'advocat i escriptor Scott Turow publicada en 1987. Realitzava un dels 'clàssics' de la Meca del Cinema, Alan J. Pakula (1928-1998), el de 'Tots els homes del president' ('All the President's Men', 1976), sobre el 'cas Watergate', que va fer caure al president Richard Nixon (1913-1994).

Ja hem parlat del novè lloc, amb les tortugues antropomòrfiques. Tanquem una llista, com veiem, totalment hollywoodiana: per l'època, pràcticament no comptava, la Meca del Cinema, amb competència global; damunt, el vídeo domèstic, en format VHS, s'havia fet fort amb els establiment anome-

nats videoclubs, que amplificaven la comercialitat dels èxits a les sales. I no, encara no existia el 'streaming' (quasi literalment, flux de dades continu).

Així, per a la desena posició, una altra familiar, amb Schwarzenegger de nou, però ara en un altre registre, el de la comèdia d'acció, per a la Universal, 'Poli de guarderia' ('Kindergarten Cop'), produïda i dirigida per Ivan Reitman (1946-2022), el creador de 'L'escamot guillat' (1981), 'Els cazafantasmas' ('Ghosts', 1984; les continuacions del qual va produir, i fins es va reservar l'adreça del segon lliurament, de 1989) o 'Els bessons colpegen dues vegades' ('Twins', 1988). En fi, que va ser un any dominat pel cinema estatunidenc amb destinació principalment familiar.

Bé, en la rebava de la llista se'ns va col·lar una espanyola d'èxit internacional. El prestigiós Carlos Saura (1932-2023) acceptava un encàrrec del productor Andrés Vicente Gómez, amb guió del clàssic Rafael Azcona (1926-2008) inspirat en una exitosa obra de 1987 del dramaturg, i director teatral, valencià José Sanchis Sinisterra, 'Ai Carmela!'. Però no es va deslliurar de Hollywood: el grup Warner Bros es va fer amb els drets de distribució del film (que als Estats Units, per cert, es va dir 'Oh, Carmela'). Aquell 1990 la Meca del Cinema va fer caixa amb llarguesa.

D'acord, hem de construir una foguera oficial, i del costat del cinema ens arriba tot això. Però no era l'única cosa audiovisual que ens arribaria aquest any, el que suposa el definitiu triomf en les xicotetes pantalles espanyoles del format serial gràcies a la telenovel·la veneçolana 'Cristall' (1985), creada per l'especialista d'origen cubà Delia Fiallo i emesa a Espanya en realitat des del 4 de Desembre de 1989, primer en la segona cadena (avui La 2), fins que s'emporte a la primera, amb una mitjana de 8,7 milions d'espectadors pegats als receptors (entre onze i divuit milions quan es va emetre el desenllaç, el 19 de novembre de 1990, després de plorar-se la gent ni més ni menys que 246 capítols).

Hollywood, això sí, també va ficar culle- ra ací, amb sèries com 'Dallas' (1978-1991), 'Dinastia' ('Dynasty', 1981-1989), 'Els Colby' ('The Colbys', 1985-1987)... produïdes la majoria per l'avui enyorat Aaron Spelling (1923-2006) i co-finançades i distribuïdes per Lormar-Telepictures, és a dir, Warner Bros.

→
1990, Rematada
Foguera Oficial
Ajuntament.
Arxiu Paco Juan.

Això sí, David Lynch (1946-2025), qui pràcticament va sembrar el cinema 'indie' (més independent que el dels grans estudis, pressupostos de cinc milions de dòlars per a baix, a vegades molt a baix, però finalment suport i finançament

hollywoodià), ens proposaria, amb 'Twin Peaks' (1990-1991), una peculiar, irònica i creativa desconstrucció del subgènere (que s'assabente Spelling!, rondinava, satisfeta, la crítica oficial)... amb producció de l'espavilat Spelling!

SEMBRES AUTÒCTONES

En quines més podria fixar-se aquest artista creador i constructor de fogueres, de Paco Juan parlem, que s'havia forjat com a alumne de Pedro Soriano i que, segons biògrafs, havia construït la seua primera foguera, de quarta categoria, en 1984, per a Benito Pérez Galdós (figura en els retalls de premsa, per cert, com a 'Psicosi nuclear')?

Seguim amb el cinema. Tocava repartir els Oscar, el 26 de març de 1990, en una gala conduïda per l'actor, còmic i escriptor Billy Crystal en el Dorothy Chandler Pavilion de Los Angeles.

Quant a aquest 1990, la cinta que arrasarà (cinc estatuetes de les set candidatures), com al següent l'aventura de Kevin Costner després de les cambres, és 'El silenci dels corders' ('The Silence of the Lambs', 1991), constatació de la professionalitat de Jonathan Demme (1944-2017), apreciable cineasta que havia sorgit, amb prometedors resultats, des de les mateixes catacumbes de la sèrie B hollywoodiana. Va haver-hi estatuetes per als protagonistes: l'actriu i directora estatunidenca Jodie Foster i l'actor gal·lès Anthony Hopkins, a qui ja sempre el recordarem com el caníbal Hannibal Lecter creat per l'escriptor nord-americà Thomas Harris.

I sempre, o quasi sempre, amb la veu de l'actor d'origen de Salamanca Camilo García Casar, el narrador de bona part dels documentals del cineasta alacantí Domingo Rodes i un visitant habitual d'aquestes terres, pel seu amic i "germà alacantí" Vicente Sala Recio (el co-fundador d'ACADA).

I ja que ho citem, en què caminava el cinema alacantí per les dates? Aquell 1990 del V Centenari de la Ciutat d'Alacant, no ens oblidem, podem obrir-ho amb un xicotet documental de José Polo: 'Alacant ahir', amb la veu del plorat locutor Raúl Álvarez Antón (1922-2004), que repassa la ciutat 26 anys abans. Pedro Sánchez, un altre documentalista alacantí, en aquest cas un especialista a triomfar en festivals nacionals i internacionals i encara en actiu, s'apunta també a l'operació, ara per això de la recreació històrica: 'Crònica d'Alacant' va ser estrenada amb tots els honors a l'Auditori Cajalicante el 14 de juny de 1990, amb les Fogueres a puntet.

Domingo Rodes (qui alternarà posteriorment el documental amb el llargmetratge, el telefilm i les sèries) i Javier Blasco abasten

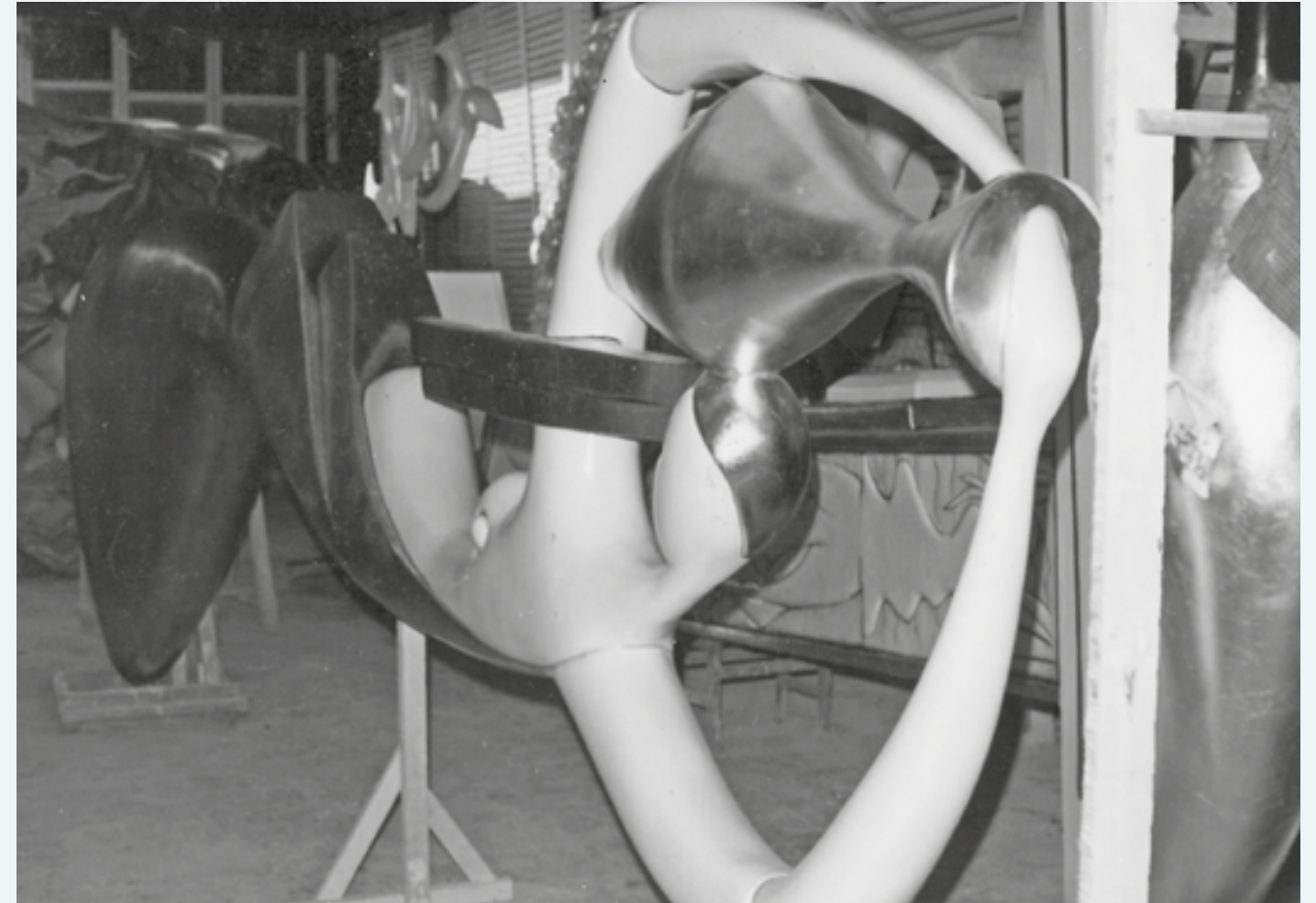
aquesta vegada l'àmbit provincial amb la seua cinta per al Centre de Mitjans Audiovisuals de la Diputació d'Alacant 'Gabriel Miró, poeta de la llum'. El lloat documental, de faïçons més ortodoxes, anava a coincidir amb la creativitat més avantguardista en la producció 'Les cendres de l'aigua', que va rodar, amb el suport de la desapareguda CAM Cultural, el llavors professor d'FP i més tard inspector d'Educació (va arribar a exercir de director territorial) Luis Ramos (mort el 28 de febrer de 2019 als 63 anys).

El Taller d'Imatge de la Universitat d'Alacant (que per l'època signaria un conveni amb ACADA i amb Tele-Elx per a la producció de dramàtics) s'apuntava a això de les teles locals i llançava el programa 'Des de la Universitat', els presentadors de la qual més habituals serien Cristina Martínez, Nati Calleja i el realitzador Javier Cabrera (avui també professor de tècniques audiovisuals aplicades al mòbil), qui paral·lelament a la seua encara activa carrera després de la cambra ja havia fet els seus primers passos radiofònics, especialment per a l'extinta Ràdio Ciutat.

Cal dir que el conveni entre el Taller i ACADA anava a donar aquest mateix any un primer fruit amb el telefilm 'La blanca lluna', dirigit per Javier Cabrera sobre guió propi i de l'artista plàstica Marina Iborra, Tito Caruana i el dramaturg i escriptor autòcton, de la crida per la crítica Generació Bradomín, Rafael González (que també va militar en les files de Jácara Teatre, 1981-2017, com el dramaturg i polític Paco <Francesc Josep> Sanguino).

El títol al·ludeix al cafè al qual acudeix el protagonista del film, aprenent de literat, i havia de ser l'arrancada d'una sèrie que va acabar, malgrat els premis obtinguts, en aquest pilot. Entre els participants del projecte, com a actor convidat i repartint generosament talent, el periodista (va arribar a dirigir Ràdio Santa Isabel de Fernando Póo i Ràdio Equatorial Bata), explorador, mestre de periodistes, locutor radiofònic, escriptor i parapsicòleg Luis Jiménez Marhuenda (1934-2000).

Part del mateix equip llançava, des del Taller d'Imatge, el quasi llargmetratge de 50 minuts escrit i dirigit per Fernando Embid 'Les reines de Jalaguin', també plantejat com a pilot d'una sèrie, amb el seu toc 'almodovarià', que no arribarà a materialitzar-se. Finalment, des del Taller, s'estrenava 'Per art de màgia',

↑
1990, ninot Foguera
Oficial al taller.
Arxiu Paco Juan.

amb guió i realització a càrrec de Vicente Pascual, sobre un pobre oficinista que descobreix que posseeix poders màgics. Va ser emès per TVE.

I de la comèdia al drama, però ara en els regnes del curtmetratge, Ramón Juan Ruiz rescatava la seua inèdita pel·lícula per a ACADA 'Co-Starring Soul', de 1984, i la convertia, amb noves escenes, en 'Els ulls que no veuen'. En el repartiment, una jove actriu d'origen madrileny però criança alacantina, Belén Rueda, que ha debutat precisament en una altra producció d'ACADA, aquesta de 1986, el videoclip del grup Mediterrani 'Dona', obra del cineasta, pintor, internacional dibuixant de còmic i creador d'efectes especials Enrique Nieto Nadal.

Belén, també ballarina, s'anava a implicar amb les produccions d'o en ACADA com una afició, ja que llavors no esperava <això va dir, convençuda, més d'una vegada> arribar a molt en la professió. Però la seua estrena

cinematogràfica venia de la mà d'un cineasta alacantí que havia ja collit amb els seus curts premis al mig planeta.

I estrenava, posem colofó a aquest apartat, futura cinta de culte una altra promesa del cinema alacantí darrere de la càmera, Verónica Cerdán, avui especialista en comunicació audiovisual i en el que es diu transmèdia (per a entendre'ns, el fraccionament intencionat del contingut d'un procés narratiu i la seua disseminació a través múltiples plataformes, suports i canals, on cada mitjà compta una part específica i complementària de la història).

En 'Voràgine', Verónica, a partir d'un guió de la seua mare, la professora i creativa i activista cultural Conchita Molina (qui ens deixava a últims de 2018), ens mostrava, des de la cel·la en la qual és tancada per matar al seu marit, l'inforn viscut per una dona a la qual donava esquinqadora vida l'actriu i també activista Elvira Montes.

TARAREOS SENSE PARAR

Cultura audiovisual. I d'aquesta a la musical, popular. Això del 'walkman' de Sony, amb natalici oficial registrat l'1 de juliol de 1979, havia assentat durant l'anterior dècada. I si no, ací teníem a la ràdio de tota la vida, per a acompanyar, quant a la creació i construcció d'una foguera, disseny i esbossat, modelat i escultura, estructura i muntatge i, finalment, just abans de la plantà, acabat i pintat.

Des de les radio fórmules sonen temes com el 'It Must Have Been Love' ('Ha d'haver sigut l'amor'), del duo suec Roxette. La veu de Marie Fredriksson (1986-2019) quedava ací associada, per cert, a la banda sonora de la pel·lícula 'Pretty Woman'. També comptàvem amb altres cançons, com el 'Nothing Compares 2 U' ('Res es compara a tu', si prenem 2, 'two', i 'U', pronunciat 'iú', com 'to you'), de la irlandesa Sinéad O'Connor, que va convertir aquesta cançó composta per Prince (1958-2016) en 1984 en l'esquinçador lament d'una mare en perdre al seu descendent.

No ens oblidem, això sí, del 'Vogue' de Madonna (que va compondre ella en col·laboració amb Shep Pettibone), que anava a servir per a l'm 'Breathless: Music from and Inspired by the Film Dick Tracy' ('Estic sense alè: música d'inspirada en la pel·lícula Dick Tracy'), àlbum d'acompanyament de la pel·lícula 'Dick Tracy', estrenada aquest 1990 i produïda, protagonitzada i dirigida per a la Touchstone (Disney) per Warren Beatty, l'estrèla i productor del clàssic 'Bonnie i Clyde' ('Bonnie and Clyde, 1967), realitzada per Arthur Penn (1922-2010).

I encara que era de 1989, va anar 1990 quan va triomfar, començant a més una carrera de premis, 'Another Day in Paradise' ('Un altre dia en el Paradís'), reflexió sobre la indiferència cap als indigents composta i interpretada per Phil Collins. A més, va ser l'any en què triomfava 'Cradle of Love', una cançó sobre ser seduït per algú de menor edat, cantada pel britànic Billy Idol (qui va confirmar el tema en afegir canvis en lletra i música al treball original de David Werner).

Va formar part de la banda sonora de 'Les aventures de Ford Fairlane', dirigida per Renny Harlin, el de 'Jungla 2', ara combinant

més humor sobre la pura acció. El videoclip (una xica sedueix a un adinerat: sobre això, es va construir un multipremiat i molt àgil curt musical), va comptar, per cert, amb futur cineasta de renom, David Fincher, el de 'Seven' (1997), 'El club de la lluita' ('Fight Club', 1999) o 'Millennium: els homes que no estimaven a les dones' ('The Girl with the Dragon Tattoo', 2011).

I tarareos de per ací? Bé, la Moguda s'obria a noves idees i ací teníem temes com 'Entre dues terres', d'Herois del Silenci, composta per Enrique Bunbury; de 'Verí en la pell', de Ràdio Futura, obra del seu vocalista, Santiago Auserón (Juan Perro); de 'Els xics no ploren', àlbum i tema, amb tocs de reggae, d'un Miguel Bosé que aquest any aconseguia la nacionalitat espanyola (havia nascut a Panamá, fill del torero espanyol Luis Miguel Dominguín, 1926-1996, i de l'actriu italiana Lucía Bosé, 1931-2020).

Joaquín Sabina desgranava el nostre passat immediat, amb salpimienta bonaerense (les seues visites a la xica d'un lloc del Rastre madrileny), en 'Amb el front marcit'. Mentre, el grup Olé Olé, amb Marta Sánchez encara com a veu solista, llançava 'Soldades de l'amor', de Nile Rodgers (qui exercia també de productor). Encara que això fuita de les Fogueres de Sant Joan per uns mesos, ressenyem que el 24 de desembre de 1990, Nit de Nadal, van interpretar, a Abu Dhabi (Unió dels Emirats Àrabs), la composició davant les tropes espanyoles noliejades en la fragata 'Numància'. Van ser els temps de la Guerra del Golf (del 2 d'agost d'aquest 1990 al 28 de febrer de següent any), quan l'Iraq va envair Kuwait.

Abans, el 5 de maig, les Azúcar Moreno' (les germanes Encarna i Toñi Salazar) quedaven en un aplaudit cinquè lloc amb 'Bandit' (del Dj Raúl Orellana i el compositor, guitarrista i productor Jaime Stinus), malgrat les dificultats tècniques a les quals van haver d'enfrontar-se a la sala de concerts de concerts Vatroslav Lisinski, a Zagreb, llavors, com ara, capital de Croàcia, que a l'any següent s'independitzava de Iugoslàvia, que al seu torn es descompondria en 1992, després de sumir-se en 1991 en la brutal guerra dels Balcans, que es mantindria fins a 2001.

... Encara estem, aquell 1990, sota els primers degotejos d'una oferta de locals que anirien anotant en la crònica de la vila nomenes de llocs on concentrar-se, segons gustos...

↑
1990, ninot Foguera Oficial al taller. Arxiu Paco Juan.

↑
1990 Foguera Oficial "V Centenari d'Alacant". Arxiu Paco Juan.

Al marge d'això, 'Bandit' va tenir a l'any següent una versió a càrrec de l'actriu, cantant i compositora turca Aşkın Nur Yengi, titulada 'Zehir Gibisin' ('Eres com un verí').

Per ací, ja ho assenyalàvem, hi havia ja on escoltar tot això, amb una oferta noctàmbula de caps de setmana sembrada en la nostra pròpia Moguda i centrada, a la ciutat, en el barri antic, el Barri.

Segons els cronistes, des de 1988 (uns altres diuen que un any abans, des de l'obertura de l'Època, en la mateixa llinda del lloc, saludant a la cèntrica avinguda de la Rambla) la moguda estudiantil alacantina decideix baixar des de

la Universitat per a prendre el districte, la qual cosa li donarà a la marxa nocturna un punt cultural, a vegades tan sols aparent entre els ei-xordadors altaveus i els xopets a mansalva.

A poc a poc, això sí, el relativament pròxim carrer de Sant Ferran, la Zona, anava a abraçar la més escabellada joventut d'institut i formació professional, mentre que els voltants d'Alfons El Savi quedaven condimentats amb els primers locals d'estètica irlandesa, anglesa i alemanya, és a dir molta fusta, la Ruta de la Fusta, on abundarà l'heavy metall.

Encara estem, aquell 1990, sota els primers degotejos d'una oferta de locals que anirien anotant en la crònica de la vila nomenes de llocs on concentrar-se, segons gustos, com El Forn, l'Armstrong, La Naya, el Cure, La Missió, El Forat, L'Escala, el Sisabana, el Dt. senar Troppo, el Yerbeta, el 27 Cotinos, el Cherokee o la Taverna El Calbot, el més veterà... com que el Cosco (dit així per la poca altura de la seua porta, que va caldre folrar amb una espècie de coixí, i que donava a un diminut local d'infusions diverses, l'escala dels quals ascendia a una sala més àmplia) naixia en data tan terrible com 1936.

LLEGINT EN ALACANTÍ

Doncs sí. Cultura popular, cultura. En un any que Alacant vivia molt culturalment, valga la redundància. Que si la foguera oficial, la de Paco Juan, era la del V Centenari, a aquesta etiqueta s'apuntaven tots, fins i tot unes comissions enfocades a la construcció de monuments d'art efímer, i de pas, que no està res malament, clar, gaudir de la festa des d'elles generada, en associacions culturals (si no totes, en bona part).

Així que aquell 1990 es va donar una especial dedicació al tema, i de manera directa o indirecta s'anava a plasmar en tot el que feien, com per exemple els llibrets. Servisca l'exemple de la pròpia Sèneca Autobusos, que si bé no anuncia en la publicació corresponent alguna cosa que pugui enllaçar-se amb això, no deixa d'impregnar l'efecte V Centenari les seues pàgines.

La portada prometia: un enllumenat Alacant (el seu centre, una porció de la seua més recognizable 'downtown') quedava coronat per un no menys il·luminat castell de Santa Bàrbara, sobre el qual germinen almenys quatre palmeres de focs artificials (dos en tota la seua esplendor), en tons blancs i ocres; i tot això, reflectit en la mar.

Així, aquell llibret, molt diferent, per cert, dels actuals, amb moltíssimes menys pàgines, ens marcava amb aquella imatge que en realitat era un quadre del veterà Américo Asín, el mateix que signa tretze retrats d'alcaldes en el Saló Blau de l'Ajuntament, i ens posava a la ciutat de protagonista. També amb el seu punt històric, amb dos articles dedicats a rellegir la història.

Una, la més immediata, a càrrec del periodista Emilio Chipont (1927-1994), porta per títol 'Les Cases d'Hostes en 1.914-18', on repassa aquestes pensions en les quals pernoctaven viatjants de tota fanga ('les cases d'hostes d'Alacant sempre van tenir un caràcter colorista i íntim'), adjuntant multitud d'apunts costumistes i subratllant la informació amb la llista d'hotels per l'època ('Samper, Simón, Victoria, Nogueras i Miramar') i un mal però realista: "Alacant era una ciutat mal il·luminada i bruta".

La història projectada encara més arreu en el temps la porta el foguerer Miguel Castelló Villena (1916-1999), nebot de Gastón Castelló i alcalde perpetu de la principal de les

dues forteses de la ciutat: 'Aclariments sobre el Castell de Santa Bàrbara' suposa un resum del naixement i desenvolupament del bastió ("la Història d'Alacant, població per la qual pràcticament han passat totes les civilitzacions que va haver-hi al Mediterrani, no pot escriure's per separat de la del Castell. Sempre van ser un tot. Ibers, romans, àrabs, francesos, anglesos... tots. Tots van ser ací i van deixar les petjades del seu pas i sempre el mont Benacantil, dit així pels àrabs i Castillo de Santa Bàrbara pels alacantins").

Completava l'escrit amb un dibuix propi Castelló Villena confeccionat tenint "com a base els plans de J. B. Palavicino (1.656), Joseph Castelló i Pedro Joan Valera (1688), i S. Baffin Sculp (1.709)".

La veritat és que la ciutat encara aquell 1990, final de dècada segons uns o principi d'una altra, per als més, amb un bon fons cultural, que s'ha anat alimentant fins i tot amb visites, com les que cursava el literat uruguaià Mario Benedetti (1920-2009), qui iniciava llavors una ronda de visites, deu, l'última en 2003, a un Alacant al qual va arribar a qualificar de segona pàtria. Cursos i seminaris van adobar el que s'anava a convertir en una bastant fructífera relació entre l'autor i la província, que aconseguiria fins i tot repunts polítics quan els dards irònics del poeta, assagista, periodista, contista i novel·lista aconseguiren a qualsevol que manara.

Però per ací ja hi ha escriptors autòctons triomfant, per cert, de portes fora, fins i tot molt fora, encara que ja se sap això que ningú és profeta en la seua terra. Per exemple, el també periodista Marià Sánchez Soler (que va ser fins i tot foguerer de Sèneca Autobusos), qui aquest mateix any publica dos dels seus molts llibres capitals: la novel·la negra (una de les seues grans especialitats) 'Festí de taurons' i l'assaig d'investigació (l'altra gran especialitat) 'Villaverde, fortuna i caiguda de la casa Franco'. Enri- que Cerdán Tato, per part seua, a més del llibre històric sobre la ciutat, publica, per al Gil-Albert, la recopilació de contes 'Història antiga'.

També queda buit per a la bona poesia. El nom d'Alfredo Gómez Gil, catedràtic de Literatura Espanyola i Hispanoamericana des de 1979 fins a 1996 als Estats Units (a l'Hartford College for Women, des de 1991 part de la Universitat d'Hartford, Connecticut) i poeta, apareix aquest

L'equip de Paco Juan treballant al taller en la Foguera Oficial de l'Ajuntament, 1990. Arxiu Paco Juan.

1990 associat a tres antologies: 'Centenari' (Real Club de Regates d'Alacant), 'Quaderns de Poesia Nova' (Associació Prometeu de Poesia) i 'Paradise Lost or Gained? The Literature of Hispanic Exile' (University of Houston, Texas). A més, escena, la de Juanluis Mira per a Jàcara, la companyia que fundarà des de l'institut alacantí Jaume II: 'Man-iki', que s'estrenarà com a "teatre-dansa per a aparadors".

Bé, d'acord, que animava el seu el que, després que guanyara, l'any anterior, el Nobel de Literatura el narrador espanyol Camilo José Cela (1916-2002), el llavors encara prestigiós guardó recaiguera en 1990 de nou en frases pensades i cal·ligrafiades en llengua espanyola. L'honor va ser per al dramaturg, assagista, poeta i diplomàtic mexicà Octavio Paz (1914-1998).

CARRERES I MEDALLES

I d'esports, com anàvem? Que això també importa. De fet, segons els papers, això de 'L'esport de la vida' li ho anàvem a llegir després, a Paco Juan, en 2003 en la foguera Sagrada Família i en 2012 en la falla En Plom-Guillem de Castro. Alacant serà testimoni aquest 1990 d'efemèrides com la del migfondista toledà José Luis González Sánchez, tricampió europeu dels 1.500 metres en pista coberta (1982, 1985 i 1986), especialitat en la qual batrà el rècord mundial precisament en 1986, fent-se amb el triomf en la Milla Alacant.

Però el principal per als alacantins de pro era, és i, malgrat qualsevol pesar o vaivé, serà l'Hèrcules. Fundat el club el 23 de març de 1922 per Vicente Pastor Alfosea, 'El Chepa' (1902-1939; dit així perquè una caiguda en les escales de la seua casa, als dos anys, ho va deixar contrafet, però no hi havia mal vi en aquell apel·latiu en una època en què els malnoms suposaven una cosa natural), els blanc-i-blaus començaven la temporada 90-91 rascant la gespa, en tretzena posició. Hi haurà ERE en les altures: a més del canvi de presidència -es va Emilio Orgilés i entra Manolo Albarrasí-, cessarà com a entrenador José Víctor Rodríguez de Miguel (qui després va aconseguir triomfs en terres murcianes), després de només tres mesos!, per a ser substituït per Vicente Carlos Campillo.

D'aquesta manera, la temporada es transformarà en victoriosa, però una crucial trobada amb el Cartagena, amb resultat 0-3 a favor dels cartageners, no deixarà bon sabor de boca a ningú. Encara que, això sí, l'emp-

nyiment mediàtic de l'Hèrcules anava a acabar negant al més veterà (encara que tots dos van ser un només en 1941... durant un parell de mesos), l'Alacant, germinat el 14 d'abril de 1918. Bé és cert que per l'època no es troba en els seus millors moments, militant en les categories que alimentaran -a molt d'orgull, això sí- els tornejos de la Copa Sant Pere, que ha creat el mateix Alacant precisament aquell 1941 com a torneig-pedrera. Per la temporada de 1990, qui aprèn les vímets de la disciplina esportiva a l'Alacant és el futur prestigiós entrenador Juande Ramos.

Aquest 1990 compta amb un ex aequo, amb el guardó al Millor Club Esportiu de la Província, que hauran de compartir el Centre Esportiu Colivenc d'Onil (fundat en 1986), el Club Atlètic Montemar (amb primer registre del 17 de novembre de 1931) i el Judo Club Alacant (creat en 1970 per José Alberto Valverde i en l'actualitat l'Escola de Judo Isabel Fernández, medalla d'or en Sídney 2000 i de bronze a Atlanta 1996; a més, present en la llista de carrers alacantina, entre els districtes de Sant Blai La Torreta, que naixerà en 2005, i Don Bosco, del 2004).

El ciclista crevillentí Santos González Capilla (qui arribaria a dirigir l'àrea d'Esports de l'extinta Fundació Port d'Alacant) rep el de Millor Esportista Masculí, mentre que el Femení recau en la també judoka, i més tard també olímpica i a més política, Miriam Blasco (amb el seu carrer, com la seua companya esportiva: per on la foguera La Condomina, de 1999).

↑
Foguera Oficial de l'Ajuntament, 1990, durant la plantà.
Arxiu Paco Juan.

↓
Peces en el taller, de Paco Juan, 1990.
Arxiu Paco Juan.

↓
Ninot Foguera Oficial Ajuntament, 1990.
Arxiu Paco Juan.

RUSSOS, ALEMANYS I SUD-AFRICANS

Política també, no? Per descomptat, cal tenir-la molt present. I les fogueres són art però també són crítica. Contra el poder sempre, o almenys sempre que es puga. 1990, encara que bandatge més que bressolat per mil i dos conflictes, promet una sucosa dècada: es tempera la Guerra Freda, aquell enfrontament, no tan sord o soterrat com es pretén, entre el bloc soviètic i l'occidental, capitanejat pels Estats Units; i comença a reconfigurar-se una Europa a la qual es mira amb il·lusió. Ara estrenarem el que s'anava a dir Postguerra Freda. A l'any següent, en 1991, tocava desmembrament de la Unió Soviètica.

Al fil d'això, podem anotar fites com la reunificació d'Alemanya, el 3 d'octubre de 1990, després de la caiguda del Muro de Berlín el 9 de novembre de 1989, construït quan el bloc soviètic i l'occidental del país s'escindeixen després dels repartiments després de la Segona Guerra Mundial (1939-1945), creant-se, en 1949, dos blocs, l'occidental (la República Federal d'Alemanya) i el comunista (la República Democràtica Alemanya). La signatura, tret, d'eixida es concretava a Moscou el 12 de setembre.

Més alens per al que s'anava a denominar la Carta de París per a una Nova Europa, signada a la "ciutat de la llum" l'1 de novem-

bre de 1990. Ja faltava menys perquè s'oficialitzara la Unió Europea, la qual cosa esdevindrà el 10 de desembre de 1991 a Maastricht (per als espanyols, abans batejada, en bon idioma, Mastrique), una ciutat universitària dels Països Baixos. Naixia com a filla directa d'un vell somni que arranca sobre paper amb el tractat de París de 1951, que al seu torn va permetre el començament de les activitats de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, però que sempre es va veure amb escepticisme, fins i tot en aquest 1990, pot ser que encara més ara.

Més esperances de l'any en format notícia: l'11 de gener s'alliberava de la presó a l'advocat i polític sud-africà Nelson Mandela (1918-2013), que havia romàs 27 anys a la presó per la seua decidida i audaç lluita en contra del 'apartheid', el sistema de segregació racial imperant a Sud-àfrica, imposat pels colons blancs neerlandesos. Un nou puntal en l'acció política duta a terme pel president Frederik de Klerk (1936-2021), qui va exercir tal càrrec de 1989 a 1994, encara que després va ser vicepresident ni més ni menys que amb Mandela, des de 1994 a 1996, per a acabar amb el sistema racista al seu país; de fet, la caiguda del 'apartheid' s'oficialitzava després dels resultats del referèndum de 1992.

NOTÍCIES AMB CIÈNCIA

Llàstima no haver-ho enxampat, que la crítica tot ho abasta: ja fora de Fogueres, el 26 d'agost la pólvora imprimia un altre tipus d'olors en l'ambient i en els periòdics, mesclant l'acre de la pólvora amb la pudor metàl·lica de la sang vessada. Els germans Antonio i Emilio Izquierdo tallaven al brut la rivalitat entre la seua família i la Cabanillas, a tir net: la matança de Port Hurraco ressuscitava una vegada més aquesta Espanya negra que antany va assortir de pàgines al periòdic espanyol 'El Cas' (1952-1997). Nou morts i 20 ferits van amargar un estiu que havia reunit per primera vegada, el 7 de juliol, a 'els tres tenors': José Carreras, Plácido Domingo i Lluçia Pavarotti (1935-2007).

Tres veus d'or, internacionals, als quals ja havia temptat el cinema i que fins i tot havi- en provat, amb desigual fortuna (ací guanyava Domingo), l'anomenat de Hollywood.

Que hi haja pau i després glòria, regida per la notícia del moment (per a Europa, per damunt d'això del 'apartheid': anem pel que ens pica directament): el 15 d'octubre, el sempre polèmic Nobel de la Pau s'atorgava al polític rus, i advocat, Mijaíl Serguéievich Gorbátxov (1931-2022), qui com a secretari general del Comitè Central del Partit Comunista de la Unió Soviètica des de 1985 fins a 1991, i president d'aquesta de 1988 a 1991, acabaria per desmantellar el gruixut mur que va separar de la resta del planeta a Rússia i els seus països satèl·lit.

Ho havia fet enarborant banderes la 'perestroika' (reestructuració; en realitat, va voler reorganitzar l'aparell socialista, modernitzant-lo per a poder conservar-lo, i va acabar passant-se de frenada, obrint la nació a la democràcia occidental) o la 'glásnost' (transparència o franquesa). Fora de llibret ja, dimittia el 25 de desembre de l'any següent, 1991, i amb això l'URSS es va transformar en la Federació Russa.

Però hi havia uns altres Nòbel en cartera, principalment en ciències i literatura, que com a tals havien sigut creats en això de premiar a tot allò que servisca per a l'avanç de la humanitat. Així en Fisiologia o Medicina, se l'emportaven el metge estatunidenc Edward Donnall Thomas (1920-2012), pioner en el trasplantament de medul·la òssia, primordial per al tractament i en molts casos curació de la leucèmia, el mieloma múltiple, l'anèmia aplàstica o les síndromes d'immunodeficiència greu; i el cirurgià plàstic de la mateixa

nacionalitat Joseph Edward Murray (1919-2012), qui, al costat de Thomas, va trobar la utilitat de les radiacions ionitzants per a controlar el possible rebuig en els trasplantaments. Treball en equip, pura ciència ideal.

Aquesta i la tecnologia (ciència aplicada) començaven a donar-li al turbo i, també, es marquen a més un gol dels galàctics amb la posada en òrbita el 24 d'abril, gràcies al transbordador espacial Discovery, del telescopi espacial 'Hubble' (honrava a l'astrònom estatunidenc Edwin Powell Hubble, 1889-1953, pare de les actuals astronomia i astrofísica observacionals), que no s'activaria, des d'ací baix, fins al 20 de maig. L'aparell, amb 11.110 quilograms orbitant pacientment la Terra a 593 quilòmetres sobre el nivell de la mar, no sols anava a obtenir unes impressionants imatges de l'Univers, sinó que anava a ajudar a proporcionar respostes científiques a preguntes com d'on venim, on estem i cap a on podem anar; és a dir, qui som.

No gaire llunyà en propòsits (al cap, la ciència és filla de la filosofia), s'iniciava també enguany el projecte Genoma Humà, amb la intenció de desxifrar el nostre codi genètic com a espècie. Això sí, va caldre esperar fins a 2005 perquè tan titànica tasca, a la qual s'aplicarien centenars persones i màquines, es completara, després de seqüenciar ni més ni menys que uns 28.000 gens.

↓
Detall del famós tramvia de la Foguera Oficial de l'Ajuntament durant el procés de realització al taller. Arxiu Paco Juan.

ESTIRADES D'ORELLES ECOLÒGICS

... No hauria sorprès descobrir en alguna cartel·la de foguera, i fins i tot falla, fins a, per descomptat, en qualsevol de Paco Juan, alguna frase del tipus “D'aquells contaminants fangs, aquests contaminats llots”...

L'Ecologia, a cavall de la ciència, ens va donar per l'època no pocs estirades d'orelles. Començaven a alertar-nos d'un canvi climàtic imminent i apocalíptic provocat pel calfament global que fondria els gels polars; aquests, convertits en aigua, alterarien els corrents marins, i aquestes, al seu torn, modificarien irremissiblement el règim de vents, provocant climes més extrems (hiverns gèlids, estius abrasadors i fins i tot desplaçament de les estacions). Un Armagedón que incloïa pujada del nivell de la mar, incendis devastadors al no enllaçar temporades de tempestes amb temporades de pluges, sinó amb sequeres, brots epidèmics estesos a més amb summa facilitat gràcies a les facilitats del transport.

Segons la ciència, el rerefons és real, i de fet notem ja els seus efectes, però ells parlen en terminis una mica més llargs (al cap i a la fi, en els seus calendaris des de la creació del món no som més que un bri). Hem de fer alguna cosa prompte, ja, però sense caure en els excessos dels grans titulars, sobretot a l'estiu, quan solen faltar notícies amb ganxo, i sobretot sense caure en moltes accions polítiques més influïdes pels 'lobbistes', pertanyents a 'lobbies' (s'ha espanyolitzat: en comptes de 'lobby', lobi), és a dir, intrigues, que en la ciència. I fugint també de l'espectacle hollywoodià, que després de tot el que espera és almenys recuperar el molt invertit, si pot ser, i a partir d'ací obtenir els màxims guanys possibles.

Però aquest any, recordem que 1990, ecologistes conseqüents van haver de bregar, en la Guerra del Golf, amb un immens desastre mediambiental. Després de la invasió de Kuwait, 34 països, Espanya inclosa, entraran en lliça, sota comandament estatunidenc, en

aquesta conflagració global. I és que al president Sadam Husein (1937-2006) se li ocorre un “si no és per a mi, no és per a ningú”, i decidia cremar els pous de cru abans que arribar- en les forces occidentals: in comptables masses de fum contaminant es disseminarien per l'atmosfera terrestre, mentre es generaven uns tres centenars de llacs d'hidrocarbur, contaminant milions de tones d'arena, així com jaciments d'aigua.

Tot això succeïa, ens asseguren, en la relativa rogalia d'una mar, el Mediterrani, que conforma la major part de les nostres ribes. Però la veritat és que entre l'Iraq i les nostres aigües hi ha diversos països: de nord a sud, Síria, Líban, Jordània (a l'interior) i Israel (al litoral, encara que entre ambdues pot localitzar-se també l'Estat de Palestina, de limitat reconeixement internacional), però en llegir la premsa, escoltar la ràdio o veure la televisió semblàvem tenir-ho a tots batallant en el pis del costat. Diguem que els mitjans van començar a abonar-se a això de la relativitat... informativa.

Almenys corrien algunes bones notícies per aquestes aigües en matèria ecològica: a l'abril s'havia redactat la 'Carta de Nicòsia' amb la intenció de posar fre a una pol·lució ja insostenible. Una sèrie d'objectius, previstos fins a l'any 2025 (van ser substituïts per l'Agenda 2030, molt útil en els àmbits municipals però més política, intrigant, que científica en les seues aplicacions nacionals o geopolítiques), que havien de complir-se sí o sí, com la construcció de plantes depuradores per a tractar els abocaments urbans de ciutats que superaren els 100.000 habitants.

També hi havia intenció de netejar els litorals, però ací anava a entropessar-se amb la construcció desmesurada a colp de diners, després intentada pal·liar irracionalment, al brut, carregant a les ciutadanes amb les culpes dels governs. Un mal que anaven a arrossegar, i encara ho fan, molts països. No hauria sorprès descobrir en alguna cartel·la de foguera, i fins i tot falla, fins a, per descomptat, en qualsevol de Paco Juan, alguna frase del tipus “D'aquells contaminants fangs, aquests contaminats llots”.

NOTÍCIES ESCANDALOSSES

I què passava per ací? Bé, en els terrenys més domèstics, els de la pròpia foguera editada d'aquest llibret, Sèneca Autobusos, destaquem que enguany tenim que l'artista creador de monuments festers i dibuixant valencià Vincent Almela i Caballé, que plantava en Sèneca Autobusos des de 1988 i ho faria fins a 1991, es fixava en una de les xacres que començaven a encebar-se en la política nacional; d'aquesta manera, omplia la seua obra d'erectes endolls.

Ho explicava el mateix en cartel·les: "El tràfic d'influències / està a l'ordre del dia. / No importa ser del P.P. / ni tampoc socialista"; "Endolls per tots costats, / mitjans, xicotets i grans / mentre no es talle el rotllo / tot segueix per davant"; "El castell se'ns mou / amb tantes excavacions / Ens van xafant les cases / amb tantes aberracions"; "Totes aquestes cosetes / de rotllos i corrupcions / passen a Alacant / com en altres poblacions".

La comissió, presidida per Pedro Luis Sirvent Gil des de 1986, i que a l'any següent li passava un testimoni, arplegat de Josep Amand Tomás Vallejos, a Concepción Moragues Ríos, comptava com a belleses amb Yolanda Sesma Martínez, i per dames Alicia Díez Valero i Rosa Perelló Llopis. A més, integrava una comissió infantil presidida per Alicia Martínez Antón (Bellea infantil en 1984; per cert que ací com a delegada de Loteries comptàvem amb una futura Bellea adulta de la Foguera, Beatriz Martínez Antón, el 2000; i de Rifes amb Irene González Poveda, qui seria Dama en 1992; o, ja com a delegada de Gestora, futura Federació, amb Elisa Llorens García, Dama infantil en 1987).

Per a aquest 1990, Beatriz Lloret Martínez va ser Bellea infantil, acompanyada de les Dames Begoña Tudela Montagud, Gemma González Poveda, Guadalupe de Villanueva Tenechea, Judith Hernández Marín, Ana Isabel Moragues Mira i Emma Abad Martínez.

El monument infantil, obra del veterà creador i també especialista en la il·luminació festera de carrers Javier Capella, també pegava la vista a terra, amb una visió del món presidida per una foca que, en equilibri sobre un dau, subjectava al planeta sobre el seu musell. Aquesta imatge en el fons apocalíptica, encara que fora pel bon costat, ens porta a la que ja ens enfocara, i continuaria fent-ho, Paco Juan en els seus propis monuments en el seu vessant apocalíptic.

Ja que estem, tan perillós era això de la corrupció? Forts redoblaments de tambor que anunciaven futures orquestres senceres. Així, els casos sobre Guerra i Naseiro. El primer: Juan Guerra, germà d'Alfonso, llavors vicepresident d'un Govern al front del qual es troba el socialista Felipe González, havia sigut contractat pel PSOE precisament com a assessor del seu germà en la Delegació del Govern a Sevilla. Des d'allí, des del famós "despatx", va muntar un "quiosquet" financer (els qualificatius populars de l'època encara resulten minoratius) basat en la típica cadena de favors de la picardia espanyola.

Ara ens anem a l'altre front polític, amb l'empresari i col·leccionista d'art Rosendo Naseiro (1935-2023), qui va ser detingut per la trama de finançament il·legal del PP, partit en el qual Naseiro exercia de tesorero (el lloc oficial "era "secretari de finances"). La realitat posterior és que al primer se li comutava la pena d'un any de presó, al no tenir antecedents penals, i en 2012 se li sobreseia una última causa per falta de proves (però el seu germà va haver de dimitir), mentre que el segon quedava absolt ja que les gravacions telefòniques que l'inculpaven havien sigut efectuades per a un altre cas, i no havien sigut autoritzades per a aquest.

↑
Escena Foguera
Oficial de
l'Ajuntament, 1990.
Arxiu Paco Juan.

→
L'equip de Paco Juan
treballant al taller en
la Foguera Oficial de
l'Ajuntament, 1990.
Arxiu Paco Juan.

UN PONT, UNA PLATJA

Alacant ciutat, aquest Alacant en el qual Paco Juan va nèixer i ha crescut, havia canviat molt la cara des del seu natal 1952. I continua fent-ho, això de canviar la cara. Per exemple, en aquest 1990, amb el socialista fester José Luis Lassaletta (1933-2002) de primer edil (ho era des de 1979, com a primer alcalde de la reestrenada democràcia, i deixarà de ser-ho en 1991), es concretava un projecte que, amb partida de naixement oficial anotada en el Pla General d'Ordenació Urbana de 1956, ja estava en realitat en les ments dels polítics republicans: la realització d'una Gran Via que, a mode d'artèria urbana, canalitzara el creixent trànsit de vehicles d'una urbs cada vegada més metròpoli.

Una Gran Via que ha continuat completant-se des de llavors (i encara li queden reptes, com un futur gran parc que, se suposa, ha de creuar-la pel sud), com continua fent-ho un altre dels esbossos urbans, també de remots pensares, contemplats en aquell PGOU: la Via Parc.

Respecte a la Gran Via, l'any dels fastos alacantins per això de recordar els orígens oficials anotava un altre en el calendari: finalitzava la construcció i, òbviament, a continuació s'inaugurava, amb un horitzó electoralista ja endevinant-se (el 26 de maig de 1991), el llavors denominat Pont del V Centenari, encara que posteriorment i fins als nostres dies anava a ser conegut popularment com "el Pont Roig", per la tonalitat de la part fèrrica de la construcció.

S'inaugurava poc abans de les Fogueres, i una placa encara ho recorda, en virolades (si fora un missatge via Internet) lletres majúscules: "sent Alcalde d'Alacant l'Excm. Sr. Sr. Jose Luis Lassaletta Cano, el Molt Honorable Sr. En Joan Lerma i Blasco, President de la Generalitat Valenciana, inaugure el primer Tram de la Gran Via el 5 de juny de 1990".

A vegades, això sí, els assumptes urbans, en el nucli o en l'àrea metropolitana, no pintaven tan bé. Els temporals patits entre 1989 i aquest mateix any a la platja de Sant Joan-Muchavista (6.200 metres de costa, amb 2.900 per a Alacant, la platja de Sant Joan, i la resta per a El Campello, la de Muchavista) havien anat raent les visitades arenes. Per si no fora prou, se sumaven a la lenta però imparable devastació la construcció dels terrenys paral·lels, soterrant dunes i pantans temporals

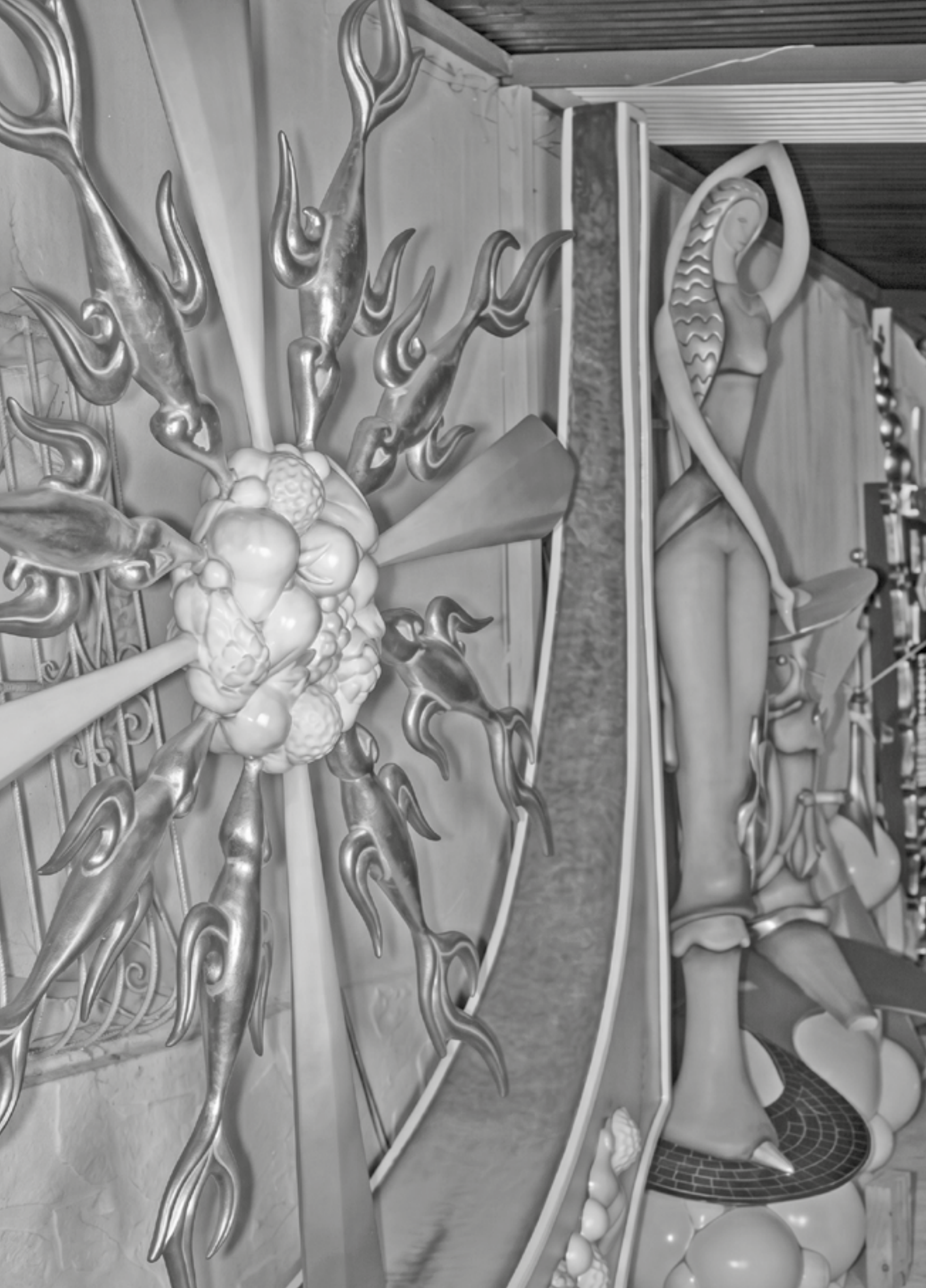
que paisatgísticament ja només són memòria (i pensar que la interior Sant Joan d'Alacant va menysprear el seu litoral segles ha, per considerar-ho terra gens valuosa, on no es podia plantar). També a la regulació del riu Sec, un cabal estacional però que ara ja no sedimentarà igual en la zona.

En tot cas, a l'any següent començaria a regenerar-se un lloc molt diferent de l'actual. El ferrocarril de via estreta, el volgut trenet, encara en format d'antany i no galàctic tramvia, encara circulava pegat a la primera línia de xalets i apartaments de platja. La mar es trobava aquell 1990 en un nivell més baix; tant, que en molts llocs calia descendir amb cura fins a un llit on abundaven més les pedres redones que l'arena, encara que això li donava un encant peculiar a les nits amb fort onatge, en poder-se escoltar a la nit com la mar arrossegava els cudols a dalt i a baix.

→
1990 Foguera
Oficial "V Centenari
d'Alacant".
Arxiu Paco Juan.

↓
Rematada
Foguera Oficial de
l'Ajuntament, 1990.
Arxiu Paco Juan.

Foguera Oficial de
l'Ajuntament al taller.
Arxiu Paco Juan.

Procés de treball
al taller de la
Foguera Oficial de
l'Ajuntament, 1990.
Arxiu Paco Juan.

COMIAT I FOGUERA ESPECIAL

I bé, en aquell any en què ens deixaven el compositor Leonard Bernstein (nascut en 1918) o el cantant i actor Sammy Davis Jr (de 1925), o la Divina, Greta Lovisa Gustafsson, Greta Gràcia, nascuda al món en 1905 i al cinema i a la llegenda en 1924, després d'una sèrie de papers que encara no van prefigurar en qui anava a convertir-se.

En la mateixa data en què també dèiem adéu a Fernando Sancho (saragossà nascut en 1916), qui va arribar a convertir-se en el mexicà dolent o simplement pillo d'una infinitat de pel·lícules de l'Oest espanyoles, italianes, franceses i fins a estatunidenques, finançades i distribuïdes en la seua major part per estudis hollywoodians; o al músic, director d'orquestra i dibuixant Xavier Cugat (1900), en els molts musicals de la MGM o de

la Columbia en els quals va participar, encara que en realitat en la seua partida de naixement constava com Francesc d'Assís Javier Cugat Mingall de Bru i Deulofeu.

Dèiem, en aquell 1990, perquè això, que el que tocava era muntar la foguera del V Centenari, 'Alacant Centenari'. Paco Juan va triar lògicament, potser ja van triar, parlar de la història de la ciutat, amb les seues pinzellades de l'ací atresorat, però donant-li el protagonisme a una urbs pinzellada, en el monument, estilitzat, de visió clara. amb el seu punt 'art déco'. I un tramvia, homenatge clar a Gastón Castelló. Però és que aquest vehicle ací fins estava portat per cavalls. Semblava que la foguera partia des del seu patrimoni amb la intenció de projectar-se en el futur. I en això estem.

↑
Detall del famós tramvia de la Foguera Oficial de l'Ajuntament durant el procés de realització al taller.
Arxiu Paco Juan.

→
Cremà Foguera Oficial, 1990.
Arxiu Paco Juan.

Si hi ha alguna cosa
que unisca a Paco Juan
amb Sèneca-Autobusos,
no són les seues obres
precisament ja que l'artista
mai va plantar en aquesta
demarcació, són ser visita
obligatòria, cada any,
en els dies de Fogueres.

A stylized, blue silhouette of a dragon's head, facing right. It has a large, white, oval-shaped eye, a long, pointed snout, and a thick, scaly neck. The dragon's head is positioned behind the text.

**SÈNECA
AUTOBUSOS**

UN ANY DE RECORDS

Per David Hernández

Detall de la foguera
Sèneca-Autobusos,
any 2025. Arxiu
Israel Galván.

197

FOGUERES ESPECIALS

Després de molts anys realitzant la presentació dels esbossos de categoria especial en la Plaça Sèneca, l'any passat es va canviar d'ubicació i un dels moments més esperats de l'any es va realitzar als jardins de la Diputació d'Alacant. Els nostres artistes José Gallego i Toni Pérez ens van presentar "Atracció fatal", foguera que plantarien un mes després en la nostra plaça. A més, Sergio Alcañiz ens va presentar "Oh, nubis", la foguera infantil. Dos grans projectes que van sorprendre a tots.

— A i B
Moments de l'acte on els nostres artistes van presentar junt a Carmen i Vero, Bellees 2025, els esbossos. *Fotografies Tony Diez*

— C
Tots els esbossos presentats en l'acte junt a cadascuna de les Bellees de les diferents Fogueres de categoria especial. *Fotografia Tony Diez*

— D
La foguera acompanyant a les Bellees i artistes en la presentació dels esbossos. *Fotografia Israel Galvañ*

A

PRIMERA TROBADA CORAL

Primera trobada coral, organitzada per la Foguera, on van participar el nostre Cor Sèneca, la Coral Rotària, el Cor Icalli i el Cor de l'Hospital General. Més de 100 veus sobre l'escenari de l'Aula de Cultura de la Fundació Mediterrani. L'acte es va convertir en una gran experiència musical i cultural.

B

— A i C
El nostre cor Sèneca durant l'actuació, dirigits per la seua directora i foguerera Marina Rubio.

— B
Carmen, Vero, Marcos i Valeria, Bellees, President infantil i una de les nostres Dames infantils van acudir a gaudir de la música.

— D
Marina Rubio dirigeix unes paraules al final de l'acte agraïnt l'assistència als cors convidats.

Fotografies Israel Galvañ

C

D

A

CERTAMEN D'ARROSSOS

El diumenge 1 de juny vam gaudir d'una jornada de convivència en el certamen d'arrossos organitzat per la Federació de Fogueres. Un grup de foguerers i foguereres, organitzats per Isabel, van preparar un arròs que estava deliciós i vam passar un matí fenomenal. Xicotets i majors van compartir moments de diversió i riures en una jornada única.

B

— A
Tots els foguerer i foguereres que van acudir a la jornada de convivència. Fotografia Israel Galvañ

— B
L'equip de cuiners preparant l'arròs. Fotografia Israel Galvañ

— C
Joves i majors gaudint amb la música i l'aigua. Fotografia Tony Diez

C

EXPOSICIÓ DEL NINOT

Els nostres artistes José Gallego i Toni Pérez van revelar el ninot de la foguera, un homenatge al “pirotècnic d'Alacant”, Pedro Luis Sirvent. Sergio Alcañiz ens va sorprendre també amb el ninot de la foguera infantil, un ninot amb molt de detall. A més, l'artista de la nostra barraca, Óscar Villada, ens va sorprendre amb un ninot ple de color. Tres projectes que van ser un èxit.

D

B

C

— A — C
Els artistes de la foguera a l'interior de l'exposició del Ninot junt al President infantil i les Bellees.

— D
Tota la comissió junt al Ninot de Pedro Luis Sirvent a la seua arribada.

Fotografies
David Hernández

E

— E
Óscar Villada, artista de la portala de la Barraca, amb el President d'I no Volíem i els càrrecs de la Foguera.

— F i G
Els infants de la Foguera amb el ninot de Sergio Alcañiz.

— H
Vero i Aitana, Bellea i Dama de la Foguera amb els nostres artistes José i Toni en l'arribada del ninot per a l'exposició.

Fotografies
David Hernández

H

F

G

PRESENTACIÓ DELS LLIBRETS

La sala d'actes de la Seu de la Universitat va acollir la presentació dels llibrets de la Foguera i el llibret de la nostra Barraca I no Volíem. L'esperat llibret de la Foguera portava com a títol "Disseny", una publicació que comptava amb diferents articles sobre artistes de fogueres que tenen un disseny molt característic. Els més xicotets van realitzar "Records" un llibret en el qual van posar molt d'afecte per a la seua realització. Finalment, el llibret de la barraca estava dedicat als anys 1986-1989. Tres treballs realitzats per la comissió de cultura i imatge i la delegació infantil de la Foguera.

— A → C
Moments de la presentació dels tres llibrets.

— D → F
Miguel Àngel Durá, Manolo García i José Manuel Lledó van ser alguns dels col·laboradors que van acudir a la presentació del llibret.

— G → I
Isabel, Lola i Amand, tres foguerers de Sèneca-Autobusos que sempre deixen la seua signatura en algun dels articles del llibret de la Foguera.

— J i K
La Federació de Fogueres en l'acte de la presentació del llibret.

Fotografies
Israel Galvañ

A

B

C

D

— A
Representants
de la Foguera i de
la Federació de
Fogueres junt al
dissenyador del
llibre, David.

— B
Els càrrecs infantils
amb el llibre que
van presentar.

— C
Un gran nombre de
xiquetes i xiquets de
la comissió juntament
amb el llibre infantil.

— D
La Bellea, les Dames
i David amb el llibre
de la foguera.

Fotografies
Israel Galvani

E

— E
Tots els càrrecs de
la foguera.

— F
Bellea de la Foguera,
President, Federació
de Fogueres,
col·laboradors del
llibre i David, com
a coordinador del
llibre, amb el llibre.

— G
Verónica i José
Luis, President de la
barraca, amb amb el
llibre d'I no Volem
"Sentit".

Fotografies
Israel Galvani

F

G

A

VISITA AL TALLER DELS NOSTRES ARTISTES

Com és tradició, uns dies abans de que comencen les Fogueres, un gran nombre de fogueres i foguereres, visitem el taller dels nostres artistes amb nervis per saber com està quedant la foguera. Com no podia ser d'una altra manera, vam tornar molt contents en comprovar tot el que tenien preparat els artistes.

B

C

D

— A → C
Visita al taller infantil.

— D
Un gran nombre de xiquets i xiquetes en el taller infantil juntament amb l'artista Sergio Alcañiz.

Fotografies David Hernández

E

F

G

— E
Amand i Vero, President i Bellea, al costat d'una de les peces del taller de José Gallego.

— F i G
Verónica fa lliurament del llibret de la Foguera a José i Toni.

— H
Tots els foguerers i foguereres que vam acudir als tallers per a visitar les fogueres.

Fotografies David Hernández

H

DESFILADA DEL PREGÓ

Enguany la desfilada del pregó comptava amb un moment més especial que anys anteriors, el nostre president Amand era l'encarregat de realitzar el discurs homenatge als foguerers que ja no estan. Com ens té habituats, va preparar un text que va commoure a tots els assistents sota el títol "La foguera dels núvols". Moments abans, totes les bandes de música es van reunir davant de la plaça de bous per a tocar el pasdoble que porta el seu nom. Després d'aquests moments per al record, va donar començament la desfilada del pregó en el qual la Foguera va desfilat fins a l'Ajuntament per a escoltar el Pregó de Fogueres.

— A i B
Instants del discurs
d'Amand. *Fotografies*
Tony Diez

— C → E
Els nostres càrrecs
moments abans de
començar la desfilada
del Pregó. *Fotografies*
Beatriz Martínez

— F
Patricia Medina,
delegada de Belles,
i Verónica, Bellea de la
Foguera, preparades
per a desfilat.

— G → I
Amb la il·lusió
de desfilat i que
comencen Les
Fogueres.

Fotografies
Beatriz Martínez

NINOT INDULTAT

El ninot presentat pels nostres artistes José Gallego i Toni Pérez, homenatge a Pedro Luis Sirvent, va ser el més votat de l'exposició del ninot i per tant, es va convertir en el Ninot Indultat 2025 per decisió popular. Una gran alegria per a la Foguera i un gran reconeixement per als nostres artistes. A més, el ninot infantil de Sergio Alcañiz va obtenir el premi al millor ninot de categoria especial que concedeix el jurat.

G

H

—A i B
Celebrant el premi a l'interior de l'exposició. *Fotografies Alex Domínguez*

—C
Arreplegant el banderí que acredita el premi de Ninot Indultat. *Fotografia Tony Díez*

—D i E
Amb el premi del ninot infantil. *Fotografies David Hernández*

—F
Els Presidents de la Foguera i la Bellea amb el ninot indultat. *Fotografia Reme Vélez*

—G i H
Tots els fogueres i fogueres que van acudir al recompte de vots celebrant el premi. *Fotografies arxiu Sèneca-Autobusos*

—I
Una gran alegria que va destapar una gran festa dins de la Llotja. *Fotografia Alex Domínguez*

I

CAVALCADA DEL NINOT

La Foguera va desfilant en la tradicional cavalcada del Ninot, els cavalls dels cavallets i els venedors de llepolies de fira van ballar durant tot el recorregut de la desfilada en representació d'“Atracció fatal”. Xicotets i majors van gaudir d'una vesprada de diversió abans de començar els dies de Fogueres.

— A
Fuensanta, Mar i Patri amb els seus cavallets.

— B → D
Bellees, Dames i President infantil preparats per a la desfilada.

— E → G
Els més xicotets van gaudir d'una vesprada de diversió.

— H
Tota la foguera amb el seu vestit del Ninot en la plaça.

— I
Vero i Carmen amb els cavallets acompanyades de les seues Dames i el President infantil en la Plaça Sèneca.

Fotografies
Beatriz Martínez

L'ENTRADA DE BANDES

Sèneca és una Foguera que cuida les tradicions i la música és un pilar fonamental. La desfilada de l'Entrada de Bandes és un moment molt esperat per foguerers i foguereres. Acompanyats per la Unió Musical d'Agost vam desfilat des de la Plaça dels Estels fins a l'Ajuntament on tota la comissió va crear un gran passadís per a les banda de música.

A

B

C

D

— A → E
La comissió desfilant en l'Entrada de Bandes.

Fotografies Tony Díez

E

F

G

— F → H
Bellees, Dames, Presidents i tota la comissió en la plaça de l'Ajuntament amb el lluminós de Fogueres 2025.

Fotografies arxiu Sèneca-Autobusos

H

PREMI LLIBRET, ÚS DEL VALENCIÀ

“Disseny” va aconseguir el tercer premi de l’ús del valencià en el llibret. Cada any, la Generalitat Valenciana convoca aquest concurs per a fomentar l’escriptura en valencià. Una vegada més, Sèneca es posiciona entre els llibrets més destacats. Per a nosaltres és un orgull poder oferir una publicació d’interès. El passat 10 de juny, es va realitzar el lliurament dels premis en el Teatre Principal d’Alacant, acte al qual van acudir les Bellees, el President infantil i el dissenyador del llibret per a arreplegar el banderí que l’acredita. A més, la nostra Barraca va obtenir el 34è premi que també vam arreplegar.

— A i B
Instants de la
recollida del banderí.
Fotografies Tony Diez

— C
Vero, Carmen i
Marcos, Bellees i
President infantil,
gaudint de l’acte del
lliurament de premis.
*Fotografia arxiu Sèneca-
Autobusos*

— D
Bellees, President
infantil i dissenyador
del llibret amb
els banderins
arreplegats. *Fotografia
arxiu Sèneca-Autobusos*

SOPAR DE LA PLANTÀ

El tradicional sopar del 19, “Sopar de la Plantà”, és ja un moment molt esperat entre foguerers i foguereres. És la primera nit de reunió en el racó gaudint de les Fogueres. Un sopar en la qual aprofitem per a convidar als col·laboradors en agraïment a la seua ajuda durant tot l’any.

— E
Bellees, Dames i President infantil.

— F
Els nostres artistes tampoc
podien faltar a un sopar tan
important per a nosaltres.

— G → J
Rebent a tots els patrocinadors.

Fotografies Carmina Arribas

PLANTÀ INFANTIL

L'arribada de la foguera infantil és un moment molt esperat pels xiquets i xiquetes. Quan “Oh, Nubis!” va arribar a la plaça la cara de felicitat de tots i totes era evident. En acabar l'equip de Sergio Alcañiz de col·locar l'últim ni-not, els més xicotets van començar a decorar la foguera. Sens dubte, una experiència única cada any en la quals ells mateixos són partícips de completar la seua foguera infantil.

— A —
LeS primeres peces de la foguera infantil arribant a la plaça.

Fotografia
Israel Galvañ

— B → E —
Instants de la decoració de la foguera infantil amb pedres de colors.

— F —
L'equip de plantà que va aguantar fins a les 4.00 de la matinada per a deixar la foguera acabada.

— G → I —
Sorra, pedres de colors i molta cura per a decorar la foguera infantil.

Fotografies
David Hernández

LA FOGUERA INFANTIL

Oh, Nubis! va omplir la plaça de color i fantasia. Una proposta de Sergio Alcañiz en la qual cada ninot estava replet de detalls. L'artista ens va traslladar per un viatge pels núvols, recorrent tempestes, ciclons, llamps i trons perquè els més xicotets pogueren no sols gaudir sinó aprendre amb una foguera visual i educativa.

— A — D
Detalls dels ninots de
la foguera infantil

→
Foguera Infantil
2025, categoria
especial. Oh, Nubis!
de Sergio Alcañiz.

Fotografies
Israel Galván

JURAT FOGUERA INFANTIL

Després de diversos dies de plantà vamb rebre la visita del jurat infantil. El President i la Bellea infantil es van vestir amb el vestit de la festa per a explicar-los detalladament cadascun dels ninots. Sens dubte, Marcos i Carmen van fer una gran labor com a amfitrions i van contar cada escena a la perfecció.

— A → D
Carmen i Marcos, la Bellea i el President infantil de la Foguera, explicant la foguera infantil al jurat.

— E
Bellea i President infantil al costat de tots els membres del jurat.

— F
Tots els xiquets i xiquetes de la foguera infantil esperant el resultat dels premis.

Fotografies
David Hernández

PLANTÀ DE LA PORTALÀ

L'any passat la nostra barraca va complir el seu 75 aniversari i el nostre gran amic i artista Òscar Villada es va encarregar de realitzar la portalà. Una entrada a una particular estació d'autobusos acompanyada d'una reproducció actualitzada de l'autobús que va plantar com primera barraca va ser la proposta que va realitzar l'artista per a sorprendre a tots els visitants que van acudir a la plaça. El jurat va saber valorar la gran labor d'Òscar i la portalà va aconseguir el Primer premi de primera categoria de Barraques, gràcies també a la gran explicació de Colate qui va explicar la portalà de manera excel·lent als membres del jurat.

— A → C
Moments de la
plantà de la portalà
de la Barraca.

→
"Disc central bus
station", portalà de la
Barraca i no volíem
2026 d'Òscar Villada.

Fotografies
Israel Galván

PLANTÀ

Quan els camions de José Gallego i Toni Pérez arriben a la plaça porten les il·lusions de tot un any. La descàrrega de les peces és un dels moments més màgics: la plaça s'omple de color, els ninots envaeixen cada racó i els equips de treball comencen a donar forma a la foguera. En acabar de plantar, arriba l'instant en el qual foguerers i fogueres, majors i xicotets, decoren la foguera. Sacs de sorra, pedres de colors i moltes hores de treball perquè tot quede perfecte.

— A → D
Els primers instants de plantà en la plaça: arriben les peces, José i el seu equip perfilen els últims detalls i l'equip de Toni amb ajuda de la grua pugen els ninots de la rematada.

→
Foguera 2025 durant el procés de plantà.

Fotografies Israel Galvañ

A

C

B

D

E

— A i B
Els primers nins
arriben a la plaça
i xicotets i majors
gaudeixen ajudant i
mirant cada detall.

— C → E
Col·locant la base
de sorra per després
decorar.

Fotografies
David Hernández

F

G

H

I

J

— F → J
Cada moment de la
plantà és important
per a deixar-la
perfecta: des de
col·locar les pedres
a arregar perquè
tot quede perfecte
per a la visita del jurat.

Fotografies
David Hernández

K

A

B

C

D

E

—A—J
Xiquets, xiquetes
i majors treballant
en la decoració de
la foguera.

Fotografies
David Hernández

F

G

H

I

J

— A → E
El procés de plantà
és un moment delicat
i tota ajuda
és necessària.

Fotografies
David Hernández

— F
El gran equip de
treball que va ajudar
per a que la foguera
quedara perfecta.

— G
Després d'una
vesprada intensa
de treball, en la qual
molts van col·laborar,
era moment d'acabar
i gaudir del treball
realitzat.

Fotografies arxiu
Sèneca-Atubusos

LA FOGUERA

"Atracció Fatal" de José Gallego i Toni Pérez va ser la foguera 2025 que ens va acompanyar en els dies de Fogueres. Un projecte amb una estètica única, una composició original, una paleta de color vibrant i sobretot un acabat i un disseny impecable. Una obra d'art efímer que sempre recordarem.

— A → D
Detalls dels ninots
de la foguera.

→
Foguera 2025 de
categoria especial.
"Atracció fatal" de
José Gallego i
Toni Pérez.

Fotografies
Israel Galván

EL PREMI DE LA FOGUERA

Durant el matí del 21 era el torn de la visita del jurat. Verónica, Bellea de la Foguera, vestida amb el vestit de la festa els va rebre i els va explicar cada detall. Havent dinat junts en el racó, arribava el moment del lliurament dels premis, els nervis es notaven en l'ambient i l'alegria va inundar la plaça en escoltar el segon premi. Abraçades, llàgrimes de felicitat, moments màgics i alegria es van viure al costat de la foguera per a celebrar el podium del 2025. Un any més sent un gran referent de la categoria especiall.

—A→C
Visita del jurat
acompanyats de
Verónica.

Fotografies
David Hernández

—D i E
Instants de felicitat
en escoltar el premi.

—F
Molt atents durant
la deliberació dels
premis.

—G→J
Verónica celebrant
el premi amb tota la
comissió.

Fotografies
Àlex Domínguez

A

B

C

D

E

F

—A→D
Moments d'alegria i felicitat. Fotografies Àlex Domínguez

—E
Els joves de la foguera de celebració. Fotografia arxiu Sèneca-Autobusos

—F→G
Tota la comissió celebrant el segon premi davant de la foguera amb gestos de gran felicitat. Fotografies Àlex Domínguez

G

EL LLIURAMENT DELS PREMIS

Encara que en els matins de juny la calor és habitual a Alacant, l'alegria d'arreplegar els premis de tot l'any no impedeix col·locar-se el vestit de faena i desfilar des de l'Ajuntament a la tribuna per a rebre els banderins. La Foguera un any més comptava amb diferents premis que arreplegar entre els que destacaven el segon premi de la foguera en categoria especial, el cinquè premi de la foguera infantil en la mateixa categoria, el premi d'activitat cultural o el segon premi del llibret, entre molts altres.

— A → I
Membres de la Foguera durant la desfilada de la recollida de premis.

— J
La comissió davant de la tribuna de premis.

— K i L
Vero i Carmen amb els banderins del segon premi de la foguera i el cinquè premi de la foguera infantil, totes dues en categoria especial.

Fotografies Israel Galvañ

← Verónica molt feliç amb el segon premi.

— A → C
Celebrant els premis davant de les fogueres amb tots els banderins arreplegats.

— D
Verónica, Bellea de la foguera, amb el banderí.

Fotografies
Israel Galvañ

A

L'OFRENA DE FLORS

L'Ofrena és un dels actes més importants de les Fogueres. La comissió va realitzar la tradicional desfilada pels carrers d'Alacant fins a arribar a la Catedral de Sant Nicolau on es van depositar els ramells de flors que completen els tapissos que se situen a la façana. En acabar, tots els foguerers i fogueres vam realitzar un passadis a les nostres Belles Verónica i Carmen convertint-se en un moment molt especial per a elles.

B

C

— A i B
La comissió desfilant per la Rambla de Méndez Núñez. *Fotografies Beatriz Martínez*

— C → E
Moments especials de l'Ofrena de Flors. *Fotografies Tony Díez*

— F i G
Xiquets, xiquetes i majors amb les tradicionals flors de l'Ofrena. *Fotografies Beatriz Martínez*

— H i I
Vero, Carmen i Marcos, Belles i president infantil, junt a les Dames en acabar la desfilada. *Fotografies David Hernández*

D

F

E

G

H

I

LA DESPERTÀ

En Sèneca-Autobusos cuidem totes les tradicions i la despertà és una d'elles. La pólvora és un element essencial de les Fogueres i durant els matins els foguerer i les fogueres de la nostra comissió desfilen pel barri a les 8.00 del matí encenent traques i acompanyats dels pasdobles de la banda per despertar a tots els veïns i veïnes.

— A
Rosana González encenent una de les traques de la despertà.

— B → E
Xiquets, xiquetes, joves i majors desfilant pels carrers del barri.

— F
Marcos, president infantil, encenent l'última traca del matí.

— G
Tots els assistents de la comissió a l'última despertà de les Fogueres 2025 acompanyats per la banda de música.

Fotografies
David Hernández

MISSA EN VALENCIÀ

El dia de Sant Joan vam realitzar la 50a missa en valencià. Com cada any, la comissió desfila des de la plaça Sèneca en cercaviles fins a la parròquia dels Caputxins per a celebrar la tradicional missa de Sant Joan. Els propis membres de la comissió, vestits amb els vestits tradicionals, són els encarregats de participar en la celebració i s'encarreguen de les lectures i les ofrenes.

— A —
Tota la comissió que va acudir a la missa en valencià acompanyats per Don Joaquín, retor dels Caputxins, en acabar la missa.

— B i C —
Cercaviles pel barri.

Fotografies
Israel Galvañ

DINAR OFICIAL DE SANT JOAN

Una altra de les moltes tradicions de la Foguera és el tradicional dinar de Sant Joan, en el qual es donen les gràcies especialment als artistes per les fogueres que han realitzat. A més, les Bellees i els presidents, van tancar l'acte dirigint algunes paraules emotives. En acabar el dinar oficial, la directiva junt a les Bellees 2026, Jessica i Iris, el president infantil 2026, Alejandro Lloret, i els artistes 2026, amb la retorn d'Óscar Villada a la foguera infantil, van acudir a la plaça per a realitzar la foto de confirmació per al següent any.

— D → F —
Moments protocol·laris del dinar de Sant Joan.

— G → I —
Presidents de la foguera, representants 2026 i artistes 2026.

Fotografies
Israel Galvañ

LLIURAMENT DE NINOTS

Les Bellees, Dames i el president infantil es van emportar a casa un xicotet record de les Fogueres 2025. Marcos, Carmen, Valeria i Daniela un detall de la seua foguera infantil Oh, Nubis! i Verónica, Irene, Inés, Anna i Aitana unes cistelles per a recordar “Atracció Fatal”.

— A
Verónica, Bellea de la foguera, junt a les seues Dames d'Honor amb els ninots que es van guardar de record.

— B i C
Marcos i Carmen, junt a les Dames infantils, amb els ninots rebuts.

Fotografies
Israel Galvañ

NIT DE LA CREMÀ

En les Fogueres tot es crea per a cremar el dia 24 a la nit i així va arribar el moment en el qual havia que dir adéu als projectes 2025. Vero, Carmen i Marcos van ser els encarregats d'encendre la metxa que donava inici a la nit màgica de la cremà. La plaça es va omplir de flames que posaven fi a uns dies inoblidables. Finalment l'aigua dels bombers, amb la tradicional banyà, va banyar a xiquets, xiquetes i majors que gaudeixen d'aquest moment de diversió mentre que la foguera es consumeix en cendres per a deixar lloc als projectes del següent any.

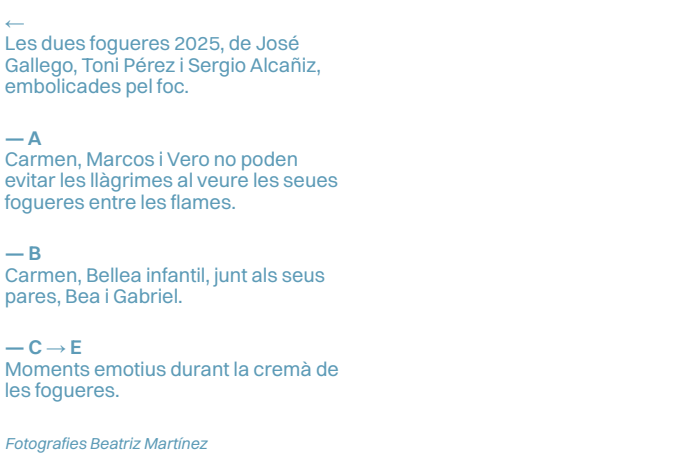

— D i E
Representants 2025 davant de les fogueres, moments abans de la cremà, acomiadant uns dies únics.

— F
Els representant de la comissió, en el moment exacte d'encendre la metxa que dona inici a la nit de la cremà.

Fotografies
Israel Galvañ

← Les dues fogueres 2025, de José Gallego, Toni Pérez i Sergio Alcañiz, embolicades pel foc.

— A
Carmen, Marcos i Vero no poden evitar les llàgrimes al veure les seues fogueres entre les flames.

— B
Carmen, Bellea infantil, junt als seus pares, Bea i Gabriel.

— C → E
Moments emotius durant la cremà de les fogueres.

Fotografies Beatriz Martínez

— A
Totes les Dames observant com es cremen
les fogueres.

— B → D
L'alegria de Marcos, Vero i Carmen en
convertir-se per moments en bombers de la
seua pròpia cremà.

— E
Marcos i la seua mare Bea gaudint de la cremà.

→
Amand, Vero, Carmen i Marcos en els instants
finals de la cremà.

Fotografies Israel Galvañ

LA PRIMERA TRACA

És tradició en Sèneca-Autobusos al acabar la cremà de les fogueres, els i les representants del següent exercici encenen una traca per a donar la benvinguda a les pròximes Fogueres. En aquesta ocasió Jéssica i Iris com Bellees 2026 van encendre les primeres metxes junt a Alejandro, president infantil, que també va poder encendre la seua metxa. Un moment d'alegria que s'ha convertit en un moment molt especial en la nostra comissió.

— A
Alejandro Lloret, president infantil 2026, junt a la seua família.

— B → D
Instants en els quals Alejandro, Jéssica i Iris van encendre la seua traca.

— E
Iris, Bellea infantil 2026, al costat de la seua mare.

→
Les Bellees 2026, Jessica i Iris, després d'encendre les traques.

Fotografies srael Galvañ

A

B

C

— A
Presidents i Bellees 2026.

— B
Les Dames d'Honor 2026, Anna i Inés, acompanyant a Jessica en una nit molt especial.

— C
Jessica i Iris, junt a Germán i Irene, avis de Jessica.

→
Totes les representants 2026 junt al president infantil en la seua primera fotografia junts com a càrrecs del següent any.

Fotografies Israel Galvañ

LA CAVALCADA DEL COSO MULTICOLOR

Per a acabar l'exercici tots els càrrecs de la foguera van participar en la tradicional “Cavalcada del coso multicolor”. Des de l'alt d'una carrossa inundaven els carrers amb confetis de colors. Vero, Carmen, les seues Dames i Marcos junt a components la comissió que es van acostar per acompanyar-los, van gaudir d'una vesprada de moments de riures, llançaments de confetis inesperats, diversió i alegria per a acomiadar així Les Fogueres 2025.

— A i B
Totes les representants de la foguera junt al president infantil en la carrossa abans de donar inici a la desfilada.

Fotografies
Beatriz Martínez

— C → G
Gaudint del llançament de confetis de colors.

Fotografies
Beatriz Martínez

PROCLAMACIÓ DE LES BELLEES

Jessica i Iris van ser proclamades com a Bellees 2026 en l'edifici de l'Estació durant un acte en el qual s'enaltia la cultura i la tradició. L'acte "En la Mar", comptava amb música, balls i escenes tradicionals en les quals els propis xiquets, xiquetes, joves i majors de la Foguera van aportar el seu treball creant diferents estampes que quedaran per sempre en el record de Jessica i Iris. A més, van ser proclamades Valeria i Valentina com a Dames d'Honor infantils i Anna i Inés com Dames d'Honor. El mantenidor de l'acte va ser Adrián Mazón foguerer de Sèneca i periodista que va realitzar un discurs que va captivar a tots els assistents.

— A → J
Diferents moments
de l'acte de
Proclamació de les
Bellees i Dames
d'Honor 2026.

Fotografies Tony Díez

XIV EDICIÓ DE DON JUAN TENORIO

Per catorzena ocasió ens vam reunir per a realitzar la lectura de don Juan Tenorio, un acte que cada vegada pren més protagonisme en la Foguera. El claustre de Sant Nicolú va acollir l'acte en el qual convidats i components de la comissió van realitzar la tradicional lectura. El Cor Sèneca, per tercer any consecutiu, va ser l'encarregat de posar música a l'acte amb un repertori que va enamorar a tots els que ens van acompanyar en la nit de Tot Sants.

- A
Lourdes Martínez presentant l'acte.
- B
Jessica i Adrián en acabar la seua intervenció.
- C
El públic molt atent a la lectura de les escenes de Don Juan Tenorio.
- D
Belleas i Dames de la foguera junt a Adriana Vico, Bellea del Foc d'Alacant 2025.
- E
Convidats, foguerers i foguereres de Sèneca-Autobusos, que van participar en l'acte, junt a la nostra Bellea Jessica, Marina Martínez directora del Cor Sèneca i la Bellea del Foc d'Alacant.
- F
El cor Sèneca junt a la seua directora i les Bellees.

Fotografies Israel Galvañ

A

CERTAMEN DE NADALES

La comissió va guanyar el primer premi de nades de les Fogueres de Sant Joan, que es va realitzar a l'auditori de la "Ciutat de la llum". Seixanta components de la comissió van realitzar una actuació impecable, amb una execució de gran nivell, una posada en escena elegant i en valencià. Marina Rubio, directora del cor, ens va sorprendre una altra vegada amb una composició pròpia que unia tradició i Nadal.

B

C

— A → C
Alguns moments de l'actuació a l'auditori de la Ciutat de la llum.

Fotografies Tony Díez

CONCERT DE NADAL

La parròquia dels Caputxins i el seu rector Don Joaquín, van obrir una vegada més les portes per a acollir el tradicional concert de Nadal de la Foguera. Com ja és habitual els bancs de la parròquia es van omplir per a escoltar el Cor Sèneca, en el XIX Concert de Nadal, que ens va deleitar amb una gran actuació. Els assistents van poder gaudir amb les nades i cançons de Nadal preparades per a l'ocasió per Marina Rubio, directora i coordinadora de tots els esdeveniments musicals programats des de la foguera.

D

E

F

— D i E
Instants del concert en els quals el cor interpreta alguna de les nades.

— F
El Cor Sèneca al complet junt a la seua directora Marina Rubio.

— G
Les Bellees de la Foguera, Jessica i Iris; les Dames infantils, Valeria i Valentina; Alejandro, president infantil, i Lola, presidenta de la Foguera de l'àrea de Bellees i Tesoreria; acompanyats de David Gerona, delegat de cultura de la Federació i Marià, Dama del Foc d'Alacant junt al cor.

Fotografies Paula Tomàs

G

SOPAR DE NADAL

Un nombrós grup de components de la Foguera van compartir el tradicional sopar de Nadal a l'Hotel AC. En acabar de sopar es va realitzar l'acte protocol·lari de presentació dels esbossos 2026, un moment molt esperat ja que tots els foguerers i fogueres, adults i infantils, estan desitjant conèixer quines seran les futures fogueres que es plantaran al juny en la Plaça Sèneca. José Gallego, Toni Pérez i Óscar Villada ens van deixar sense paraules amb les seues magnífiques propostes. També es va presentar la portalà de la Barraca amb disseny de David Hernández, president d'imatge de la Foguera. L'acte va acabar amb el brindis realitzat per Jessica.

— A i B
Els artistes de les fogueres presentant els esbossos 2026.

— C → F
Bellees, Dames i presidents al costat dels projectes presentats.

Fotografies
Israel Galvañ

— G
Jessica, Iris, Marcos i els presidents de la foguera, acompanyats dels artistes 2026, Óscar Villada, Toni Pérez i José Gallego.

— H
Óscar Villada junt als representants infantils.

— I
Rafa i David, encarregats de la portalà 2026, amb l'esbós de la Barraca i no Voliem.

— J
Els foguerers de Sèneca gaudint d'una nit de festa.

Fotografies Israel Galvañ

A

FOGUERES EN NADAL

La Federació de Fogueres organitza anualment un sopar de gala i un sopar de gala infantil per a totes les comissions de Fogueres i Barraques, a les quals la nostra comissió acudeix per a gaudir d'una nit de convivència amb altres associacions. Prèviament, les Belles, el president infantil, les Dames i les persones que els acompanyen acudeixen al racó per a fer-se una fotografia al costat dels pesebres de Nadal realitzats per components de la comissió i la comissió infantil.

B

C

D

E

F

G

H

— A
Components de la comissió acompanyant als representants infantils.

— B → H
Els xiquets i les xiquetes assistents a Fogueres en Nadal infantil.

Fotografies
Paula Tomàs

A

E

F

G

B

C

D

H

— A
Components de la
comissió que van
acudir al racó.

— B → H
Assistents al sopar
de Fogueres en
Nadal.

Fotografies
Paula Tomàs

SEGON CONCERT CORAL

El passat 27 de febrer va tenir lloc la segona trobada coral organitzada per la Foguera. Un gran èxit que es va celebrar en la Fundació Mediterrani, un acte solidari amb “Natzaret, Fundació del Pare Fontova”. El grup Camtares, El Cor Immaculada Jesuïtes i el Cor Sèneca ens van oferir un repertori molt variat, que va despertar grans aplaudiments del públic, acabant amb “Les Fogueres de Sant Joan”.

F

A

C

E

- A Verónica, presentant l'acte.
- B Marina Rubio, directora del cor Sèneca i encarregada d'organitzar la trobada coral, dirigint unes paraules.
- C i D El cor Sèneca interpretant el seu repertori.
- E i F Lliurament d'un record als directors dels cors convidats.

Fotografies David Hernández

G

H

I

- G Tots els cors es van reunir en l'escenari per a interpretar “Les Fogueres de Sant Joan”
- H Bellees, Dames i president infantil de la Foguera junt als cors que van participar en l'acte.
- I El cor Sèneca amb la seua directora Marina Rubio al piano.
- J Jessica i Iris, Bellees de la foguera, junt a les seues Dames i Alejandro, president infantil, en acabar l'acte.

Fotografies David Hernández

J

CANDIDATES A BELLEA DEL FOC D'ALACANT

Les gales de les candidates es van celebrar el mes d'abril en un nou emplaçament. La Rambla de Méndez Núñez va acollir la passarel·la per on van desfilar totes les candidates. Prèviament Carmen i Vero, cadascuna en una vesprada diferent, van acudir a la plaça Sèneca on els esperava tota la comissió. Ambdues ens van sorprendre amb els seus vestits triats per a l'ocasió.

A

B

C

D

E

— A i B
Carmen i Marcos a la
passarel·la. *Fotografies
Tony Díez*

— C
Els foguerers
acompanyant a
Carmen. *Fotografia
arxiu Sèneca*

— D i E
Joves i xiquets.
Fotografia arxiu Sèneca

— F i G
Vero i eloy a la
passarel·la. *Fotografies
Tony Díez*

— H
Els foguerers
acompanyant a Vero.
Fotografia arxiu Sèneca

F

G

H

ELECCIÓ DE LA BELLEA DEL FOC D'ALACANT

La plaça de bous va reunir, en dues nits diferents, a totes les comissions de Fogueres per a triar a les seues màximes representants 2026. Verónica i Carmen de segur que van viure un moment màgic que no oblidaran, La comissió va acudir per aplaudir-les.

— A i B
Carmen gaudint de l'elecció. Fotografies Tony Díez

— C i D
Carmen i Vero desfilant amb el vestit de nit durant l'elecció de la Bellea del Foc d'Alacant. Fotografies Tony Díez

— E i F
Carmen i Vero desfilant co el vestit d'alacantina durant l'elecció de la Bellea del Foc. Fotografies Tony Díez

— G
Vero gaudint de l'elecció. Fotografia Tony Díez

FOGUERES 2026

Cremà Sèneca-Autobusos,
Fogueres 2025.
Arxiu Israel Galvañ.

283

COMISSIÓ

Presidència Josep Amand Tomás José Luis Huélamo Lola Alcaraz David Hernández Beatriz Martínez	Antonio Arques Antonio Botella Antonio Gómez Antonio Miralles Aroa Arques Asunción Gómez Beatriz González Beatriz Vidal Camilo Andrés Barrera Carlos Aristy Carlos Pérez Carmen Ballester Carmen Torrijo Carmina Alberola Cecilia Sirvent Charo Rodríguez-Bobada Claudia López de Atalaya Claudia Mª Soler Claudio López de Atalaya Cristina Payá David Gerona David Sotelo Denise Mut Diandra Marqués Elena Valls Elia Sessé Elvira Gómez Elvira Pomares Emilio Pulido Encarnación Molina Enrique Mut Enrique Pina Esteban Jesús Eugenia Tonda Eva Sampere Felipe Molina Fernando Abad Fernando Gil Guerrero Fidel Gómez Finuca Cardell Fran Navazo Francisca Suárez Francisco Javier Lario Francisco S. Berenguer Gabriel Echávarri Gemma Ramón Germán Iborra Germán Marqués Guillermo Berenguer Henoc Pérez Ignacio Lloret Inés Iborra
Secretaria Amparo Tresáncoras	
Directiva Adrián Mazón Ana Rocamora Carmina Arribas Carolina Sevilla Eloy Devesa Fuensanta Cerezo Fuensanta Medina Juan Luis Sánchez Juan Miguel Arribas Lourdes Martínez Mar López de Atalaya María Navarro Miguel Ángel Compañy Pablo Pascual Patricia Berenguer Patricia Medina Paula Tomás Pedro Martínez Rafael Amat Rafael Baeza Rosana González Verónica Mataix Víctor García	
Foguerers i foguereres Ainara Coba Aitana Arques Aitana Bellido Aitana Tresáncoras Alejandra Rubio Alicia Sirvent Amanda Ramírez Amparo Pascual Ana Belén Martínez Ana Belén Rodríguez Andrea Mayans Andrés Colomina Andrés Sevilla Andrés Uroz Ángel Vázquez Anna Pascual	

Inmaculada Briones Irene Botella Irene Compañy Irene de Guezala Irene Diana Guijarro Irene Pérez Irene Sampere Isabel Cerezo Isabel Domenech Isabel Morató Isabel Niñerola Isabel Pérez Isabel Quinto Israel Galvañ Itziar Mataix Iván Botella Izán Arques Jaime Javier Crespo Javier Carrasco Jéssica García Jorge Huélamo José Antonio Compañy José Carrasco José Domingo Niñerola José Gómez José Luis Gilabert José Manuel González José Manuel Sampere José Niñerola Juan Carlos Gómez Juan Enrique Fabri Juan Francisco Navarro Juan Manuel Vázquez Juana Asensio Laura Cuenca Leyre Borell Lirios Huélamo Lirios Llorens Lorena Rodríguez Lorena Romans Loreto Bonmatí Lourdes Carretón Lucas Gómez Lucía Devesa Luis Claver Luis Miguel Valls Luis Mira Luna Vázquez Manuela Hernández Manuela Pastor Mª Asunción Marcilla Mª Aurora Alonso
--

Mª Dolores Faz Mª Elisa Jordá Mª Enriqueta Calpena Mª Esther Navas Mª Isabel Bermejo Mª José del Valle Mª Jesús Ramos Mª Jesús Rubio Mª Pilar Guiu Marcos Carrasco Mari Carmen González Mari Carmen Jordá Mari Luz Chamorro María Manero María Teixeira María Torrijo Maribel Hurtado Maribel Martínez Marina García Marina Martínez Mateo Rincón Mati Mira Mayalen Pérez	Miguel Ángel Ballesta Miguel Ángel López Miguel Ángel Pérez Miguel Bermejo Miguel Valls Mikel Echávarri Mónica A. Rodríguez Mónica Gómez Natalia González Neus Rico Nicolás Cuenca Nuria Fabri Nuria Martínez Óscar Arques Pablo Fabri Pablo Martínez Paola Navarro Pau Colomina Pau García Pedro Bellido Pedro Jesús Muñoz Pilar Mayor Ramiro García	Ramón Estébanez Rebeca Mendiluces Roberto Gutiérrez Roger Costa Rosa Faja Rosa Lloret Rosario García Rosario Orozco Salvador Gómez Sandra Sampere Sergio Tortosa Sofía Gómez Sofía López Sol Martínez Teresa Compañy Teresa Mª Martínez Tomás Bordera Valentina Mindrescu Verónica Tresáncoras Vicente Devesa Violeta Trives
---	---	--

COMISSIÓ INFANTIL

President Alejandro Lloret	Daniel Compañy Diandra Fenoll Eidán Pérez Elvira Aristy Eva López Héctor Grafulla Iker Gómez Iris Arandía Leo Uroz Lía Amengual Manuel Martínez Marcos Gómez Marta García Martina Amorós	Martina Lloret Matilde Berenguer Nicolás Hernández Nicolás Sánchez Nicolás Vázquez Paola Valls Paula Durá Paula García Sofía Pérez Teresa Fabri Valentina Gómez Valeria Amengual Víctor López
Foguerers i foguereres Adriana Berenguer Aitana Pérez Álvaro Navazo Berta Costa Candela Pérez Carlos Aristy Carlos Pérez Carmen Echávarri Claudia Sanchís Dafne Fenoll		

FOGUERERS
D'HONOR

José Gallego Toni Pérez Óscar Villada Miguel Ángel Mas Daniel Luis Mas
--

ALEJANDRO LLORET ROCAMORA

President Infantil

TONY DIEZ
fotografía

JESSICA GARCÍA MARQUÉS

TONY DIEZ
fotografía

Bellea

IRIS ARANDIA TORRIJO

TONY DIEZ
fotografía

Bellea Infantil

ANNA
PASCUAL
SESSÉ

INÉS
IBORRA
MIRA

Dames d'Honor

TONY DIEZ
fotografía

VALERIA
AMENGUAL
MAYANS

VALENTINA
GÓMEZ
MINDRESCU

Dames d'Honor Infantis

TONY DIEZ
fotografía

COS DE CULT

José Gallego i Toni Pérez

Un ciutadà qualsevol, a quatre potes, s'esforça en un exercici constant, obsessiu, perseguint un físic ideal que mai arriba.

Sobre ell, una bola del món coronada per hòmens i dones esculpits, perfectes, que alcen pesos com Déus contemporanis.

Al voltant, una multitud rendix culte: Adonis i Venus ocupen l'altar. No hi ha fe, hi ha espill. No hi ha ànima, hi ha superfície.

El culte a la imatge s'imposa. Importa més parèixer que ser. Bellesa sense contingut. Estètica buida. Tot es mesura, tot s'observa, tot es jutja.

I, no obstant això, de tot el cos, la devoció es concentra en un únic punt.

La part més venerada.

La més observada.

La més desitjada.

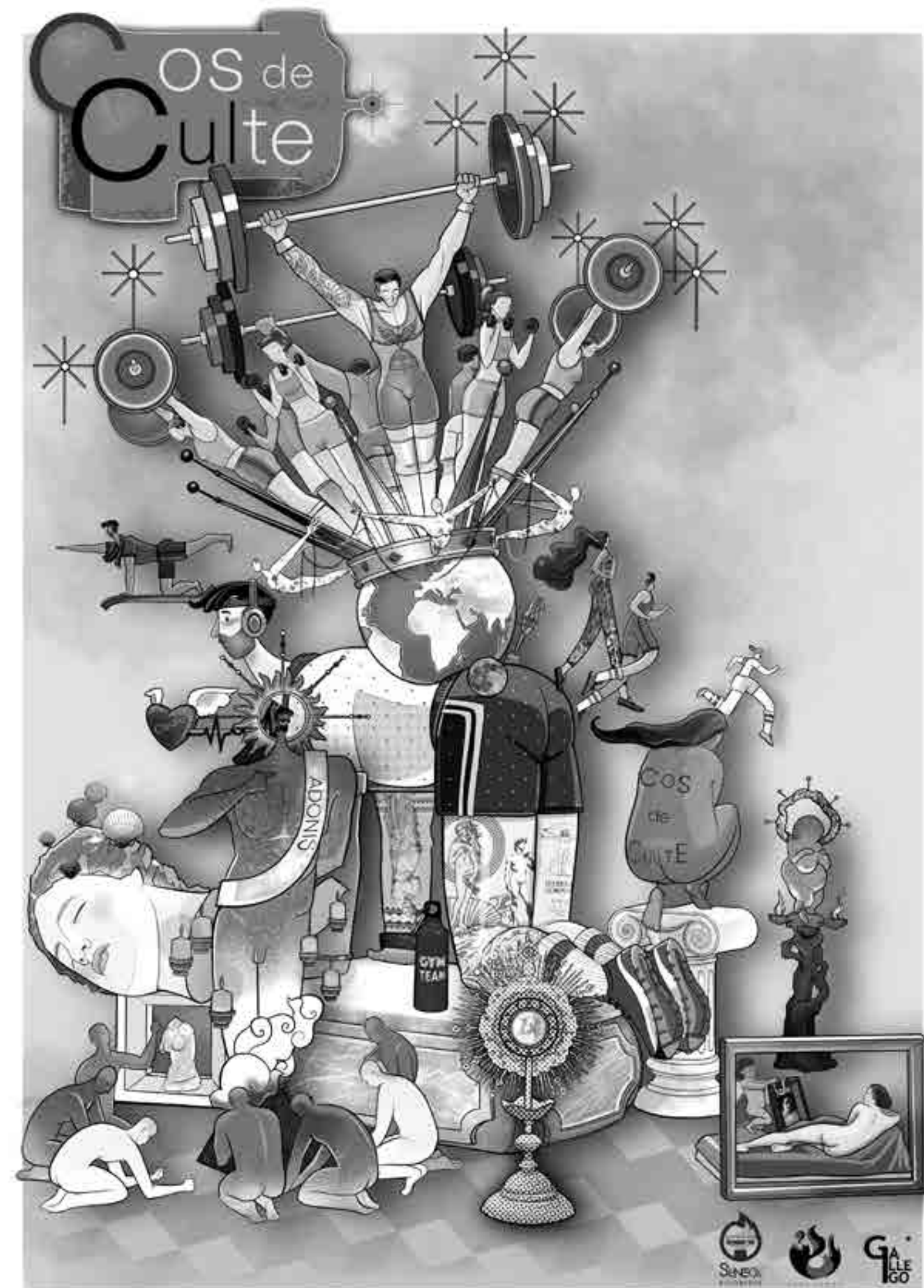
El cul.

I en este món de postura i filtre, on tot és façana i poc és vertader, el cul governa amb mà de ferro el que la ment ja no sap fer.

Redó, perfecte, sempre en tensió, protagonista de mirades i fama, mentres el cap baixa el teló i el pensament se'n va de drama.

Que si més alt, que si més dur, que si més ferm, que si més ple... tant de treball per a lluir-lo i al remat, per a què?

Si el cul és rei en esta festa, i el món li riu totes les gràcies, ja no és qüestió d'estètica: ens governa per darrere i en silenci.

SÈNECA STREET BAND

Òscar Villada

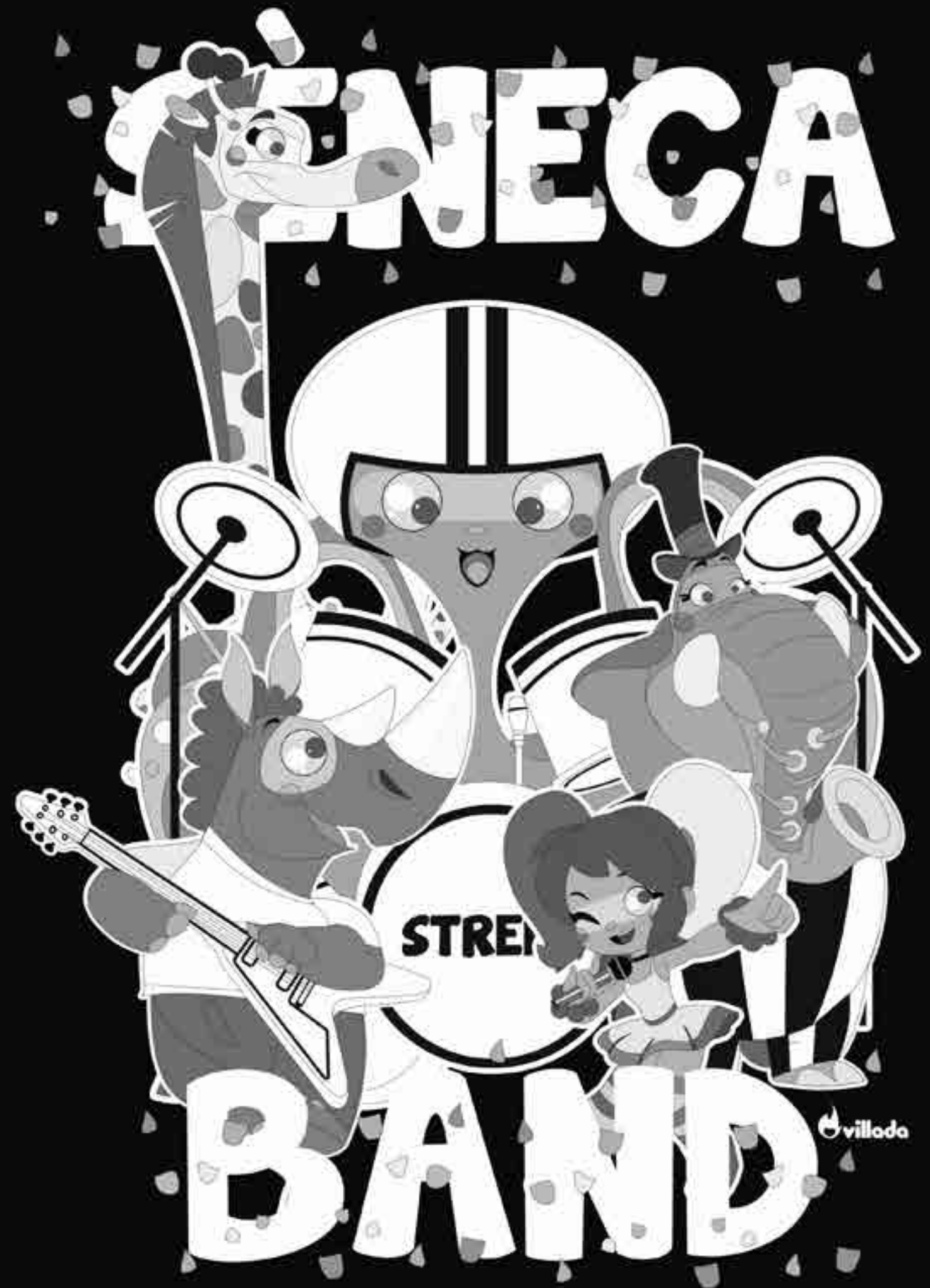
No hi ha res més divertit que menejar el cos ballant en qualsevol revetlla de Fogueres o de festes populars.

La Sèneca Street Band, amb el seu repertori musical, està preparada perquè tots, jòvens, xiquets i majors al ritme de la música, menegen el cos.

Estos quatre animals i amb la veu de la seua solista, ens faran ballar cançons populars i cançons més actuals.

I fomentant l'ús de la nostra llengua, no faltaran les cançons de grups que canten en valencià.

Així que vine a la plaça a divertir-te ballant, amb la bona música de la Sèneca Street Band.

PROGRAMA DE FESTES

5 DE JUNY

- 18:30 Música per a una Festa i homenatge als foguerers que han faltat.
- 19:30 Desfilada del Pregó des de la plaça d'Espanya.
- 21:00 Pregó de Festes en la plaça de l'Ajuntament.

6 DE JUNY

- 20:30 Concentració en la plaça de Sèneca per a participar en la Cavalcada del Ninot.

13 DE JUNY

- 20:00 Mostra de bandes de música amb la 'Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost' i la Societat Musical l'Harmonia d'Alacant.
- 21:00 Eixida des de la plaça de Sèneca per a participar en l'Entrada de Bandes.

14 DE JUNY

- 19:00 Clausura de l'Exposició del ninot.

17 DE JUNY

- 11:00 Comença la plantà de la foguera 'Cos de culte'. Artistes José Gallego i Toni Pérez. Categoria especial.

18 DE JUNY

- 09:00 Continua la plantà de la foguera.

19 DE JUNY

- 09:00 Continua la plantà de la foguera.
- 14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó de festes.
- 16:00 Comença la plantà de la foguera infantil 'Sèneca Street Band' de l'artista Óscar Villada. Categoria primera.
- 22:00 Sopar de la plantà i homenatge als patrocinadors i col·laboradors oficials en el racó de festes de la Foguera.

20 DE JUNY

- 08:00 Continua la plantà de la foguera.
- 10:00 Esperarem al jurat de la foguera infantil. La Bellea i el President infantil, Iris i Alejandro, seran els encarregats d'explicar el projecte del nostre artista.
- 14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó de festes.
- 17:00 Esperarem el resultat del lliurament del premi per a la foguera infantil.
- 22:30 Inauguració del racó de festes i del Racó Jove Busos. Coca amb tonyina i bacores. Fotografia oficial de la comissió. Revetla fins a la matinada.

FOGUERES 2026

21 DE JUNY

- 11:30 Esmorzar amb el Centre San Rafael.
- 12:00 Esperarem al jurat de la foguera. Jessica, la nostra Bellea, serà l'encarregada d'explicar el projecte de José Gallego i Toni Pérez.
- 12:00 Inauguració del punt SÈNECA-EL ÀGUILA amb la col·laboració del 'Restaurante Río'. Ens acompanyarà l'Associació Musical THEPOWERBAND. Us esperem.
- 14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó de festes.
- 17:00 Esperarem el resultat del lliurament del premi per a la foguera.
- 18:30 Festa de l'aigua.
- 22:00 Sopar i revetla al racó de festes.

22 DE JUNY

- 12:00 Cercavila pel districte.
- 12:30 Lliurament de Premis a la Rambla.
- 13:30 Reunió en el punt SÈNECA-EL ÀGUILA per a degustar cervesa amb la companyia dels nostres veïns i veïnes. Us esperem.
- 14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó Sèneca.
- 19:30 Mostra de bandes de música amb la 'Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost' i la Societat Musical l'Harmonia d'Alacant.
- 20:00 Concentració per a participar en l'Ofrena de Flors.
- 22:00 Sopar i revetla al racó de festes.

23 DE JUNY

- 08:00 Despertà.
- 10:00 Recorregut en autobús per les Fogueres de Categoria Especial. Ens acompanyarà l'Associació Musical THEPOWERBAND.
- 13:30 Reunió en el punt SÈNECA-EL ÀGUILA per a degustar cervesa amb la companyia dels nostres veïns i veïnes. Us esperem.
- 14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó Sèneca.
- 20:00 Festa infantil.
- 22:00 Sopar i revetla al racó de festes.

24 DE JUNY

- 08:00 Despertà.
- 12:00 Cercavila i missa en valencià en la parròquia dels Caputxins.
- 14:30 Dinar de Sant Joan.
- 21:00 Cercavila d'acomiadament.
- 24:00 Palmera des del Benacantil.
- A continuació, cremà de les fogueres 2026.
- A continuació, 'Primera traca de la presidenta infantil, la Bellea infantil i la Bellea 2027.

28 DE JUNY

- 20:00 Cavalcada del Coso Multicolor.

30 DE JUNY

- 20:00 Reunió de tancament de l'exercici 2026 i apertura del 2027 al racó de la Foguera.

GUIA COMERCIAL

Detall Foguera Oficial
Ajuntament, 1994.
Arxiu Paco Juan.

303

↑
1993, cremà Polígon
de Sant Blai.
Arxiu Paco Juan.

A todos aquellos que
sentís el fuego en el corazón

Felices Fogueres de Sant Joan

AUTOMÓVILES CHURRUCA
C/ Pintor Aparicio, 18. 03003 Alicante
Teléfono - Whatsapp - 965 927 116
info@automovileschurruca.com

←
1995 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

RIO
ALICANTE MOMENTS

Desayunos - Almuerzos - Comidas

Menús - Comida para llevar

C/ Portugal 24 (03003). 966 083 734

←
1996 Carolines Altes.
Arxii Paco Juan.

Grupos reducidos por patologías o entrenamiento individual

Evaluación, seguimiento y atención personalizada

Pruébalo 1 Semana Gratis

Mejora tu salud y calidad de vida *haciendo ejercicio*

Realiza **ejercicio físico** adaptado a tus necesidades **en función de tu patología.**

- DIABETES
- LESIONES DE COLUMNA
- HIPERTENSIÓN
- POSTINFARTADOS
- COLESTEROL ELEVADO
- ANTI-TABACO
- ARTRITIS
- ADULTOS MAYORES
- SALUD ARTICULAR
- SOBREPESO Y OBESIDAD
- ADULTOS SANOS
- PARKINSON
- FIBROMIALGIA
- CLAUDICACIÓN INTERMITENTE

C/ Maestro Latorre 32. 03005 Alicante. 966 273 103

C/ Alemania 3, bajo. 03003 Alicante. 865 512 290

info@ganasalud.es

www.ganasalud.es

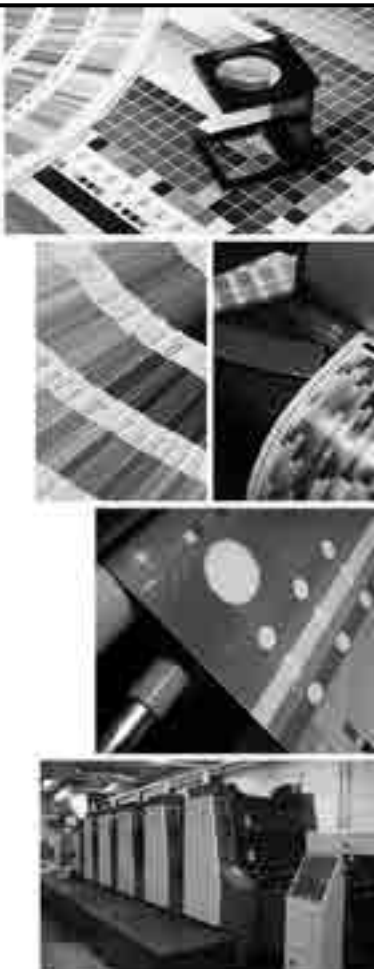
"Damos forma a tus ideas"

Ponemos a su disposición nuestras instalaciones y la maquinaria de última tecnología, para llevar a cabo de una forma segura y eficaz la realización de sus trabajos, con expertos profesionales que le facilitarán y asesorarán en la óptima realización de los mismos.

- Tecnología de última generación.
- Control de Calidad.
- Preimpresión.
- Offset Color.
- Offset Blanco y Negro.
- Impresión Digital Pequeño y Gran Formato.
- Diseño y maquetación.

Libros
Catálogos
Revistas
Flyers
Calendarios
Pósters
Desplegables
Tarjetas
Tarjetones
Cartelería
Roll-ups

"Especialistas en libros y revistas de fiestas"

←
1998 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

Audio Logos

CENTRO AUDITIVO

Descuento 80% en el 2º Audífono

Prueba gratuita
hasta 30 días
sin compromiso de compra

Nuestros audiólogos **Ramón E. Pérez** y **Raúl Lacalle** suman más de **36 años** en el sector con amplia **experiencia** en audífonos discretos de última generación.

¡Os deseamos Felices Hogueras 2026!

Tecnología Avanzada
con todos los
Servicios y Garantías

 Pida su cita al teléfono
665 526 247

*Promoción válida hasta 31/12/2026. No acumulable con otros otros descuentos y promociones.

C./ Reyes Católicos 20, Local 6 03003 Alicante
Teléfonos: 965 033 779 - 665 526 247

www.audio-logos.es
info@audio-logos.es

¡FELICES FOGUERES DE ALICANTE 2026!

En la Inmobiliaria Martínez estamos de enhorabuena, gracias a tu confianza, celebramos 5 años en el barrio ayudando a cumplir sueños vendiendo propiedades.

En Inmobiliaria Martínez celebramos contigo estas fiestas tan especiales y deseamos que estas Hogueras traigan prosperidad a vuestros hogares y claridad a vuestras decisiones.

C/ General M. 15005 Alicante

965 96 09 29

martineza@martineza.es

www.martineza.es

CM

CHERIE MAISON

Distribuidor Oficial de les Fragàncies de llar, Boles d'olor

MOBLES • REGALS • DECORACIÓ

BONES FOGUERES DE SANT JOAN

General O'Donell, 7 - Alacant - Telèfon 628381004

EL REFUGIO

Plaza Séneca

965 96 09 29

←
2000 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

→
1999 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

BONES FOGUERES DE SANT JOAN

Alzira (València)
@Toni Pérez Artista

←
1998 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

José Gallego artista de la foguera us desitja bones Fogueres

Beniarjó - Gandia (València)
@josegallegop

→
1993 Polígon de Sant
Blai. Arxiu Paco Juan.

**Óscar Villada Artista
de la foguera infantil
Sèneca-Autobusos us
desitja bones Fogueres**

@ovillada73

←
1986 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

L'HARMONIA
SOCIETAT MUSICAL • ALACANT

**Participants en la 'Mostra de
bandes de música' i en el
concert 'Dones de la Festa'**

**Carrer Roselló, 15 · Alacant
Telèfon 966304338**

→
1989 Carolines Altes.
Arxiu Paco Juan.

HELADERÍA · CAFETERÍA
Pintor Lorenzo Casanova, 5
ALICANTE
TELF. 965 12 24 24

PLAZA SÈNECA
C/Pintor Lorenzo Casanova Nº 36
Telf 965 929 007
ALICANTE 03003

TRISMAR 15 CB
C/ Reyes Católicos, 24
03003 Alicante
Tel.: 965 928 037
Tel.: 627 724 475
merceriatristan@gmail.com

CORSETERÍA
MERCERÍA
LENCERÍA

DESDE 1984
INTENTANDO
SERVIRLE LO MEJOR
QUE SABEMOS

ALICANTE **Alemania, 26**
Tel. 965925650

PAPELERÍA SOFICAR, COOP. V.

Ens traslladem per a
un millor servei
al districte Sèneca

Tels. 966 377 075 · 966 351 123
Fax 966 351 013
e.mail: pedidos@carlinalicante.com

Iván Martínez López

GABINETE JURÍDICO
ABOGADOS

Tel: 965 125 305
Fax: 965 121 536
imartinez-lopez@icali.es

C/. Pintor Lorenzo Casanova, 36 - 1º C
03003 ALICANTE

ARTE
cuadro
ENMARCAIONES

C/Pintor Lorenzo Casanova, nº12 · 03003 Alicante
965124594 · diazberen@yahoo.es
www.artecuadroalicante.com

GONZÁLEZ
Belleza Saludable

C/ Pintor Lorenzo Casanova 13
03003 ALICANTE
Teléfono 965 126 467
peluqueriagonzalez89@gmail.com

Tus Arreglos
Express

C/ PINTOR LORENZO CASANOVA, 5 · 03003
ALICANTE
TELF.: 966 266 350

ARREGLOS Y TRANSFORMACIONES EN:
ROPA SEÑORA, CABALLERO Y NIÑO
REPARACIÓN CALZADO
DUPLICADO DE LLAVES

→
1985 Hernán Cortés al
taller. Arxiu Paco Juan.

Olcina^{dental}
#sonrieconolcina

Cuatro generaciones cuidando tu salud dental

Plaza Ruperto Chapí, 1- 5º Drcha. Alicante | Tlf. 966 14 91 83 | www.olcinadental.com

 Farmacia Ana Giner
Cuidado integral de la salud

Calle Italia 39, Alicante.

965 92 57 38
661 38 27 89
@facebook.com/farmacianaaginer
anamontoyo@redfarma.org
farmaciaanaginerfmas.com

RESERVAT

ETHICA
Amel Origin

CENTRO DE PELUQUERÍA Y BELLEZA

865 55 16 26 641 36 22 95
C/ Alemania 21 Bajo. Alicante

  [ethicapeluqueros](https://www.facebook.com/ethicapeluqueros)

ortopedia mundoabuelo
LA TIENDA DE LAS GRANDES PERSONAS

Javier Serrano Poveda
DIRECTOR COMERCIAL
alicantea@mundoabuelo.com

www.mundoabuelo.com Móvil: 601245111
C/ Alemania, 5 03003 ALICANTE Telf.: 965 13 41 81

 LA COCINA DEL BUEN COMER
DESDE 1993

¿Has probado nuestro codillo? ¡Llévatelo!

Alemania, 17
Tfno. 965228098

 Melimar
MODA

ITALIA, 11 TEL. 96 592 59 43 ALICANTE

CABAÑERO
VENTANAS

Plan Renove Ventanas

Te descontamos **50€ /m²**

Obtén tu presupuesto:

Consulta condiciones en tienda

Tienda Alicante
Calle Alemania, 14
Tel. 960 203 810
tiendaalicante@cabanyero.com

Estás en casa | cabanyero.es

 De Caramelo
confitería
pastelería

LES DESEA UNAS FELICES FIESTAS
C/ Reyes Católicos, 25 - Tel. 965 92 65 94

Pescados J. Moñinos
965925762

Mercado Canalejas
Entrada por
C/Arzobispo Loaces, 12
y C/Portugal, 16
03003

Frutas Campello

Servicio de Recogida en Tienda y Reparto a Domicilio

FRUTAS.CAMPELLO 656417254 Since 1971

Más de 30 Años Ofreciendo Calidad, Sabor y Mucho Carino. Desde Solo Importa la Confianza de Nuestros Clientes.

**Veus dels foguerers i
les foguereres de
Sèneca-Autobusos
per a la Festa**

MANOLO PÉREZ
PELUQUERÍA DE CABALLEROS
DESDE 1992

PELUQUEROS DE CABALLEROS
De Lunes a Viernes de 10 a 15 h. y de 17 a 21 h.
C/ Portugal, 8 - Alicante Telf. 965 921 890

Portugal autoescuela

**CENTRO DE SENSIBILIZACIÓN
Y REEDUCACIÓN VIAL**

CENTRO AUTORIZADO

www.autoescuelaportugal.com

Calle Portugal 9, bajo · 03003 Alicante · Tlf.: 965986375 · Tlf/Fax.: 965928525 · Tlf: 689538089

TACÓN

REPARACIÓN DE CALZADO
ARREGLO DE COMPOSTURAS

Alicante: C/. Portugal, 19 - 609 639 539

CARNICERIA CATURLA
Especialidad en carnes frescas
y elaborados caseros

GALERIAS DE ALIMENTACION
CANALEJAS
C/ PORTUGAL Nº 10, P. 27 - 28
03003 ALICANTE

965 92 57 66

C/. Italia, 6
03003 Alicante

Telf 965 926 749
floristeria@orquideahaus.es

f g+ i

Oh ORQUIDEA hAUS

FLORISTERIA - DECORACION
www.orquideahaus.es

Especialistas en equipamiento de oficina,
proyectos a medida y ergonomía, con más de 40
años de experiencia.

C/ Italia, Nº4 Alicante 965 92 89 22
tienda.ofistyle@gmail.com

Restaurante Arrocería Goyo

Especialidades:
Arroces
Paellas
Caldero de Tabarca
Marisacas
Parrilladas de carne
Parrilladas de pescado

Puedes ver
nuestros menús en:
restaurantegoyo@gmail.com
www.restaurantegoyoalicante.com

Tel. 965 124 225
C/ Arzobispo Loaces, 17

DEPLATA

C/ Pintor Aparicio, 28 - Alicante

@deplatashop f deplata
Tel: 965 125 819 • Mvl: 639 814 757
www.deplatashop.com

FARMACIA ORTOPEdia

Ldo.: Sergio Rigual Bonastre
FÓRMULAS MAGISTRALES

C/. Italia, 23 dcha. • Tel. y Fax 96 592 70 09
03003 ALICANTE

US DESITJA BONES FESTES DE FOGUERES

BAR-TIENDA 24H

HELADOS UCRANIANOS

BORSCH

CALLE RAMON Y CAJAL, 6, ALICANTE • +34642360447

Antonio González tejidos

C/Pintor Aparicio, 29
03003 Alicante
Tfno. 965 120 562 alicante@antoniogonzalez.es

Maite Garcia

PELUQUERIA

Pintor Aparicio, 19 - 03003 Alicante
Cita Previa Teléfono 651177344

TUBOS DE ESCAPE + NEUMÁTICOS + FRENOS
+ MANTENIMIENTO + AMORTIGUADORES + BATERÍAS

CENTRO MIDAS ALICANTE:
C/ Reyes Católicos, 37
Tel. 96 513 13 29
www.midas.es

MIDAS
Mantenemos tu confianza

ADMINISTRACIÓN DE LOTERÍA

Nº 10

AUTOBUSES

Reyes Católicos, 34 Tel. 96 512 06 15
ALICANTE

EL REY DEL BOCATA DE CALAMAR SANDRA

C. Reyes Católicos, 20, 03003 Alicante

¡Ven a ver!

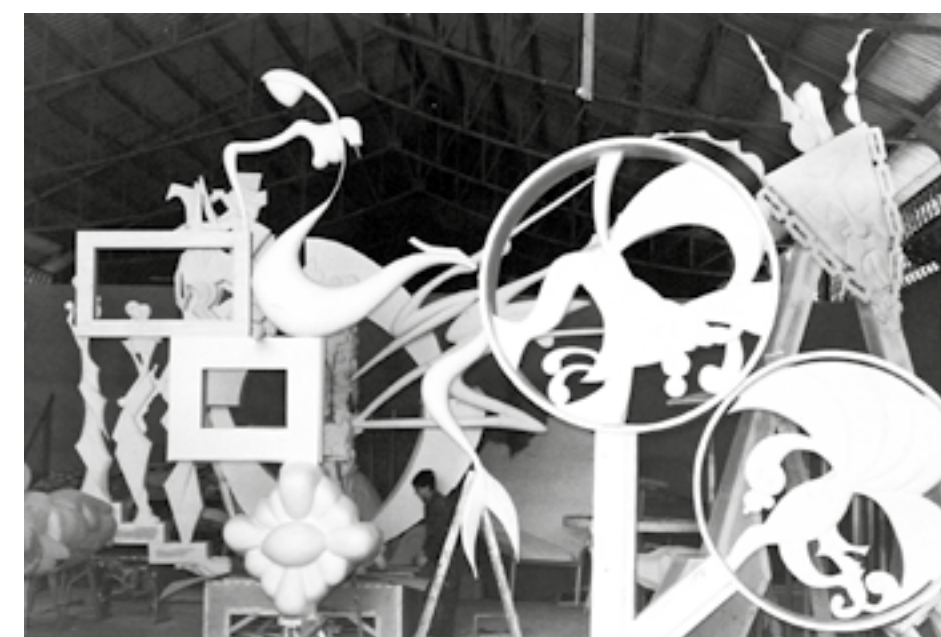
Centro Óptico Italia con la Fiesta

C/ Alemania 15, 03003 Alicante • Tel./Fax 965 122 366 • 722 434 169

Moods Bakery

Panadería

C/ Alemania, 21 - Telf: 865 596 606
Pedidos 24h. 640 645 026
Alicante

FRANCISCO NVAZO
Fisioterapia y Osteopatía

C/ La Dorada 16, Local 2 · Playa de San Juan (Alicante)
657 325 380

Estudio Carla Berbegal
Fisioterapia y Osteopatía

+34 633 750 195
info@estudiocarlaberbegal.com
@estudiocarlaberbegal

Pediatra
Pedro J. Muñoz Alvarez

678788233 - 965671354

Entresòl esquerra
Carretera d'Agost 23-25, Sant Vicent del Raspeig (Alacant)

CRISTALBOX
Lunas del automóvil

CONCERTADO CON LAS PRINCIPALES COMPAÑÍAS ASEGURADORAS

Avenida Denia, 15. 03002 Alicante
Tel. 965 164 390 · Mòv. 638 546 363
alicante@crystalbox.es

Ramuntana
sobre la montaña

¡Visita concertada en la naturaleza Ramuntana!
Visa ferrass, muntanyes y más... ¡Aventura!
¡Visita y disfruta para todos los niveles!

Más info web:
www.ramuntana.com
Tlf.: 915 000 000
Borja
C/ de Ramón y Cajal 1, 03005 Alicante

Clinica de Psicología y Nutrición
Dr. Alcega Agatángelo Soler PA-2,
03011, Alicante

¡Pide cita!

armonia.com

info@armonia.com

Psicología

Audiología

Sexología

Terapia de Pareja

armonia

ATALAYA Inmobiliaria.com

Beatriz López de Atalaya
Agente de la Propiedad Inmobiliaria

C/ Teniente Robles 2 · 1º
03001 - Alicante
Tlf. (+34) 965 20 34 21

Móvil (+34) 678 45 51 45
info@atalaya.inmobiliaria.com

HABITAE

MIGUEL ANGEL MONTERO CHECA
desen a la Foguera Sèneca Autobusos
unas Felices Fogueres de Sant Joan

C/ Farmacèutic Agatàngelo Soler nº13
Alicante 03011 Tlf. 615457661

PASTELERÍA · CAFETERÍA

Damas

pasteleriadamas.com
966 387 065

C/ Catedrático Ferré Vidiella, 11
03005 Alicante

**LES MILLORS INFRAESTRUCTURES
PER A LES FESTES**

ALACANT

RAFAEL LLOPIS TALAVERA

681 00 45 91

Muebles Borrà

Mobiliario - Decoración - Descanso

Bones Fogueres de Sant Joan

C/ Plaza de España nº 4
Alicante 03004

información y reservas:
www.mueblesborra.es
Tlf. 966 125277

FRENTE PLAZA DE TOROS

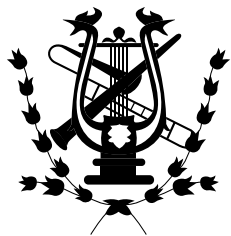

PIROTECNIA FERRÁNDEZ SL

Pirotècnics de la Foguera
Sèneca-Autobusos

La Sierra, 24 Redován
Telèfon 966754266

Societat Filharmònica
Unió Musical d'Agost

Amb la Foguera
Sèneca-Autobusos
des de 2012

Avinguda d'Alacant, 23
965691036
Agost (Alacant)

*Las mejores carnes
a las Brasas de Alicante*

*The best grilled meats
in Alicante*

Reservas +34 966 35 03 21

Virgen del Socorro 72
03002, Alicante. España

www.asadorlaestancia.com

BARRIO&BARRIO
GRUPO AGENSEMED SL

Su agencia de seguros en Alicante
Médico Pascual Pérez 44-3-E. 03001 ALICANTE
TEL 965201663 barrioseguros@gmail.com

Lafuente
Serveis Integrals

Carrer-Bloc-Parc Tecnològic-València

Carrer del Comte Alessandro Volta, 2
46980 Paterna
Telèfon 963340805

Viajes
Terra Mare

*El millor dels viatges
sempre és el pròxim*

C/ Padre Recudero de los Rios, 57 · Loc.4 Tel. 965 50 97 79 viajesterramare@outlook.com

**ADMINISTRACIÓN
DE LOTERÍAS**

N.º 9

C/ Carratalá, 19
JUNTO MERCADO
BENALUA
Telf. 965215640
03007 ALICANTE
PUNTO VENTA **04200**
loteria9alicante.es

Jose Fiesta
Indumentaria Regional desde 1975

C/ Monforte del Vid 1 · Telf. 965 24 51 89 Alicante
Buscamos en facebook
www.josefiesta.com

by la crème
CATERING & EVENTS

Catering Alicante | La Creme
Calle Caracas 23, local 2
03009 Alicante

Telfs: 690 76 97 05
www.cateringlacreme.es

f t

gaudeix de la festa
fogueres

amb arquip
arquitectura

servicio de organización eventos
y a su vez asesoramiento para
todas las necesidades y para
que todos los eventos sean
perfectos y memorables
por su calidad y compromiso
con el medio de fogueres d'alicant

DESDE 1977
Automóviles Enrique

Avda. de Denia, 70 · ALICANTE

☎ 965 15 16 33

www.automovilesenrique.com

Coordinación de Seguridad y
Prevención en la Construcción, S.L.P.

www.prevecons.com

GOLDSUPEL

GOLDSUPEL
PRODUCTOS DE PELUQUERIA

C/ Pintor Yelasquez 12
Alicante 03004
Tlf: 658989221

Felicita a todos los Alicanteños
en nuestras Hogueras y agradece
la gran labor de todos los
comisionados, que dedican su
tiempo y esfuerzo para que cada
vez sean más grandes nuestra
fiesta de Hogueras

SISTEMAS CONTRA INCENDIOS
CONTROL DE PLAGAS Y LEGIONELLA

865 832 029 – 654 025 680

Carretera de Agost 59B Pol. Industrial Canastell
San Vicente del Raspeig

INFO@VIMANT.ES

AVENIDA JAIME I Nº10 (TÓMBOLA)

Seguros cerca de ti

965224350
622686102

joseven@mapfre.com

DECO3®
BY TODO MADERA ALICANTE

PUERTAS
SUELOS
COCINAS
ARMARIOS
VESTIDORES
TABLEROS

LOS DE SIEMPRE,
COMO NUNCA

deco3.es
T. 965 17 18 00

Serfinques
Administración de comunidades

LA SEGURIDAD DE TENER SU COMUNIDAD
BIEN GESTIONADA Y CON EL MANTENIMIENTO
QUE SE MERECE

Administración de fincas - Auditorías contables
Asesoramiento jurídico - Patologías constructivas

ALICANTE
C/ Inmaculada del Pla, 4 03013 Alicante
alicante@serfinques.com
965 21 55 55

EL CAMPELLO
Avda. Jaime I El Conquistador, 13 03560 EL CAMPELLO

**Monda
Baby**

Qualitat i disseny al preu adequat.
Gaudeix els millors productes per a bebès
del mercat.

Samarretes personalitzades.

Carrer del Mar, 34
Telèfon 645125400
03110 Mutxamel (Alacant)

**Sonorització
del Racó Busos**

Pol. Industrial Garrachico,
Carrer Marmol, 10-14 · 03112 Alacant

VIA5
INFRAESTRUCTURAS Y URBANISMO

REHABILITACIONES Y SERVICIOS
CONSTRUYENDO PARA TI

Portugal, 8 Ent. Izq.
03003 Alicante / Alicante
info@via5.es
www.via5.es

676 114 540 - 965 447 696

BRODATS

Alacant
Telèfon 965248197

JUAN XXIII

Más de tres décadas al servicio de la hostelería han
consagrado al Grupo Juan XXIII como un referente
de calidad en la oferta de restauración en la
provincia de Alicante.

LF
La Foguereta

Complements
i detalls fets a mà

📷 @la_foguereta_

CARNICERÍA MAS AHORRO
MÚSICO ALFOSEA, 14 VIRGEN DEL REMEDIO · 633806986

EURONICS

GENERAL O'DONELL, 3
TELÈFON 965 123 234

Street Food Market
Alacant

CHMEDIOS

DISSENY I COMUNICACIÓ

Carrer Pablo Iglesias 5, 1 A
03004 Alacant

Telèfon 625384684

Travelling
ALICANTE

**Agència de turisme
de la Comunitat Valenciana**

Eixides i esdeveniments organitzats
i personalitzats

☎ 625 904 694
✉ info@travellingalicante.com
📱 @travellingalicante
🌐 www.travellingalicante.com

Peluquería
LETICIA

Cita previa
679 30 51 95

C/ CONCEJAL LORENZO LLANERAS, 7 - LOCAL 5
03005 - ALICANTE

Bulla
ORIGINAL BURGERS & FRIES

@bullaburgers
C/ Juan de Herrera 15, Alicante

Dediquem aquest llibret a Paco Juan,
un artista únic i essencial en la història
de les Fogueres de Sant Joan.

FOGUERA
SENECA
A U T O B U S O S